

วารสาร

สังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย

Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

Vol. 4 No. 1 Jan.-Jun. 2023

ISSN : 2822-0420 (Online)

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย

Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

Vol.4 No.1 (January - June 2023)

ISSN: 2822-0420 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย “Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences (JSMIS)” เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความในสาขาวิชาการเกี่ยวกับสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัยใหม่ที่มีขอบข่ายครอบคลุมตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไปร่วมกัน ได้แก่ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ศักยภาพศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา รวมถึงสหวิทยาการอื่นที่มีนัยทางทฤษฎีหรือการประยุกต์ใช้ในศาสตร์รวมสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในมุมมองภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิชาการ สู่ผู้สนใจโดยทั่วไปในทุกสาขาวิชา

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ ฉบับที่ 1 ระหว่างมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

1. ศาสตราจารย์ ดร.พระมหาบุญเลิศ ชัยธานี

2. รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา

3. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร

4. รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยบูรพา

5. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยี่หะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
8. รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาวิเศษ เสะพบดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจั่น	มหาวิทยาลัยทักษิณ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิติ มณีกาญจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันสถา โรจนตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุดมจักร สิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ฝ่ายจัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ

สำนักงาน

สำนักงานศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เลขที่ 1 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่โป่ง
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความประจำฉบับ (Peer Review)

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรมย์ สีดาคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤเบศร์ พาผล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร มหาวิน	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชาติ นภาศรี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
12. อาจารย์ ดร.เชษฐ ใจเพชร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
13. อาจารย์ ดร.กรวิทย์ เกาะกลาง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14. อาจารย์ ดร.ชาญชัย ฤทธิร่วม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มิถุนายน 2566 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่จะเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ ผลงานวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และศาสตร์รวมสมัย ศาสตร์สมัยใหม่สู่สาธารณชนอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

ฉบับนี้ มีบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ทั้งสิ้น 8 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 6 เรื่อง คือ 1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยวราเทพ แสงโอภาส และคณะ 2) ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยสุดเขต สกุลทอง 3) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยพระมหาฉัตรเพชร สมาจาโร (พื้นสันเทียะ) 4) ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยพระคมกริช จนทสุทโธ (สุขพัตร) และคณะ 5) ผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านทราย เมืองชอน แขวงหัวพัน สปปลาว โดยติสสอน สุกสมพันธ์ และคณะ 6) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยดาวรุ่ง โสฬส และคณะ

ส่วนบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง คือ 1) พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตยภายใต้การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของแม็ก สตัดท์ โดยพระเสกสรรค์ ฐานยุตโต และคณะ 2) แผนชุมชน: การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชน ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน โดยคณิต ธนธรรมเจริญ และศิรินทิพย์ ผาเจริญ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของบทความ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์กลั่นกรองและปรับปรุงบทความให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเพื่อนำไปสู่มุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไป โอกาสนี้จึงขอเชิญชวนนักวิชาการ คณาจารย์นักวิจัย นิสิตนักศึกษา ทุกสถาบัน เสนอบทความเพื่อเข้ารับการพิจารณากลั่นกรองตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานให้หลากหลายยิ่งขึ้นไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ)

บรรณาธิการวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
จึงไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ก
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความประจำฉบับ	ข
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ง
บทความวิจัย	
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่	1-15
: วรเทพ แสงโอภาส, ประเสริฐ ปอนถิ่น และ อภิรมย์ สีดาคำ	
ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหาร แนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	16-29
: สุตเขต สุกุลทอง	
การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	30-41
: พระมหาฉัตรเพชร สมาจาโร (พินสันเทียะ)	
ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	42-53
: พระคมกริช จันทสุโข (สุขพัตร), พระครูศรีปริยัติยารักษ์ และ ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์	
ผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านทราย เมืองขอนแก่น แขวงหัวพัน สปปลาว	54-64
: ดิสอน สุขสมพันธ์, นิกร มหาวัน และ โชคอนันต์ วาณิชย์เลิศนาศาร	
การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	65-78
: ดาวรุ่ง โสฬส, ประเสริฐ ปอนถิ่น และ อภิรมย์ สีดาคำ	
บทความวิชาการ	
พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตยภายใต้การถกเถียง เชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของแม็ก สัตต์	79-92
: พระเสกสรรค์ ฐานยุตโต, พระมหาภาณุวิชญ์ ภาณุวิชญ์, พระสังวาน เขมปญโญ, ศราวุธ ชันธิชัย, และ ณรงค์ศักดิ์ ตัวคำ	

สารบัญ (ต่อ)

แผนชุมชน: การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชน ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัด น่าน 93-108

: คณิต ธรรมเจริญ และ ศิรินทิพย์ ฝาเจริญ

ภาคผนวก	(1)
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	(2)
รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ	(8)
• รูปแบบการเขียนบทความวิจัย	(8)
• รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ	(12)
• รูปแบบการเขียนบทความปริทรรศน์	(15)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ Promoting Public Participation in Disaster Management of the Chiang Mai Provincial Administrative Organization

วรเทพ แสงโอภาส¹ ประเสริฐ ปอนถิ่น² และ อภิรมย์ สีดาคำ³
Woratep Sangopas¹, Prasert Pontin² and Apirom Sidakham³

Received: 6 March 2023; Revised: 4 May 2023; Accepted: 6 May 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (f-test) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) หลักอปริหานิยธรรมมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ปัญหาอุปสรรค พบว่าขาดการมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งก่อสร้างหรือโครงสร้างทางกายภาพเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบของภัยที่อาจเกิดขึ้น ขาดการมีส่วนร่วมในการสำรวจจุดเสี่ยงภัยภายในชุมชน และเตรียมกำลังคน และข้อเสนอแนะ พบว่า ควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมการสร้าง

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: woratep2607@gmail.com

จิตสำนึก หรือให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหายจากสาธารณภัย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การบริหารจัดการด้านสาธารณภัย; หลักอภิธานิธรรม

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the level of public participation in disaster management of Chiang Mai Provincial Administrative Organization, 2) to study the relationship between Buddhist principles and public participation in disaster management. Disaster management 3) to study problems, obstacles and suggestions for ways to promote public participation in disaster management. It is a mixed research method. between quantitative research and qualitative research in quantitative research the sample group consisted of 400 people in the area of Chiang Mai Provincial Administrative Organization. Data were collected using a questionnaire and data analysis using statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation. and the f-test for qualitative research by in-depth interviews with key informants, 9 photos/person. Data were analyzed using content analysis techniques.

The results of the study showed that, 1) the level of promoting public participation in disaster management of Chiang Mai Provincial Administrative Organization, namely the principle of the Aparaniya Dharma. Overall, it was at the highest level. and the promotion of people's participation in all 4 areas, overall, at the highest level. Positive at statistically significant at the 0.01 level. 3) Problems Obstacles It was found that lack of participation in the use of buildings or physical structures to reduce or avoid the impact of potential hazards. Lack of participation in the survey of risk points within the community. and prepare manpower and suggestions found that should be promoted and participated in organizing awareness-raising training. or provide knowledge in various fields to support the prevention and reduction of the impact of disaster risks.

Keywords: Public Participation; Disaster Management; Supernatural Doctrine

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทยทั้งที่เกิดจากเกิดธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ มีปัจจัยหลักมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ สาเหตุจากธรรมชาติ เช่น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว พายุฤดูร้อนซึ่งสาธารณภัยดังกล่าวมีความถี่และความรุนแรงมาก

ขึ้น และสาเหตุจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่จำกัด การขยายตัวของชุมชนเมือง และภาคอุตสาหกรรมที่ทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเหตุทำให้สภาพภูมิอากาศของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศแปรปรวนอากาศร้อนจัดและหนาวจัด มีฝนตกปริมาณมากเป็นเวลานานซึ่งส่งผลให้เกิดน้ำท่วมหนักและแผ่นดินถล่มสาธารณภัยดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดทั้งสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน ชุมชนและของรัฐ (สมพร คุณวิชิต, 2561) สำหรับประเทศไทยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รวบรวมสถิติการเกิดภัยประเภทต่าง ๆ เช่น ข้อมูลด้านการเกิดอุทกภัยใน พ.ศ. 2562 มีพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย จำนวน 68 จังหวัด 39,769 หมู่บ้าน มีพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหาย จำนวน 5,087,352 ไร่ คิดเป็นมูลค่าความเสียหาย 1,050,281,997 บาท ซึ่งพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2561 ที่มีพื้นที่ประสบ อุทกภัย 62 จังหวัด 21,170 หมู่บ้าน มีพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหาย จำนวน 566,972 ไร่ คิดเป็นมูลค่าความเสียหาย 271,167,597 บาท เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2562) พบว่าประเทศไทยประสบปัญหาน้ำท่วมในหลายจังหวัด ปัญหาน้ำท่วมหนักที่มีความรุนแรงคือ พ.ศ. 2554 มีพื้นที่ประสบอุทกภัย จำนวน 74 จังหวัด 53,380 หมู่บ้าน มีพื้นที่เกษตรได้รับความเสียหาย 11,798,241 ไร่ มูลค่าความเสียหายสูงถึง 23,839 ล้านบาท (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2561)

จากอดีตที่ผ่านมาสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เกิดจากภัยจากธรรมชาติ เช่น ไฟป่า ไฟลามทุ่ง โดยมีปัจจัยเสี่ยงมาจากสภาพภูมิประเทศที่เป็นลักษณะพื้นที่ราบสลับเนินเขา โดยเฉพาะในพื้นที่หลายอำเภอประกอบกับบางพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มจึงเกิดภัยบ่อยครั้งในลักษณะน้ำท่วมขังและจากสถานการณ์สาธารณภัยดังกล่าวจะมีผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบตอชีวิตและทรัพย์สินจึงได้มีการรวบรวมสถิติการเกิดภัยพิบัติในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสถานการณ์สาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญและเกิดขึ้นสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2564) ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2557-2562) มีการเกิดสาธารณภัยขึ้นบ่อยครั้งและเกิดขึ้นเป็นประจำในช่วงระยะเวลาหนึ่งจึงทำให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่สามารถคาดการณ์การเกิดภัยได้มากขึ้น ได้แก่ อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ไฟป่า นอกจากนี้ภัยจากการคมนาคม (อุบัติเหตุทางถนน) ก็ยังเป็นสาธารณภัยที่เกิดบ่อยครั้งมากขึ้น ซึ่งการคาดการณ์ทำได้ยากเพราะเป็นพฤติกรรมของมนุษย์เว้นแต่ในบางช่วงระยะเวลาหากมีการใช้ถนนมาก (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558)

สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เป็นการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนจากสาธารณภัยต่าง ๆ คือ อุทกภัย วาตภัย ภัยหนาว อัคคีภัย โรคระบาดพืช สัตว์ โรคระบาดคน และรวมถึงอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือภัยอื่น ภายใต้แผนการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานที่ได้จัดทำขึ้น

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้ให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติการกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดโดยให้ความสำคัญกับหลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การป้องกันการลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อมควบคู่กับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ได้แก่ การเผชิญเหตุและการบรรเทาทุกข์ รวมทั้งการฟื้นฟู ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างการสิ่งใหม่ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2564)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าจะมีวิธีการหรือแนวทางใดที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เพื่อลดการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุสาธารณภัย เพราะจากการปฏิบัติงาน พบว่า ประชาชนยังขาดความร่วมมือในการบริหารจัดการทำให้การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ต่อการจัดการสาธารณภัยยังขาดประสิทธิภาพซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนางานด้านการบริหารจัดการสาธารณภัย และการนำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สำคัญและเหมาะสมโดยนำหลักอปริหานิยธรรม คือคุณธรรมที่ใช้สำหรับประพฤติปฏิบัติของแต่ละบุคคล และหลักธรรมที่ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะหลักอปริหานิยธรรม ซึ่งเป็นธรรมสำหรับการปกครองที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของหมู่คณะ องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัยเป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และ

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) จากสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยหน่วยประชากรในแต่ละหน่วยมีลักษณะเหมือนกันแล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม (อปปริหานิยธรรม) เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัย ดังนี้ 1) การประชุมเป็นนิตย 2) การพร้อมเพรียงกันประชุม 3) การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4) การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5) การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี 6) การส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 7) การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัย ตามแนวคิดทฤษฎีของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การป้องกันและลดผลกระทบ 2) การเตรียมความพร้อม 3) การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน 4) การจัดการหลังเกิดภัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัย โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.875

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูล

สำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) จำนวน 9 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 2) กลุ่มผู้บริหารระดับสูงขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 คน 3) กลุ่มผู้บริหารระดับปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 คน 4) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 5) ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถาม และนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ 1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทั้งคำหรือข้อความใดออกไป 2) คำนี้ถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้นและนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้ 3) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการคัดลอกข้อความและบันทึกอย่างละเอียดเพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวมแล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75 มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี มีจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 มีระดับปวช./ปวส. มีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 และมีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท/เดือน มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25

ส่วนที่ 2 ระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกเป็น 1. หลักการบริหารนิยธรรม ดังนี้ 1) การประชุมเป็นนิตย 2) การพร้อมเพรียงกันประชุม 3) การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4) การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5) การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี 6) การส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 7) การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.711) 2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การป้องกันและลดผลกระทบ 2) การเตรียมความพร้อม 3) การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน 4) การจัดการหลังเกิดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.713) ซึ่งแสดงด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

หลักการบริหารนิยธรรม		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การประชุมเป็นนิตย	4.60	0.708	มากที่สุด
2	การพร้อมเพรียงกันประชุม	4.61	0.709	มากที่สุด
3	การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ	4.59	0.710	มากที่สุด
4	การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	4.62	0.712	มากที่สุด
5	การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี	4.60	0.711	มากที่สุด
6	การส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม	4.63	0.717	มากที่สุด
7	การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม	4.62	0.713	มากที่สุด
ภาพรวม		4.61	0.711	มากที่สุด

(n = 400)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

สำหรับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 ด้าน ผลการศึกษาพบดังนี้

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ทั้ง 4 ด้าน		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ	4.61	0.714	มากที่สุด
2.	ด้านการเตรียมความพร้อม	4.62	0.715	มากที่สุด
3.	ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน	4.60	0.712	มากที่สุด
4.	ด้านการจัดการหลังเกิดภัย	4.59	0.712	มากที่สุด
ภาพรวม		4.60	0.713	มากที่สุด

(n = 400)

ตารางที่ 2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ทั้ง 4 ด้าน

ส่วนที่ 3 การทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปโดยภาพรวมตามตารางสมมติฐานดังนี้

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่าทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข	t-test	0.03	✓	-
2	อายุ	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข	F-test	0.04	✓	-
3.	ระดับการศึกษา	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข	F-test	0.03	✓	-

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่าทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
4.	อาชีพ	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข	F-test	0.02	✓	-
5.	รายได้	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข	F-test	0.03	✓	-

ตารางที่ 3 การทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

สำหรับหลักอุปสรรคมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงมาก กล่าวคือ เมื่อมีหลักอุปสรรคน้อยส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข พบว่า ขาดการมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งก่อสร้างหรือโครงสร้างทางกายภาพเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบของภัยที่อาจเกิดขึ้น ขาดการมีส่วนร่วมออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ การก่อสร้าง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินการแบ่งเขตและการวางแผนพัฒนาพื้นที่ ขาดการมีส่วนร่วมในการสำรวจจุดเสี่ยงภัย ภายในชุมชน และเตรียมกำลังคน เครื่องจักรให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข พบว่าควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมการสร้าง จิตสำนึก หรือให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหายจากสาธารณสุข ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อรับมือสาธารณสุขในทุกประเภท และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หลักอภินิหารธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และด้านการจัดการหลังเกิดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวร ทองประทีป (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมและความต้องการของประชาชนต่อการจัดการสาธารณสุข กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลจะโห่ง อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสนใจต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสาธารณสุข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านทั้งด้านระยะหลังเกิดภัย (การฟื้นฟู) ด้านระยะระหว่างเกิดภัย และด้านระยะก่อนเกิดภัย ตามลำดับ สำหรับความต้องการในการรับบริการสาธารณสุขด้านสาธารณสุข พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการฟื้นฟูกับการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน ส่วนด้านเตรียมพร้อมกับการลดผลกระทบนั้นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรักษ์ รุจิระภูมิ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ในอำเภอฮอด อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย สิงอุดม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นตามหลักอภินิหารธรรม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นตามหลักอภินิหารธรรม ประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ 1. การประชุมกันบ่อย ๆ จะต้องปลูกฝังความรู้ ความรับผิดชอบให้ประชาชนในการเข้าร่วมรับรู้ รับฟังการแสดงความคิดเห็น 2. การประชุมและเลิกประชุมอาจจะมีการร่วมกันเพื่อปกป้องหลักการที่ทุกคนยึดถือปฏิบัติได้ซึ่งผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี 3. การไม่สร้างกฎ กติกา กฎหมายใหม่ที่ทุกคนไม่รับรู้ รับทราบร่วมกัน และไม่ทำลายประเพณี กติกา และวัฒนธรรมที่ทุกให้ความเคารพอยู่แล้ว 4. การให้ความเคารพต่อประธานหรือผู้นำซึ่งเป็นการ แสดงออกถึงวัฒนธรรมชาวพุทธที่ยอมรับฟังเหตุผล 5.การให้ความคุ้มครองปกป้องสวัสดิธรรมทั้งการ ส่งเสริมให้สตรีสามารถขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชนอย่างสง่างามได้ 6. การให้ความเคารพ สักการบูชาต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของทุก ๆ คน และ 7. การให้ความคุ้มครองปกป้อง และ ดูแลรักษาผู้มีศีลธรรมเพื่อสั่งสอนให้ประชาชนหรือพลเมืองของรัฐต่อไป

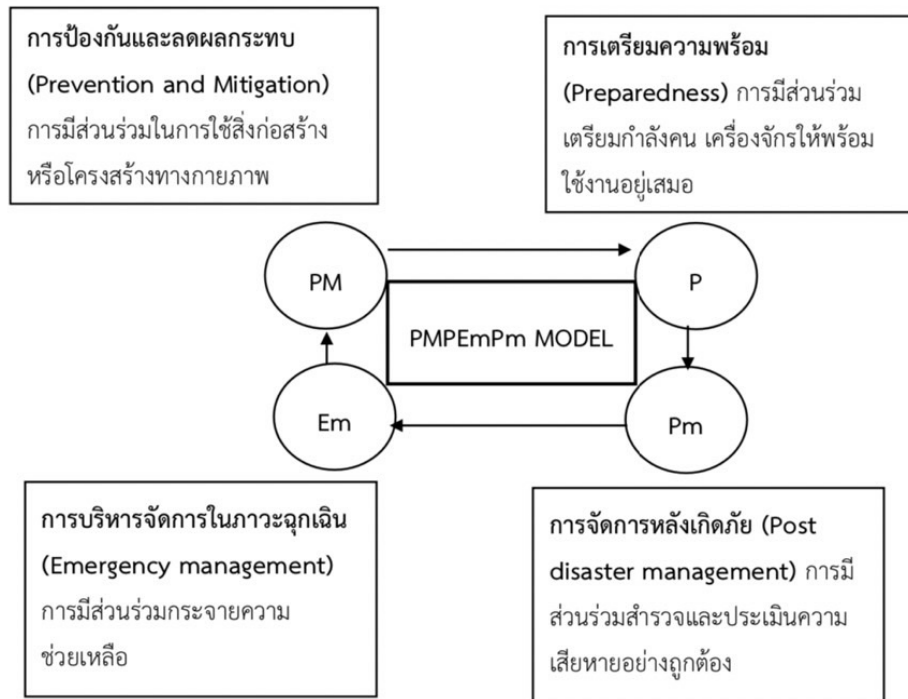
2. ผลการวิจัยหลักอภินิหารธรรมมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงมาก กล่าวคือ เมื่อมีหลักอภินิหารธรรมย่อมส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรักษ์ รุจิระภูมิ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของอำเภอฮอด

จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านประชากรรัฐต่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในอำเภอฮอดโดยมีระดับความสัมพันธ์ในทางบวกค่อนข้างสูง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ฝาเจริญ และคณะ (2565) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและการมีส่วนร่วมของประชาชนในตัวแปรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัยปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัย พบว่าขาดการมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งก่อสร้างหรือโครงสร้างทางกายภาพเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบของภัยที่อาจเกิดขึ้น ขาดการมีส่วนร่วมออกกฎระเบียบข้อบังคับการก่อสร้าง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินการแบ่งเขตและการวางแผนพัฒนาพื้นที่ ขาดการมีส่วนร่วมในการสำรวจจุดเสี่ยงภัย ภายในชุมชน และเตรียมกำลังคน เครื่องจักรให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณภัย พบว่าควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมการสร้างจิตสำนึก หรือให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหายจากสาธารณภัย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อรับมือสาธารณภัยในทุกประเภท และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองฤทธิ์ ประเทียบอินทร์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการปฏิบัติ คือวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่และวางแผนการปฏิบัติการช่วงก่อนเกิดภัยระหว่างเกิดภัยและหลังจากเกิดภัยและเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เนื่องจากมีความชอบธรรมทั้งในด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและในทางปฏิบัติที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ ปอนถิ่นและคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติของชุมชน: ศึกษากรณี ชุมชนบ้านจันทร์ และชุมชนบ้านเด่น ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและผลกระทบภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่า ฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำฝนมากน้ำหลากจากที่สูงทำให้เกิดผลเสียทางการเกษตร ด้านอค์คิภัยหรือไฟฟ้า มีบางครั้งเรือเกิดอค์คิภัยขึ้นด้านวาทภัย ปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน และฝนแล้งชุมชนขาดน้ำในบ่อในลำห้วย ส่วนอากาศหนาวผิดปกติ ในเดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์จะมีอากาศหนาวมีอุณหภูมิประมาณสามองศาเซลเซียส 2) ข้อเสนอแนะ แนวทางการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่ารัฐบาลควรมีหนังสือสั่งการให้เตรียมการล่วงหน้าในการรับมือภัยพิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ในการป้องกันภัยพิบัติให้กับ ชุมชน ควรมีการเตรียมการเรื่องบุคคล เครื่องมืออุปกรณ์ และยานพาหนะให้พร้อม การปลูกจิตสำนึกจิตอาสา ส่งเสริมการฝึกกำลังทุกภาคส่วนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเมื่อเกิด ภัยพิบัติเกิดขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่” ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น PMPEmPm โมเดล สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) PM = Prevention and Mitigation การป้องกันและลดผลกระทบ การมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งก่อสร้างหรือโครงสร้างทางกายภาพเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบของภัยที่อาจเกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม การสร้าง จิตสำนึก หรือให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหายจากสาธารณภัย 2) P = Preparedness การเตรียมความพร้อม การมีส่วนร่วมเตรียมกำลังคน เครื่องจักรให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ การมีส่วนร่วมในการสำรวจจุดเสี่ยงภัยภายในชุมชน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบระบบป้องกันสาธารณภัย 3) Em = Emergency management การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน การมีส่วนร่วมจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมในการสำรวจผู้ประสบภัยที่ครอบคลุมทั่วถึง 4) Pm = Post disaster management การจัดการหลังเกิดภัย การมีส่วนร่วมสำรวจและประเมิน ความเสียหายอย่างถูกต้อง ครอบคลุมรอบด้าน และเป็นธรรม การมีส่วนร่วมในการดำเนินการฟื้นฟูจิตใจของผู้ประสบภัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปภาพรวมในการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การนำหลักการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มาใช้ พบว่า การนำหลักการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มาใช้ พบว่า การนำหลักการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มาใช้ พบว่า การนำหลักการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มาใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีนโยบายการจัดการด้านภัยพิบัติ โดยมีการเคลื่อนไหวโดยการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ เพื่อระดมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2 ควรมีนโยบายการตัดสินใจทางการบริหารหรือของฝ่ายปกครอง และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อมการรับมือ และการฟื้นฟูจากผลกระทบของภัยพิบัติทาง ธรรมชาติหรือภัยพิบัติจากฝีมือมนุษย์

1.3 ควรมีนโยบายการจัดการภัยพิบัติต้องรู้จักปรับใช้แนวทางใหม่ ๆ ไม่ยึดติดกับแนวทางเดิม ๆ (Flexible) Emergency Manager) จะต้องรู้จักนำแนวทางหรือวิธีการที่สร้างสรรค์ และวิธีการเชิงนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือความท้าทายที่เกิดจากภัยพิบัติ ไม่ควรยึดติดอยู่กับวิธีการหรือแนวทางเดิม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การจัดการภัยพิบัติต้องบูรณาการทุกหน่วยงานให้มีเอกภาพ (Integrated) Emergency Manager ต้องบูรณาการหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานทุกระดับ และภาคส่วนต่าง ๆ ให้เกิดเอกภาพในการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติ (ทั้งการลดผลกระทบการเตรียมความพร้อมการรับมือ และการฟื้นฟู)

2.2 การจัดการภัยพิบัติต้องทำร่วมกัน (Collaborative) Emergency Manager ต้องสร้างและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นและกว้างขวางครอบคลุมกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากสัมพันธภาพดังกล่าวนี้ จะช่วยบ่มเพาะความไว้วางใจระหว่างกันและกัน เกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศการทำงานเป็นทีม ก่อให้เกิด ฉันทามติเมื่อต้องมีการตัดสินใจ และอำนวยความสะดวกให้การสื่อสาร/การประสานงานกับให้มีความราบรื่น

2.3 การจัดการภัยพิบัติต้องประสานการปฏิบัติให้สอดคล้องกัน (Coordinated) Emergency Manager จะต้องประสานกิจกรรมหรือการดำเนินงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกองค์กร ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมของทุกคนทุกหน่วยในการจัดการภัยพิบัติ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักพุทธธรรมอื่น ๆ นอกจากหลักพุทธธรรม (อปริหานิยธรรม)

3.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2561). คู่มือการจัดการภัยพิบัติสำหรับประชาชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2558). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2562. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- ถาวร ทองประทีป. (2562). การมีส่วนร่วมและความต้องการของประชาชนต่อการจัดการสาธารณสุข ภัย กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลจะโพนง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธงชัย สิงอุตม. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นตามหลักอปริหานิยธรรม. วารสาร มจร. เลย์ ปรัชน์, 1(2), 81-96.
- ประเสริฐ ปอนถิ่น, พระครูสาทรธรรมสิทธิ์ และโสภา ปอนถิ่น. (2564). แนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติของชุมชน: ศึกษากรณี ชุมชนบ้านจันทร์ และชุมชนบ้านเด่น ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(7), 483-497.
- เรืองฤทธิ์ ประเทียบอินทร์. (2563). การบริหารจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วินิจ ผาเจริญ, เชษฐ ใจเพชร และภาวิดา รังสี. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 3(1), 1-11.
- สมพร คุณวิชิต. (2561). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการสาธารณสุขแบบเบ็ดเสร็จ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. (2564). ข้อมูลทั่วไปและงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <http://www.cmruir.cmru.ac.th>
»Bibliography.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. (2564). ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.chiangmaipao.go.th>

อภิรักษ์ รุจิระภูมิ. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.

ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหาร
แนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
People's Expectations on the Role of Local Politicians in
New Management A case study of Chiang Mai Municipality,
Muang District, Chiang Mai Province

สุกเชต สุกุลทอง¹
Sutkhet Sakunthong¹

Received: 13 April 2023; Revised: 3 May 2023; Accepted: 4 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารแนวใหม่ต่อนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนในท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.53) และผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ พบว่า ระดับความคาดหวังของประชาชนจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพื้นที่พักอาศัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้อเสนอแนะ นักการเมืองท้องถิ่นควรร่วมมือกันปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: ความคาดหวังของประชาชน; บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่น; การบริหารแนวใหม่

¹ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่; School of Administrative Studies, Maejo University, Chiang Mai
Corresponding Author, E-mail: sutkhet_skt@yahoo.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study people's expectations on the roles of local politicians in the new administration; A case study of Chiang Mai Municipality, Muang District, Chiang Mai Province. 2) to study and compare people's expectations on the role of local politicians affecting the new administration; 3) to suggest new administrative guidelines to local politicians in response to expectations. the hopes of the local people is a quantitative research A sample population of 400 people. The tools used for data collection were questionnaires, statistics for analyzing data were mean, percentage, standard deviation, t-test and content analysis.

The study found that, People's Expectations on the Role of Local Politicians Affecting New Management A case study of Chiang Mai Municipality, Muang District, Chiang Mai Province. The overall level was at a high level ($\bar{X}$ = 3.53) and the results of comparing the expectations of the people on the role of local politicians affecting the new administration, it was found that the level of expectations of the people classified by gender, age, level of education, occupation, income average per month and residential area There was no statistically significant difference at the .05 level and the suggestion Local politicians should work together with a focus on inclusive and equitable community development.

Keywords: Public Expectations; Role of Local Politicians; New Management

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การบริหาร การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นที่ควรบริหารจัดการโดยประชาชนในท้องถิ่นและดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ทั้งหลายของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเพราะถ้าท้องถิ่นแห่งใดมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี ปฏิบัติงานโดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก ประชาชนในท้องถิ่นนั้นก็จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าท้องถิ่นแห่งใดมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ดี ประชาชนในท้องถิ่นนั้นก็ย่อมไม่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน ปัจจุบันรัฐธรรมนูญไทย

ยังคงได้ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนต่อไป (โชคสุข กรกิตติชัย, 2560)

การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบการจัดการของภาครัฐที่สำคัญ ปัจจุบันมีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น 5 รูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจของรัฐ ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นองค์กรที่อิสระ มีอำนาจ มีความรับผิดชอบเป็นหลักที่จะเป็นการเกื้อหนุนส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญที่สุดทางหนึ่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560) นอกจากนั้นสิ่งที่จะนำการท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จได้ก็คือผู้นำ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญต่อกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางและศูนย์รวมพลังของสมาชิกฯ ความสำเร็จของท้องถิ่นหรือกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นจึงขึ้นอยู่กับผู้นำการเมืองท้องถิ่นนั้น ๆ ในองค์กรท้องถิ่นใดก็ตามที่มีความสามารถในการบริหารหรือจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ทั้งนี้ประการหนึ่งเป็นเพราะบทบาทผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นว่าจะนำพาองค์กรท้องถิ่นนั้นไปในทิศทางใด ผู้นำการเมืองท้องถิ่น จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเนื่องจากผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นหลักของการบริหารงานในท้องถิ่นและเป็นหัวหน้าของกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น คุณลักษณะและบทบาทของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นจึงมีผลสะท้อนต่อการปฏิบัติงานและผลงานการพัฒนาท้องถิ่นแต่ละแห่งเป็นอันมาก เพื่อเป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนที่ตั้งใจไว้

อย่างไรก็ตาม การบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้นั้น นอกจากผู้นำการเมืองท้องถิ่นแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นของตนเองด้วย เพราะประชาชนเป็นผู้รู้และเข้าใจในสภาพปัญหาและสภาพทั่วไปของท้องถิ่นตนเองเป็นอย่างดี จึงน่าจะร่วมแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขของท้องถิ่นอย่างตรงจุด อีกทั้งยังเป็นการควบคุมติดตามผลการบริหารงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่งด้วย และยังเป็นการทำให้นโยบายของการกระจายอำนาจได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตจำนงที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ สิ่งสำคัญเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของท้องถิ่นและมีความรัก ความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของตนเองร่วมกันทุกคน เพื่อนำไปสู่การปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงและสามารถพึ่งตนเองได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากสิ่งที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาทั้งหมดในเบื้องต้นนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำการเมืองท้องถิ่นว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อบทบาทผู้นำการเมืองท้องถิ่นของตนเองอย่างไร เพราะถ้าหากทราบถึงความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำการเมืองท้องถิ่น ย่อมที่จะนำไปสู่การทราบถึงสาเหตุปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเลือกตัดสินใจหรือมี

แรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกคนในรูปแบบต่าง ๆ และที่สำคัญความคาดหวังที่ได้รับจากประชาชนโดยตรง โดยมีได้เป็นความคาดหวังแบบทางอ้อมอย่างในอดีตที่ผ่านมาอีกต่อไป และยังเป็นความคาดหวังจากประชาชนต่อบทบาทผู้นำการเมืองท้องถิ่นตามเจตจำนงที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารแนวใหม่ต่อนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนในท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จำนวนประชากรรวมกันทั้งหมด 121,888 คน (เทศบาลนครเชียงใหม่: สถิติประชากรท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลเมืองเชียงใหม่ โดยใช้วิธีสุ่มแบบระบบ Systematic Sampling และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปแบบของ Krejcie and Morgan ได้จำนวน 400 คน (บุญชุมศรีสะอาด, 2535) เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในพื้นที่จนได้ครบตามจำนวนสัดส่วนตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยข้อมูลครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพื้นที่พักอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านธรรมาภิบาล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอชี้แจงกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในการศึกษาครั้งนี้ระหว่างเดือนตุลาคม-มีนาคม 2565 โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจำนวนทั้งหมด 400 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนและการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธีของ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.8 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีอาชีพลูกจ้าง/พนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 35.8 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.8 และส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลครั้งที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 90.5

ส่วนที่ 2 ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาท นักการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านความรู้ความสามารถ	3.56	0.35	มาก
ด้านการปฏิบัติงาน	3.50	0.37	ปานกลาง
ด้านบุคลิกภาพ	3.55	0.47	มาก
ด้านธรรมาภิบาล	3.49	0.39	ปานกลาง
รวม	3.53	0.28	มาก

ตารางที่ 1 ระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่

จากตาราง 1 พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความสามารถ และด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการปฏิบัติงาน และด้านธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X}$ = 3.56) รองลงมาคือด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}$ = 3.55) ด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.50) และด้านธรรมาภิบาล ($\bar{X}$ = 3.49) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับความคาดหวังของประชาชนจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพื้นที่พักอาศัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปตามตารางผลการทดสอบตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		ยอมรับสมมติฐาน	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
1.เพศ	-.045	✓	-
2.อายุ	.041	✓	-
3.ระดับการศึกษา	-.106*	✓	-
4.อาชีพ	-.035	✓	-
5.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.121*	✓	-
6.พื้นที่พักอาศัย	-.098	✓	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การทดสอบตามสมมติฐาน เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้นักการเมืองร่วมมือกันปฏิบัติงาน ไม่ควรแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง รองลงมาคือ ควรมุ่งพัฒนาชุมชนทุกชุมชนให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันและควรจัดสรรงบประมาณลงสู่ชุมชนให้มากกว่านี้ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านธรรมาภิบาล ซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจจะเป็นข้อมูลให้เทศบาลเมืองเชียงใหม่ นำไปปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะในสภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับผู้นำหรือนักการเมืองท้องถิ่น ประชาชนจึงมีความต้องการผู้นำท้องถิ่นที่มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา มีความรู้ความสามารถในการวางแผนงาน สามารถแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า ได้ทันที มีความสุขุมรอบคอบและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นบุคคลที่มีความโปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และเป็นที่พึ่งของประชาชนและดูแลทุกข์สุขของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ ชูจ้อย (2555) ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุษบา นักพ่อนและสถาพร สันติบุตร (2556) ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของเทศบาลตำบล ในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบล อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา ด้านรายได้ ด้านการปลูกฝัง ค่านิยมไทย และด้านการร่วมใจพัฒนา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูงทุกข้อ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระปลัดสถิตย์ โพธิญาณ และวินิจ ผาเจริญ (2565) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่เหิยะ อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากทุกข้อ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช ภูมาศรี (2565) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนที่คาดหวังต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ

เทศบาลตำบล ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การได้รับรู้ข่าวสาร

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านความรู้ความสามารถ พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะสังคมโลกยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงมีความต้องการนักการเมืองที่มีการศึกษาดี มีความรู้ความสามารถประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำเริญน้อย สิงหะรักษ์ (2553) ทศนคติของประชาชนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรที่มีต่อจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ทศนคติต่อพฤติกรรมของนักการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกันโดยส่วนใหญ่ประชาชนมีความสนใจในการเมือง ส่วนใหญ่ได้เห็นพฤติกรรมและสัมผัส มองเห็นในแง่ดี การพบปะกับประชาชนในงานต่าง ๆ และได้รับการช่วยเหลือจากนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มที่ไม่สนใจในการเมือง ทั้งนี้เพราะเห็นว่า หน้าที่ของนักการเมือง ไม่ใช่เพียงเฉพาะพบปะกับประชาชน หรือให้ความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อย แต่ควรจะมีบทบาทในทางด้านนโยบาย หรือกิจกรรมทางการเมือง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลวยรักษ์ ประสงค์ (2552) คุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผู้นำการเมืองท้องถิ่นมีคุณธรรม คือ ความตระหนักไตร่ตรอง มีความกล้าหาญทางจิตใจ การรู้จักประมาณ ความยุติธรรม การรู้จักละความชั่ว ความทุจริต การรู้จักข่มใจตนให้ประพฤติดุและปฏิบัติอยู่ในความสัจจะความดี โดยภาพรวมแล้วนักการเมืองท้องถิ่นมีคุณธรรมอยู่ในระดับดี ซึ่งผลของการวิจัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชูศักดิ์ คำแปง (2543) ทำการวิจัยเรื่องทศนคติต่อจริยธรรมของนักการเมืองไทยของประชาชน อำเภอเทิง ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของประชาชนต่อจริยธรรมของนักการเมืองก็คือ ความต้องการให้นักการเมืองได้เป็นที่พึ่งของประชาชนอย่างแท้จริง ดำเนินการทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของสังคมและประชาชนโดยจริงจัง คือ ต้องการให้นักการเมืองยึดมั่นอยู่ในหลักพรหมวิหารธรรม มีความกรุณาต้องการให้ประชาชนฝ่าฟันวิกฤตนั้นให้จงได้รวมไปถึงไม่มีความอิจฉาริษยาต่อพรรคอื่น ที่ไม่ใช่พวกเดียวกันกับตน และวางตัวเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร ยึดความถูกต้องเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะเป็นเช่นนั้นเนื่องจากประชาชนมีความต้องการนักการเมืองท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับการทำงาน นำแผนงานสู่การปฏิบัติได้ดี มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ติดตาม

และประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นผลงานมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ดังแนวคิดของฐิติรัตน์ แยมั่นวล (2550) และรณกฤต ทะนิตะ (2553) ที่ได้อธิบายถึงด้านการบริหารและการปฏิบัติงานว่า คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ในด้านการบริหารให้ความหมายหรือประเมินได้จากการที่บุคคลที่ลงสมัครเลือกตั้งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ในเรื่องกระบวนการบริหารงาน สามารถกำหนด เป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน สามารถบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากที่สุด รวมถึงการบริหารงบประมาณให้เป็นไปอย่างถูกต้องและทันตามกำหนดเวลา สามารถมอบหมายงานได้อย่างเหมาะสมกับคนและสถานการณ์วินิจฉัยสั่งการได้อย่างฉับไวทันต่อสถานการณ์ และบริหารด้านการบริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอภิมัย สีดาคำและคณะ (2563) พบว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองแม่เหิยะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่พบว่ามีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากปัจจุบันมีนักการเมืองระดับชาติ และมีบทบาทหน้าที่ที่เห็นเด่นชัดต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นควรมีความสุขรอบคอบ มีการวางตัวอย่างเหมาะสม เสมอต้นเสมอปลายและสามารถควบคุมตนเองได้ดี ไม่ควรฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในสังคม ดังนั้นตามแนวคิดของไพสิน นกศิริ (2558) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ในด้านบุคลิกภาพ ให้ความหมายหรือประเมินได้จากการที่บุคคลที่ลงสมัครเลือกตั้งเป็นบุคคลที่มีอัธยาศัยหรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถครองตนให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน มีความอ่อนน้อมและหมายรวมไปถึงการแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อยถูกต้องตามกาลเทศะ ดังที่กล่าวมานั้นยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิจิตร ญาเจริญและคณะ (2565) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยบทบาทของผู้นำที่คาดหวังว่าต้องเป็นผู้ที่ไหวพริบ และมีความกระตือรือร้น ตื่นตัวในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย วงศ์สังยะ (2554) ที่ศึกษาคุณลักษณะนักการเมืองท้องถิ่นในอุดมคติ: กรณีศึกษาเขตตำบลบางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยศึกษาพบว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอยู่ในระดับสูงด้วย ซึ่งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นเนื่องจากงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานเพื่อสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิด ชอบพบปะสังสรรค์กับผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ

ด้านธรรมาภิบาล พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัด

เชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากนักการเมืองมีการบริหารงานที่ดีเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงานรับฟังความเห็นจากทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมฟังการประชุมสภา สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่ม องค์กรชุมชน และกิจกรรมของชุมชน ให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคกัน และยึดมั่นในความถูกต้องตามหลักกฎหมาย และศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน มีจรรยาบรรณในการเป็นผู้นำมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเอาใจใส่ปัญหาสาธารณะของสังคม การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า ประหยัด และโปร่งใส มีการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนที่มาติดต่อใช้บริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณีสริย์มณีนาค (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุตวรธรรมกิจ (2564) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชไมพร วดีศิริศักดิ์ (2553) ที่พบว่าความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทตามนโยบายของเทศบาลตำบลท่าอุเทน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าข้อเสนอแนะที่มากที่สุดคือ ต้องการให้นักการเมืองท้องถิ่นปฏิบัติงาน ไม่ควรแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง อาจเป็นเพราะในปัจจุบันกลุ่มการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ ได้ก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิด และส่งผลกระทบต่อความสามัคคีในชุมชน ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นไม่ควรยึดประโยชน์ส่วนตัว ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และมีการจัดกิจกรรมร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อความสามัคคี

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้วางกรอบไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านธรรมาภิบาล ซึ่งผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อิงองค์ความรู้จากผลการจากแจกแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่ ซึ่งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนว่ามีความคาดหวังต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นต่อการบริหารแนวใหม่นั้นก็คือ ความต้องการผู้นำท้องถิ่นที่มี

ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา มีความรู้ความสามารถในการวางแผนงาน สามารถแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ทันที มีความสุขุมรอบคอบและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นบุคคลที่มีความโปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และเป็นที่พึ่งของประชาชนและดูแลทุกข์สุขของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องคุณลักษณะของนักรการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ซึ่งต้องมียศประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพของนักรการเมืองท้องถิ่น ต้องเป็นบุคคลที่มีอัธยาศัยหรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถครองตนให้เหมาะสมกับหน้าที่การงาน มีความอ่อนน้อม 2) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักรการเมืองท้องถิ่นนั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้นนักรการเมืองต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีจิตสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความจริงใจและรักษาคำพูด ตามที่ได้ให้สัญญาไว้กับประชาชน ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ในทางทุจริตหรือกอบโกยผลประโยชน์ ชื่อสัตย์ โปร่งใส ไม่ซื้อเสียง 3) ด้านการบริหารของนักรการเมืองท้องถิ่น ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ในกระบวนการบริหารงาน สามารถกำหนด เป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และสามารถบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากที่สุด 4) ด้านวิสัยทัศน์ของนักรการเมืองท้องถิ่น ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการมองการณ์ไกลในด้านการพัฒนางาน มีการกำหนดเป้าหมายของนโยบายหรือโครงการไว้ในระยะยาว สามารถติดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา มีความยึดมั่นในอุดมการณ์และกำหนดแนวนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม 5) ด้านประสบการณ์ในการทำงาน ต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีความรู้ด้านการปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีความเข้าใจในระบบราชการ มีทักษะ ในการแก้ไขปัญหาที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง มีประสบการณ์ ในการลงพื้นที่และรู้จักลักษณะทางกายภาพของท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีประสบการณ์และทักษะในการสื่อสารระดับท้องถิ่น เข้าใจอัตลักษณ์ท้องถิ่น และได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นมาตลอด

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักรการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักรการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านธรรมาภิบาลด้วยจากผลการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ และผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักรการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพื้นที่พักอาศัย ไม่แตกต่างกัน ยอมรับสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้อเสนอแนะ นักรการเมืองท้องถิ่นควรร่วมมือกันปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และสร้างความตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและตรวจสอบผู้บริหารท้องถิ่น

พร้อมส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยนำข้อมูลที่ได้มาประชาสัมพันธ์ หรือสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนรู้จักเลือกถึงผู้นำที่มีบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ ตลอดจนผู้ที่ประสงค์จะลงรับสมัครเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้ปรับปรุงและสร้างคุณลักษณะบางประการให้พึงประสงค์และตรงตามความต้องการของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่และแบบสอบถาม โดยนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ ส่งเสริม และปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนำไปใช้ และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนำไปใช้

1.1 ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า ประหยัดและโปร่งใส ดังนั้น ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักบทบาทสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อความโปร่งใส ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงาน เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่ประชาชนต้องการในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบวงกว้าง คือการศึกษาวิจัยทั้งเขตการปกครองของเทศบาลเมืองเชียงใหม่ เพราะความคาดหวังและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่มีความต้องการหรือความคาดหวังไม่เหมือนกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560-2569. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565. เข้าถึงได้จาก <http://www.dla.go.th/visit/stategics.pdf>
- จำเริญน้อย สิงหะรักษ์. (2553). ทศนคติของประชาชนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรที่มีต่อจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 16(2), 23-34.
- ฉลวยรักษ์ ประสงค์. (2552). คุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชไมพร วดีศิริศักดิ์. (2552). ความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทตามนโยบายการพัฒนาของเทศบาลตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โชคสุข กรกิตติชัย. (2560). ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2565. เข้าถึงได้จาก https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=42360
- ฐิติรัตน์ แยมนวล. (2550). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามทัศนะของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลนครเชียงใหม่. (2562). สถิติประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ประจำปี 2562. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <http://www.cmcity.go.th/>
- ธวัชชัย วงศ์สังยะ. (2554). คุณลักษณะของการเมืองท้องถิ่นในอุดมคติ: กรณีศึกษาเขตตำบลบางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษบา นักฟ้อน และสถาพร สันติบุตร. (2556). ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของเทศบาลตำบลในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 3(2), 173-179.
- พระครูสุตวรธรรมกิจ. (2564). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารภูมิวิเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน, 2(1), 12-20.
- พระปลัดสถิตย์ โพธิญาโน และวินิจ ฝาเจริญ. (2565). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 3(1), 12-20.
- พระมหาชูศักดิ์ คำแปง. (2543). ทัศนคติต่อจริยธรรมของนักการเมืองไทยของประชาชนอำเภอเทิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพสิน นกศิริ. (2558). คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบล คลองหาด จังหวัดสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- มัมสุรีย์ มณีมาศ. (2562). ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รณกฤต ทะนิต๊ะ. (2553). คุณลักษณะนักการเมืองท้องถิ่นตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วันเพ็ญ ชูจ้อย. (2553). ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพะเยา. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วินิจ ผาเจริญ, สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล, สถาพร แสงสุโพธิ์ และนนท์ น้ำประทานสุข. (2565). บทบาทผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 3(2), 1-12.
- วิราษ ภูมาศรี. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 3(1), 12-21.
- อภิรมย์ สีตาคำ, นพดณ ปัญญาวิรัตน์ และวินิจ ผาเจริญ. (2563). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน, 1(1), 8-19.

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่
ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
Participation of Community Leaders in Preventing and
Resolving Drug Problems in Lub Sub-District, Muang District,
Kalasin Province

พระมหาฉัตรเพชร สมาจาโร (พินสันเทียะ)¹
Phramaha Chatpet Samajaro (Puensantia)¹

Received: 25 April 2023; Revised: 8 May 2023; Accepted: 9 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีอายุ อาชีพ ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน; การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด; การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of community leaders' participation in drug prevention and solution in Lub Sub-district, Muang

¹ วัดทัศนารามเตาไห ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์; Wat Thatsanaram Tao Hai, Lub Sub-District, Muang District, Kalasin Province

Corresponding Author, E-mail: chatpatphuentsantai99@gmail.com

District, Kalasin Province; in preventing and solving drug problems quantitative research The sampling population used in the research was 400 people. The research tools were questionnaires and the statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation.

The results showed that, The level of participation of community leaders in preventing and solving drug problems in Lub sub-district, Muang district, Kalasin province. Considering the overall picture is at a high level. and factors of age, occupation, level of knowledge about drugs and prevention Number of times received information to participate in prevention activities There was a correlation between participation in the prevention and solution of drug problems. with statistical significance at the 0.05 level. education level and length of time living in the community There was a relationship between participation of community leaders in preventing and solving drug problems differently. Significantly at the .01 level.

Keywords: Community Leadership Engagement; Prevention and Solution of Drug Problems; Local Government

บทนำ

ปัจจุบันปัญหายาเสพติด ได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศไทยปัญหานี้ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพประชากร ความมั่นคงของชาติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนี้ได้กระจายสู่ประชาชนทั้งในเขตเมืองและชนบท สถานศึกษา สถานประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และธุรกิจขายบริการ โดยระบาดในทุกเพศและทุกวัย จนก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุข ปัญหาที่เป็นความรุนแรงในสังคมที่บอบบางคือ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่ปกป้องคุ้มครองตนเองได้ไม่ดีพอ ประกอบกับประชากรกลุ่มนี้เป็นอนาคตของชาติ ปัญหาการใช้ยาเสพติดที่มากขึ้นในประชากรกลุ่มนี้จึงส่งผลทำให้มีปัญหามั่วสุม ด้อยคุณภาพ นั้นหมายถึงความอ่อนแอ ความไม่มั่นคงของประเทศไทยที่นำมาซึ่งความล่มสลายในที่สุด หาไม่เร่งป้องกันและแก้ไข (สมจิต แดนสีแก้ว, 2548) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565 เป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติคือ บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ และมีตัวชี้วัด คือ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ โดยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง มุ่งแก้ไขปัญหามั่วสุม ในปัจจุบันเพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลงหรือไม่ส่งผลกระทบต่อ

ประเทศชาติรวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564) จากยุทธศาสตร์และกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล ได้มีการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับของตำบลหมู่บ้าน ได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดระดับท้องถิ่นและตำบล โดยให้หมู่บ้านขับเคลื่อนดำเนินงานมีพนักงานของภาครัฐและภาคประชาสังคมในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้กำหนดแนวทางและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลไปแล้ว แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังไม่มีทีท่าว่าจะลดลง หนทางหนึ่งที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ด้วย ด้วยเหตุนี้กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่มีภาระหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขเป็นไม้ผลัดแรกในการดำเนินงานด้านความมั่นคงและกิจกรรมภายในการเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชน การเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการบริหารจัดการในส่วนภูมิภาค รวมถึงภารกิจหรืองานนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลที่มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการเฉพาะกรณี เช่น การแก้ไขปัญหาคาความยากจน การประกาศสงครามเพื่อเอาชนะยาเสพติด ฯลฯ กระทรวงมหาดไทยจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้กระบวนการบริหารงานมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญและสาระแห่งชาติของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไปตามห้วงระยะเวลาต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้นำชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงมหาดไทยที่มีหน้าที่รักษาความสงบในชุมชน ทั้งด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่เช่นกัน ซึ่งผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ผู้นำชุมชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของพื้นที่อำเภอและยังสามารถแนะนำให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่และที่อาจจะเกิดขึ้นในครอบครัวของตนเองได้เช่นกัน

พื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านมานั้น ชุมชนได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น การออกกฎหมายหมู่บ้านต่อต้านยาเสพติด การประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาผู้ติดและผู้เสพ พร้อมส่งผู้ป่วยยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การติดตามพฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การจัดชุดเวรยามเดินตรวจประจำหมู่บ้าน การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การมอบภารกิจให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำอาสาสมัครต่าง ๆ หรือผู้ประสานพลังแผ่นดินพบปะพูดคุยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดกับชาวบ้าน เป็นต้น แต่ก็ยังปรากฏปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ จึงเป็นคำถามว่าเพราะเหตุใดยาเสพติดจึงแพร่ระบาดได้อยู่อีก หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมที่เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดหรือ

อย่างไร หรือไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานหรือหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง หรือมีสาเหตุปัญหาการมีส่วนร่วมด้านสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน ด้านหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือด้านประชาชนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของหมู่บ้านเหตุเกิดจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้หรือไม่ที่ทำให้ยาเสพติดยังคงแพร่ระบาดในพื้นที่หมู่บ้านอยู่ได้ ทั้ง ๆ ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาโดยตลอด และทำไมหมู่บ้านจึงไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงพิษภัยของยาเสพติดและสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการดำเนินชีวิตเป็นปกติสุขของคนในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยเหตุนี้เพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดดังกล่าวให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบลอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวแทน 16 ชุมชนที่เป็นกลุ่มหัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) บ้านคอนเรียบ 2) บ้านกุดอ้อ 3) บ้านโคกกลาง 4) บ้านเตาไห 5) บ้านช้างเอียว 6) บ้านหูลุบ หมู่ที่ 5 7) บ้านหูลุบ หมู่ที่ 7 8) บ้านดอนนาแก หมู่ที่ 8 9) บ้านดอนสนวน หมู่ที่ 9 10) บ้านหนองคอนชัย หมู่ที่ 10 11) บ้านคอนเรียบ หมู่ที่ 11 12) บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 13) บ้านดอนเจ้าปู่ หมู่ที่ 13 14) บ้านสุขสวัสดิ์ หมู่ที่ 14 15) บ้านไผ่ทอง หมู่ที่ 15 16) บ้านโต้นหมู่ที่ 16 รวมพื้นที่ทั้ง 16 หมู่บ้าน รวมทั้งหมด 11,355 คน และผู้วิจัยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม

แรกเป็นผู้นำทางการ ที่เลือกแบบเจาะจง ส่วนกลุ่มสองเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง ง่ายๆ โดยทั้งสองกลุ่ม จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการ ค้นหาปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลในระหว่างเดือนมกราคม- ตุลาคม 2565 โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนด แล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัสตามตัวแปรที่กำหนด จากนั้น ประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด เพื่อแสดงลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม นอกจากนั้นใช้ Chi-Square test โดยกำหนดการมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตาม วัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.7) มีอายุระหว่าง 40-50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 46.7) มีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุด (ร้อยละ 87.5) การศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 45.8) ตำแหน่งในชุมชนเป็น อสม. มากที่สุด (ร้อยละ 37.5) ประสบการณ์เป็นผู้นำชุมชน 1-10 ปี (ร้อยละ 74.3) ระยะเวลาสั้นที่สุด คือ 1 ปี และระยะเวลายาวนานที่สุด คือ 30 ปี โดยมีระยะเวลาเฉลี่ย 8 ปี และส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด (ร้อยละ 90.00) ได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ปกครองมากที่สุด (ร้อยละ 70.4)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สามารถสรุปผลการวิจัยในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่าทั้งมีผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และตัวแทนของครัวเรือนในชุมชน ได้ให้ความเห็นว่าและมีระดับการปฏิบัติทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณาจากระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความแตกต่างกันตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกัน และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอายุ อาชีพ ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกัน และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.057		✓
2. อายุ	0.026*	✓	
3. ระดับการศึกษา	0.144		✓
4. อาชีพ	0.036*	✓	
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	0.077		✓
6. ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน	0.000*	✓	
7. จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน	0.000*	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้ผลการศึกษาระดับและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสามารถหยาบยกรมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้นำชุมชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน สามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติดในชุมชนได้ ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้ผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทนต์ (2565) ศึกษาเรื่องการสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของวัด คณะสงฆ์ และชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากปัจจุบันผู้ชายและหญิงมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนที่จัดขึ้นนั้น ต้องการให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพลินสุข ทองคำมัน (2546) และกัมพล เพ็ชรล้อมทอง และธนัสลา โรจนตระกูล (2565) ที่ว่าเครือข่ายภาคประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นวัยงานนั้นจะมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานจัดขึ้นน้อยเพราะจะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ต้องรับผิดชอบในครอบครัว การงานส่งผลให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล เพ็ชรล้อมทอง และธรรมา โรจนตระกูล (2565), วิรัช ภูมาศรีและมงคลชัย สมศรี (2565) และวิรัช ภูมาศรี (2565) ที่ว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สมมติฐานที่ 3 ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่าง กัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนที่อาศัยในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใดก็ ตระหนักถึงปัญหาเสพติด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย นุชชา (2543), สุวปริยา จันดี (2562) และ กรวิทย์ เกาะกลางและคณะ (2564) ที่ว่าระดับ การศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่าง กัน พบว่าการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สมมติฐานที่ 4 ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและรับจ้างซึ่งต้องทำงานตลอดเวลา การทำงานไม่สามารถปลีกตัวมาร่วมกิจกรรมหรือโครงการได้เพราะเนื่องจากรายได้น้อยไม่สามารถ ปลีกตัวมาร่วมได้ ซึ่งประชาชนที่มีอาชีพรับราชการนั้นจะตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช ภูมาศรีและคณะ (2564) ที่ว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สมมติฐานที่ 5 ผู้นำชุมชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันจะมีส่วนร่วม ของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัด กาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะ อาศัยอยู่มานาน หรือเพิ่งมาอยู่อาศัย ประชาชนในชุมชนย่อมไม่ต้องการให้เกิดปัญหาเสพติดใน ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุตวรธรรมกิจ (2563) ที่ว่าระยะที่อาศัยอยู่ในชุมชน แตกต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ผู้นำชุมชนที่มีระดับความรู้เรื่องยาเสพติดต่างกันจะมีส่วนร่วมของ ผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะความรู้ เกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ประชาชนได้รับรู้ถึงโทษและความอันตรายที่เกิดจากการเสพยา โดยเฉพาะบุตร หลานหรือคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิทย์ เกาะกลางและคณะ (2564) ว่าผู้นำ ชุมชนและประชาชนที่มีระดับความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอสว่าง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 7 จำนวนครั้งที่ผู้นำชุมชนได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกันจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ไม่ได้กำหนดระยะเวลาแต่ละครั้งไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น หากมีการจัดกิจกรรมขึ้น แต่การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนหรือผู้นำชุมชนไม่ทราบวันและเวลาที่จัดทำกิจกรรม อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาณิสรา แสงสุวรรณ (2565) ที่ว่าประชาชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ มีส่วนร่วมในด้านให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคระบาด Covid- 19 ด้านการปฏิบัติงานเฝ้าระวังโรค ด้านการควบคุมการระบาดของโรคและด้านกลุ่มเป้าหมายมีความรู้เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค หรือสัมผัสในกลุ่มเสี่ยงสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ยิ่งทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยมีปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการฝึกอบรมด้านยาเสพติด ด้านความเข้าใจต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติด ด้านความตระหนักถึงปัญหายาเสพติด และด้านความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน เพราะปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานชุมชนและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีความเข้มแข็งในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิเช่น การมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้างใจเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน สิ่งเสริมให้ตระหนักโทษของยาเสพติด มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชนและหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่ พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติดอย่างเพียงพอ

สรุปและข้อเสนอแนะ

พื้นที่ตำบลหุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นตำบลที่มีชุมชนหมู่บ้าน 16 ชุมชนและมีประชากรมาก และเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด ด้วยเหตุนี้ชุมชนได้กำหนดแนวทางและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมา แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังไม่มีทีท่าว่าจะลดลง ดังผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยผล

การศึกษาภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ และปัจจัยที่มีเพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยเหตุนี้ข้อเสนอแนะได้เป็นแนวคิดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเป็นหนทางหนึ่งที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหุบ อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าบางด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปมีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐควรตระหนักในบทบาทด้านการมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นหน่วยงานของประชาชนอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

1.2 ภาครัฐควรพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิเช่น กระทรวงมหาดไทย ควรมีการจัดอบรมประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทลงโทษและภัยอันตรายยาเสพติดให้ประชาชนได้รับทราบ

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่องการพัฒนาศักยภาพการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานที่สอดคล้องกับการทำงานของภาคประชาชน ทั้งนี้ เพื่อบริการการทำงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลจริงดังต่อไป

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอาทิเช่นหน่วยงานกระทรวงมหาดไทยที่มีรับผิดชอบดูแล ในท้องถิ่น โดยมีผู้นำได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานชุมชนและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อนำเสนอรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนต่อไป

3.2 ควรศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของภาครัฐในการสร้างเครือข่ายการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรวิทย์ เกาะกลาง, วินิจ ฝาเจริญ และวัชร ชาดิมนตรี. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 2(1), 1-11.
- กัมพล เพ็ชรล้อมทอง และธนัสดา โรจนตระกูล. (2565). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด: กรณีศึกษาตำบลลำประดา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. Journal of Modern Learning Development, 7(5), 92-104.
- ปาณิสสา แสงสุวรรณ และคณะ. (2565). บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการรับมือวิกฤติโรคระบาด COVID-19 กรณีศึกษาตำบลทุ่งคาโงก อำเภอเมือง จังหวัดพังงา. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 3(2), 13-28.
- พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์. (2565). การสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง. วารสารศิลปะการจัดการ, 6(1), 236-251.
- พระครูสุตวรธรรมกิจ. (2563). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 1(2), 12-20.
- เพลินสุข ทองคำมัน. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. (รายงานการวิจัย). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วินัย นุชชา. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. (รายงานการวิจัย). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิราษ ภูมาศรี และมงคลชัย สมศรี. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่. วารสารภูมิวิเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน, 3(2), 14-22.
- วิราษ ภูมาศรี, พระครูสังฆรักษ์วีรวัฒน์ วีรวิทย์, วรยุทธ สถาปนศุภกุล, มงคลชัย สมศรี และสรวิศ พรหมลี. (2564). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 2(1), 1-11.
- วิราษ ภูมาศรี. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 3(1), 12-21.
- สมจิต แดนสีแก้ว. (2548). การขับเคลื่อนชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่สังคม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://www.pmnidat.go.th/thai/downloads/serviceplan/SP02-65.pdf>

สุวปรียา จันตะ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 4(1), 16-29.

ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา Political Leadership of Pakchong Municipality Administrator, Nakhonratchasima Province

พระคมกริช จันทสุทโธ (สุขพัตร)¹, พระครูศรีปริยัติยารักษ์² และ ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์³
Phrakomkrit Juntasutho (Sukkkhaphat)¹, Phrakhrusripariyattayarak²
and Chutipphon Wongamornwit³

Received: 26 January 2023; Revised: 8 May 2023; Accepted: 22 May 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลปากช่อง จำนวน 396 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ Independent t-test และ F-test (One-way ANOVA) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ รองลงมาคือ ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ 2) นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล โดยการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ประกอบด้วย ด้านเมตตา ได้แก่ ผู้นำมีความปรารถนาดี ไม่มีอคติ ด้านกรุณา ได้แก่ รู้จักการให้อภัย ให้กำลังใจการทำงาน ด้านมุทิตา ได้แก่ ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ด้อย่างจริงใจ มีจิตผ่องใส ด้านอุเบกขา ได้แก่ ให้ความยุติธรรมในการบริหารงาน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการเมือง; ผู้บริหาร; หลักพรหมวิหาร 4

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Nakhon Ratchasima Campus
Corresponding Author, E-mail: phrakomkrit.s@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the political leadership of Pak Chong municipal administrators, Nakhon Ratchasima Province. 2) To present the application of Buddhist principles to promote political leadership of the administrators of Pak Chong Municipality, Nakhon Ratchasima Province. It's a mixed research. between quantitative research and qualitative research in quantitative research The sample consisted of 396 people living in Pak Chong municipality. Data were collected by using a questionnaire. analyze data Statistics were used for percentage, mean, and standard deviation. and hypothesis testing using independent t-test and F-test (One-way ANOVA). Qualitative research. With in-depth interviews with a group of key informants, 9 figures/person, data were analyzed using descriptive analysis techniques.

The results showed that, 1) Political leadership of the municipal executives as a whole were at the highest level. The side with the highest mean is competency leadership, followed by physical leadership the side with the least average is Personality Leadership 2) Present the application of Buddhist principles to promote political leadership of the municipal administration. By applying the principles of Brahma Viharn 4 to be applied, consisting of mercy: leaders have good intentions without prejudice; kindness: knowledge of forgiveness. Encouragement for work; Mutita: sincerely rejoicing when others do well, having a clear mind; equanimity: giving justice in administration. emphasizing honesty.

Keywords: Political Leadership; Executive; Promviharn 4

บทนำ

อดีตที่ผ่านมาบ้านเมืองเมื่อมีผู้นำในระดับชาติที่อ่อนแอ ย่อมถูกข้าศึกบุกเข้ามารุกรานจนต้องเสียอิสรภาพไปในที่สุด ในทางตรงกันข้าม เมื่อมีผู้นำที่เข้มแข็งประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรืองแผ่อำนาจбарมีไปทั่วทุกทิศทาง ดังประเทศไทยได้เปลี่ยนระบบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและรัฐสภาตั้งแต่ 24 มิถุนายน 2475 จนปัจจุบันที่กล่าวได้ว่า ประเทศไทยที่ผ่านมานั้นทั้งได้ผ่านวิกฤต อาทิ ความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่ม การก่อการร้าย วิกฤตเศรษฐกิจ วิกฤตภัยธรรมชาติ เป็นต้น มีทั้งผู้นำระดับประเทศและผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมนำพาประเทศชาติผ่านพ้นวิกฤตเหล่านั้นมาได้ (ถาขุตา เทพยากุล, 2555)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น บัญญัติเกี่ยวกับที่มาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมา

จากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากการเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือในการปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะได้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560) ตามที่กฎหมายบัญญัติในมาตรา 249 ภายใต้อำนาจมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2564) นอกจากนั้นหลักการกระจายอำนาจยังเป็นหลักการจัดระเบียบบริหารการปกครองที่รัฐบาลกลางหรือส่วนกลางกระจายอำนาจบางส่วนหรือทั้งหมดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ โดยมีอิสระในการดำเนินงานภายในขอบเขตหนึ่ง หลักการกระจายอำนาจมีลักษณะสำคัญอย่างน้อย 5 ประการ คือ (1) มีการจัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง (2) มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารบางส่วนหรือทั้งหมด (3) มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร (4) มีงบประมาณและรายได้ของตนเอง และ (5) มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง และให้คนท้องถิ่นปกครองและบริหารด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง โดยจุดสำคัญอยู่ที่การลดอำนาจส่วนกลาง (Huntington, S. P. & Nelson, M., 1995)

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับความสำเร็จในงานแทบทุกด้านขององค์กร ผู้นำที่มีความสามารถมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ แต่ในทางกลับกันถ้าผู้นำไม่มีความสามารถก็จะส่งผลให้การทำงานด้านต่าง ๆ บกพร่องหรือขาดประสิทธิภาพ (ณัฐพันธ์ เชรนนท์ และฉัตยาพร เสมอใจ, 2547) หากเปรียบประเทศชาติเป็นองค์กรและเปรียบผู้นำทางการเมืองเป็นผู้นาองค์กรแล้ว ผู้นำที่พึงประสงค์ ไม่ใช่แค่พยายามทำงานของตนดีที่สุดเท่านั้น แต่ต้องนำองค์กรท้องถิ่น ให้ก้าวสู่อนาคตได้อย่างเหมาะสม ด้วยเพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ฉะนั้น นายกเทศมนตรีเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะในอดีตจนถึงปัจจุบันความสำคัญของผู้นำไม่ได้ลดลงแต่ประการใด แต่ในทางตรงกันข้ามกลับมีบทบาทในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามสัดส่วนของขนาดพื้นที่จากรัฐบาลและภาษีอากรที่เก็บได้ที่จะโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบทบาทของนายกเทศมนตรียังไม่ได้มีบทบาทแค่พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าเท่านั้น ยังมีบทบาทในการบริหารงานด้านการบริหารบุคคลได้แก่ การออกคำสั่งบรรจุแต่งตั้งการย้าย การโอน การเลื่อนระดับการเลื่อนขึ้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย (จรรยา ศิวานนท์, 2548)

ดังที่กล่าวมานั้นภาวะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น จึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นผู้นำในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันยุคแห่งการกระจายอำนาจสู่

ท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้น นายกเทศมนตรี คือผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การที่ผู้นำท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้ดีจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล ฉะนั้นความสำคัญของผู้นำจึงมีบทบาทอย่างมากในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นของคณะบริหารเทศบาลในฐานะผู้นำจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี แต่ที่ผ่านมานั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีจุดอ่อนหรือปัญหาเช่นกัน นั่นคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์อุดมการณ์ของประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง เพราะยังมีการกระจายอำนาจมากเกินไป ยิ่งนำไปสู่ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่หรือท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการคลัง ด้านคุณภาพชีวิต ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และด้านการบริหารสาธารณะ เนื่องจากอำนาจในทางการเมืองและการจัดทำบริหารสาธารณะ ตลอดจนทรัพยากรทางการบริหารขึ้นอยู่กับศักยภาพท้องถิ่นของชุมชน และผู้บริหารแต่ละแห่งความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น มีผลสืบเนื่องจากการบริหารผู้บริหารหรือผู้นำในระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนนั่นเอง เพราะอย่างไรก็ตามหากปรากฏว่าผู้บริหารท้องถิ่นมีจุดอ่อนไม่จำเป็นจะเป็นการขาดความรู้ ความสามารถ ขาดความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ และขาดศักยภาพในการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง จะไม่สามารถช่วยทำให้การพัฒนาองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายที่หวังไว้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปซึ่งมีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองปากช่อง รวมทั้งสิ้น 26,181 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรของ Taro ซึ่งได้ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่ม หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิก่อน โดยหน่วยประชากรในแต่ละหน่วยมีลักษณะเหมือนกันแล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งตามกรอบแนวคิดงานวิจัย

ตอนที่ 3 การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แบบสอบถามที่เกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4 (หลักธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นผู้ประเสริฐ)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเลือกแบบโควตา (Quota Sampling) (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2554) และสุ่มแบบบังเอิญ โดยขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปซึ่งมีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ใช้แบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 396 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 2 รูป 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน และ 3) คณะผู้บริหารเทศบาล 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์หลักพรหมวิหาร 4 และ ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ลักษณะปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เชิงพรรณนา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ 1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป 2) คำนี้ถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้นและนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้ 3) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการคัดลอกข้อความและบันทึกอย่างละเอียดเพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวมแล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.68) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.07) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.73) ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.57) และภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ

ด้านกายภาพ 2) ภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ 3) ภาวะผู้นำ ด้านทักษะทางสังคม 4) ภาวะผู้นำ ด้านความสามารถนอกจากนี้ยังประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 (หลักธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นผู้ประเสริฐ) เพื่อให้เกิดรูปแบบของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่องจังหวัดนครราชสีมา ได้อย่างมีคุณภาพที่ควบคู่ไปกับหลักจริยธรรมมากยิ่งขึ้น มีลักษณะดังนี้ 1) ด้านเมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ได้แก่ ผู้นำมีความปรารถนาดี ไม่มีอคติ มีความจริงใจต่อบุคลากร ให้คำปรึกษาการทำงาน 2) ด้านกรุณา ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ได้แก่ รู้จักการให้อภัย ให้กำลังใจการทำงาน มีความสงสารเห็นใจ เข้าใจข้อจำกัดของการทำงาน เข้าใจความสามารถของบุคลากร 3) ด้านมุทิตา ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ได้แก่ ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีอย่างจริงใจ มีจิตผ่องใสมีกิริยาทางกาย วาจา ใจ สร้างขวัญกำลังใจ สร้างความสัมพันธ์อันดีและพิจารณาความชอบ 4) อุเบกขา การรู้จักวางเฉย ได้แก่ ให้ความยุติธรรมในการบริหารงาน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่โดยฝักระเบียบ วางตัวเป็นกลางและพยายามทำให้คนในองค์กรเข้าใจกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ รองลงมาคือ ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ซึ่งส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการทำงาน และใช้ทรัพยากรทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ ซึ่งองค์กรใด ๆ ก็ตามถ้าเริ่มต้นด้วยการมีบุคลากรที่ดี มีความรู้ และมีความเหมาะสมกับงานก็จะส่งผลโดยตรงกับประสิทธิภาพในการบริหารงาน ดังแนวคิดปรัชญาการเมืองของโทมัส ฮ็อบบ์ มีความคิดเห็นว่ามนุษย์ที่อยู่ภายใต้รัฐควรมอบอำนาจให้องค์อธิปัตย์ซึ่งอาจหมายถึง ผู้ปกครอง ดังนั้นการปกครองในระบบประชาธิปไตยจึงมีการเลือกผู้แทนเข้าไปทำงานในสภานิติบัญญัติตามวาระ แต่การมอบอำนาจให้ผู้ปกครองหรือผู้แทนทำหน้าที่ตัดสินใจในเรื่องสำคัญเป็นเหมือนกับมอบอำนาจให้กับกลุ่มคนที่เป็นเสียงน้อยตัดสินใจแทนคนส่วนใหญ่ แต่ในสังคมประชาธิปไตยก็ให้ความสำคัญกับเสียงข้างมากแต่ก็ไม่ละเลยเสียงข้างน้อย (ภาวิดา รัช และเชษฐ ใจเพชร, 2565) นอกจากนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของนนท์ชนันท์กรณ์ ฝ่ายเทศ (2561) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าสตรีไทยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตกมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพรสวรรค์ สุตะคาน (2558) ได้วิจัยเรื่องการกล่อมเกลางานทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขต

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. การนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากซ่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านเมตตา ได้แก่ ผู้นำมีความปรารถนาดี ไม่มีอคติ ด้านกรุณา ได้แก่ รู้จักการให้อภัย ให้กำลังใจการทำงาน ด้านมุทิตา ได้แก่ ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ตัวอย่างจริงใจ มีจิตผ่องใส ด้านอุเบกขา ได้แก่ ให้ความยุติธรรมในการบริหารงาน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพรหมวิหารเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวเป็นหลักความประพฤติแห่งความอารีและเกื้อกูลแก่กัน เป็นหลักธรรมในการคอยกำกับความประพฤติในการดำเนินชีวิต เพื่อปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในสังคมให้เป็นไปโดยชอบธรรม ถูกต้องทำนองคลองธรรม สอดคล้องกับการวิจัยของ พระครูวินัยธรอริษฐ์ สุวฑฒ (สุพานิช) (2564) ได้วิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ทศนคติทางการเมืองที่ต้องยึดมั่นหลักระบอบประชาธิปไตย เพื่อผลักดันให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี โดยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเข้ากับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดที่จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีความเจริญก้าวหน้าตามหลักธรรม โดยยึดมั่นและเชื่อถือเคารพในศักดิ์ศรีความแตกต่างระหว่างบุคคล แสดงสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ตลอดจนถึงภราดรภาพควบคู่กับการรู้จักประนีประนอม สร้างความรู้สึที่ดีต่อกันซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากซ่อง จังหวัดนครราชสีมา ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสังเคราะห์ สร้างเป็นความรู้เชิงนวัตกรรมได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

**การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล
เมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา**

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มี 5 ด้าน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำด้านกายภาพ ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม ภาวะผู้นำด้านความสามารถ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 (หลักธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นผู้ประเสริฐ) เพื่อให้เกิดรูปแบบของภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่องจังหวัดนครราชสีมา ได้อย่างมีคุณภาพที่ควบคู่ไปกับหลักจริยธรรมมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ด้านเมตตา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข) ได้แก่ ผู้นำมีความปรารถนาดี ไม่มีอคติ มีความจริงใจต่อบุคลากร ให้คำปรึกษาการทำงาน ด้านกรุณา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์) ได้แก่ รู้จักการให้อภัย ให้กำลังใจการทำงาน มีความสงสารเห็นใจ เข้าใจข้อจำกัดของการทำงาน เข้าใจความสามารถของบุคลากร ด้านมุทิตา (ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี) ได้แก่ ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดียังจริงใจ มีจิตผ่องใสมีกิริยาทางกายวาจาใจ สร้างขวัญกำลังใจ

สร้างความสัมพันธ์อันดีและพิจารณาความชอบ อุเบกขา (การรู้จักวางเฉย) ได้แก่ ให้ความยุติธรรมในการบริหารงาน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่โดยฝักระเบียบ วางตัวเป็นกลางและพยายามทำให้คนในองค์กรเข้าใจกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถ 2) ภาวะผู้นำทางด้านกายภาพ 3) ภาวะผู้นำทางด้านทักษะทางสังคม 4) ภาวะผู้นำทางด้านบุคลิกภาพ โดยแต่ละข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับการนำการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล โดยการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 1) ด้านเมตตา ได้แก่ ผู้นำมีความปรารถนาดี ไม่มีอคติ 2) ด้านกรุณา ได้แก่ รู้จักการให้อภัย ให้อภัยใจการทำงาน 3) ด้านมุทิตา ได้แก่ ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีอย่างจริงใจ มีจิตผ่องใส 4) ด้านอุเบกขา ได้แก่ ให้ความยุติธรรมในการบริหารงาน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่และแบบสอบถาม โดยนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ ส่งเสริม และปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.2 ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนสนับสนุนการปฏิบัติงานของนักการเมืองโดยส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ควรมีนโยบายทางการศึกษาจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมือง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 เทศบาลควรจัดทำแผนพัฒนาคุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นทุกปี โดยมีกระบวนการสำรวจหาความจำเป็นในการพัฒนา

2.2 เทศบาลควรจัดตั้งท้องถิ่นต้นแบบที่มีประธานคณะกรรมการท้องถิ่นมีคุณลักษณะพึงประสงค์ไว้เป็นชุมชนนำร่องเพื่อการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นอื่นต่อไป

2.3 ควรที่จะได้มีการปฏิรูปทางการเมืองของไทย ด้วยการมีแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอนที่ ชัดเจนที่มุ่งไปสู่การสร้างคามตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ควรให้ภาคีรัฐมีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้เป็น การเฉพาะ อันจะทำให้เกิดการตื่นตัวด้านภาวะผู้นำทางการเมืองได้

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเจาะลงไปถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำของพรรคการเมืองที่อย่างไรจึงจะทำให้ประชาชน สนใจผู้นำที่แต่ละพรรคการเมืองเสนออันก่อให้เกิดการได้มาซึ่งนักการเมืองที่ดีได้

3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล ที่วัดได้จากการผลงานในการบริหาร เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์สร้างสื่อสารทางการเมืองที่ดียิ่งขึ้นไป

3.3 ควรศึกษาหลักธรรมหมวดอื่น ๆ นอกจากพรหมวิหารธรรมเพื่อนำประยุกต์ใช้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา ศิวานนท์. (2548). บทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฤชุตา เทพยากุล. (2555). คุณลักษณะนายกรัฐมนตรีที่พึงประสงค์ในทัศนะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 10(1), 15-23.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และฉัตยาพร เสมอใจ. (2547). การจัดการ. กรุงเทพฯ: บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- นนท์ชนันท์กรณีย์ ฝ่ายเทศ. (2562). คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปริสธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรอริชัย สุวฑฺฒ (สุภาพนิช). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรสวรรค์ สุตะคาน. (2558). การกล่อมเกล่าทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 12(2), 69-79.
- ภาวิดา รัช และเชษฐ์ ใจเพชร. (2565). ปรัชญาการเมือง: ความรู้ฉบับพกพา. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 3 (2), 46-53.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

Huntington, S.P. & Nelson, M. (1995). No easy choice: political participation in developing countries. New York: Harvard University Press.

ผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านทราย เมืองซอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว

Impacts and Adaptations of Rice Farmers from Climate Change: Case Study: Ban Sai Community, Muangxone, Huaphan Province, Lao PDR

ติสอน สุขสมพันธ์¹, นิกร มหาวัน² และ โชคอนันต์ วาณิชย์เลิศธนาสาร³
Tisone Souksomphan¹, Nikorn Mahawan² and Chokanan Wanitlerthanasarn³

Received: 23 March 2023; Revised: 24 May 2023; Accepted: 27 May 2023

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นปัญหาสำคัญที่กำลังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ โดยเฉพาะส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคการเกษตรที่ยังพึ่งดินฟ้าอากาศและน้ำฝนเป็นหลัก บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลกระทบของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเขตชุมชนเมืองซอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว 2) ลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเขตชุมชนเมืองซอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งกลุ่มประชากรเป็นเกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอาศัยในชุมชนบ้านทราย เมืองซอน แขวงหัวพัน จำนวน 68 ครัวเรือน โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน และใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรปลูกข้าวได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศมากที่สุด คือ ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล (ร้อยละ 96.30) ซึ่งส่งผลต่อการเติบโตเมล็ดข้าว และทำให้ต้นข้าวเหี่ยวเฉาก่อนการเติบโตของเมล็ดก่อนระยะเวลาเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ยังเป็นตัวเร่งการขยายพันธุ์ของแมลงศัตรูพืชโดยเฉพาะตั๊กแตน และเกษตรกรปลูกข้าวมีลักษณะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยด้านที่มีการปรับตัวมากที่สุด คือ ด้านสังคม (การเปลี่ยนพันธุ์ข้าว ร้อยละ 96.59) ซึ่งการปรับตัวจากผลกระทบดังกล่าวยังเป็นไปอย่างจำกัด เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้

^{1 2 3} สาขาวิชาการวางแผนผังเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้;
Master of Urban and Environmental Planning Program, Faculty of Architecture and Environmental Design,
Maejo University
Corresponding Author, E-mail: tisone64@gmail.com

ขาดการส่งเสริมและการสนับสนุนจากหน่วยงานและต้องใช้งบประมาณ ดังนั้นเกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางแผนจัดการน้ำและการสนับสนุนความรู้ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การปรับตัว; เกษตรกรปลูกข้าว; การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Abstract

Climate change is a major problem that is affecting the ecosystem. In particular, it directly affects the agricultural sector that depends mainly on weather and rain. Therefore, this research article aims to study 1) the impact of climate change on rice farmers in Muang Chon community, Houaphan Province, Lao PDR; Muang Chon Community, Houaphan Province, Lao PDR. This research was mixed methods between quantitative and qualitative research. The population have had 68 households, of which 27 samples were sampled. Primary data were collected by in-depth interviews and were analyzed by content analysis. Statistic by using percentages was used for quantitative analysis.

The results showed that the most affected by climate change are, the rain does not coincide with the season. (96.30 percent). These affect the growth of rice grains and also the state of being withered of the stalks before the harvest period. In addition, changes in weather conditions have been catalyst for the propagation of insect pests, which affected to the economic loss of; especially, cassava and rice farmers. There are 3 aspects of adaptation to climate change, namely economic, social and environmental aspects. Including change of production by focusing to varieties of products (96.59 percent). However, the adaptation from such effects is still limited because farmers still lack knowledge and also the lack of promotion and support from pertinent agencies. This is also requires supporting budget. Therefore, farmers suggest that relevant agencies should plan for water management and support knowledge in countering climate change more effectively.

Keywords: Adaptation; Rice Farmers; Climate Change

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมานานและแพร่หลาย ในช่วง ค.ศ. 2014 เนื่องจากปัจจุบันหลายประเทศมีพื้นฐานอยู่บนด้านการเกษตรหรือทำการผลิตทางการเกษตร ในการดำเนินชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งอยู่ในภาคเกษตรกรรมขึ้นกับสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ตลอดทั้งทรัพยากรน้ำที่พอเพียงต่อกิจกรรมทางด้าน

การเกษตร (Chinvanno, S., 2009) ทั้งนี้พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่ของเมืองยังต้องพึ่งพาสภาพอากาศเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตของชุมชนในเกือบทุกภาคของประเทศ เมื่อสภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลงย่อมจะส่งผลกระทบต่อปัจจัยทางสภาพอากาศ เช่น อุณหภูมิเฉลี่ย ปริมาณน้ำฝนมีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณขึ้นหรือลดลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงภาคเกษตรกรรมพืช เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่ว พืชผัก อาจจะไม่มีความทนทานต่อสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นผลกระทบต่อด้านอาหาร

ดังนั้น เมื่อเทียบจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการลดลงของพื้นที่เพาะปลูกเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลของข้าวลดลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทำให้ความไม่มั่นคงทางอาหารมากขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดวิกฤตน้ำท่วม พายุโลกร้อน มลภาวะ อากาศหนาวจัด ซึ่งจะทำให้ผลปลูกด้านการเกษตรอันจะเป็นแหล่งอาหารเพื่อบริโภคไม่ได้รับผลดี ไม่สามารถตอบสนองตามความต้องการของการบริโภคหรือไม่สามารถตอบสนองให้ตลาดได้ อันจะทำให้เกิดภาวะขาดแคลนอาหาร ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างพอเพียงและได้รับอาหารเหมาะสมกับความต้องการ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและมีสุขภาพที่ดีได้

ทั้งนี้ พืชแต่ละชนิดมีการใช้น้ำและอุณหภูมิเฉลี่ยเหมาะสมที่แตกต่างกัน ถ้าหากอากาศร้อนมาก หรือหนาวมากก็จะส่งผลกระทบต่อพืชที่ปลูกในฤดูกาลของการผลิตเกษตร (เกรียงไกรแสนทวีสุข, 2561) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีหลายปัจจัย อาทิ การทำลายป่าเพื่อทำการขยายชุมชนเมือง การใช้พื้นที่ทำนา สร้างถนน และการมีฝนตกไม่ตรงฤดูกาล บางปีตกมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วม บางปีฝนไม่ตกก็เกิดความแห้งแล้ง และทำให้เกิดภัยหนาว ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการลดลงของผลผลิตข้าว เนื่องจากพื้นที่เกษตรกรรมต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ จนเสี่ยงต่อภัยพิบัติแล้งและภัยหนาวอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน การเกษตรซึ่งเป็นภาคการผลิตที่พึ่งพิงธรรมชาติเป็นหลัก อาศัยดินฟ้าอากาศเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต (Kirk et al, 2009) และย่อมส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต คุณภาพผลผลิต ตลอดจนวิธีการผลิตในภาคเกษตรด้วย

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาผลกระทบและลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเขตชุมชนบ้านทรายเมืองซ้อน แขวงหัวพัน สปป.ลาว ในปัจจุบันชุมชนเมืองซ้อน บางปีเกิดภัยแล้ง ขณะที่บางปีเกิดน้ำท่วม ทำให้ระบบการเกษตรเกิดความเสี่ยงและความไม่แน่นอนสูงมากขึ้น ซึ่งความไม่แน่นอนนี้จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อเกษตรกรรายย่อย โดยเฉพาะการปลูกข้าวในเขตชุมชนเมือง ซึ่งการรับมือและการปรับตัวกับความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการของเกษตรกรปลูกข้าว ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางด้านอาหารของชุมชนเมืองในอนาคตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเขตชุมชนเมืองซ้อน แขวงหัวพัน สปป.ลาว

2. เพื่อศึกษาลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในเขตชุมชนเมืองชอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายผลกระทบและลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงปริมาณเพื่ออธิบายผลกระทบและลักษณะการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเกษตรกรในพื้นที่ในแต่ละประเด็นเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรปลูกข้าวในชุมชนบ้านทราย เมืองชอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว ทั้งหมด 68 ครอบครัวในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 27 ครอบครัว สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและลักษณะการปรับตัวในการผลิต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่เป็นตัวแทนในพื้นที่ โดยใช้แนวคำถาม (interview guide) ที่มีการกำหนดประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรปลูกข้าว ลักษณะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการปรับตัว แนวคิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อระบบเกษตรกรรม จากหนังสือ รายงานการวิจัยและฐานข้อมูลจากระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเกษตรกรปลูกข้าว ในชุมชนบ้านทราย เมืองชอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทบทวนวรรณกรรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้พื้นฐานและแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งศึกษาข้อมูลของพื้นที่ชุมชน กรณีศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา เช่น ข้อมูลด้านกายภาพ ประชากร สังคม เศรษฐกิจ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชุมชน จากนั้น เก็บบันทึกข้อมูลที่รวบรวมแล้วตรวจสอบความถูกต้องโดยการแยกรายละเอียดของข้อมูล

พื้นฐานตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ภาพ 1 พื้นที่ชุมชนเมืองซอน แขวงหัวพัน
ที่มา: Facebook: Xone district the Hero

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านทราย เมืองซอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว ผู้ศึกษาได้นำมาสรุปผลดังนี้

1. ผลกระทบของเกษตรกรปลูกข้าว

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล เกษตรกรปลูกข้าวได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในพื้นที่ชุมชน บ้านทราย เมืองซอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว ที่เห็นได้คือ การมีฤดูแล้งที่ยาวนานและฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล ถ้าตกก็ตกมากกว่าในอดีต ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสภาพดิน เช่น การเกิดฝนตกมากกว่าปกติก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดิน โครงสร้างดิน การมีฤดูแล้งที่ยาวนานและอุณหภูมิอากาศสูง ส่งผลต่อความชุ่มชื้นในดิน ซึ่งส่งผลต่อการเติบโตเมล็ดข้าวและทำให้ต้นข้าวเหี่ยวเฉาก่อนการเติบโตของเมล็ด ก่อนระยะเวลาเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศยังเป็นตัวเร่งการขยายพันธุ์ของแมลงศัตรูพืชโดยเฉพาะตั๊กแตนที่เข้ามาทำลายผลปลูกของเกษตรกรทำให้คุณภาพของข้าวลดลงและไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน ในภาพรวมผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเกษตรกรปลูกข้าวคิดค่าร้อยละได้ดังตารางที่ 1

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ผลกระทบต่อเกษตรกร		
มีฤดูแล้งที่ยาวนาน	25	92.60
ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล	26	96.30
ตกมากกว่าในอดีต	23	85.19

ตารางที่ 1 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเกษตรกรปลูกข้าวคิดค่าร้อยละ

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเกษตรกรปลูกข้าว คือ มีฤดูแล้งที่ยาวนาน (ร้อยละ 92.60) ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล (ร้อยละ 96.30) ตกมากกว่าในอดีต (ร้อยละ 85.19)

ภาพ 2 พื้นที่นาข้าวที่ถูกน้ำท่วมในฤดูฝน
ภาพโดย: Phim Phommachan

2. ลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าว

จากการศึกษาลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบต่อการปลูกข้าว ทำให้เกษตรกรมีการปรับตัวทางเศรษฐกิจ 3 ลักษณะคือ 1) การปลูกพืชอื่นร่วมกับการปลูกข้าว เพื่อลดความเสี่ยง รวมถึงการปลูกพืชทนแล้งในช่วงฤดูแล้งและให้ผลในระยะสั้น เช่น ข้าวโพด ถั่ว เผือก พืชผัก เป็นต้น และการปลูกพืชทนน้ำในช่วงฤดูฝน เช่น แตง เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน 2) การหารายได้เสริม เช่น เลี้ยงหม่อนไหม ทอผ้าไหมขาย 3) ศึกษาความต้องการของตลาดเพื่อหาพันธุ์พืชมาปลูกขายให้มีรายรับเพิ่มขึ้น

ภาพ 3 การปลูกแตงกวาในฤดูแล้ง

ภาพโดย: Thim Dsm

2.2 ด้านสังคม จากปัญหาผลกระทบจากฝนที่ตกหนักมากกว่าปกติในช่วงฤดูฝนที่มากกว่าปกติ รวมถึงฤดูแล้งที่แล้งกว่าปกตินั้น เกษตรกรมีการปรับตัวทางสังคมคือ การปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรรม การเคลื่อนย้ายพื้นที่เกษตรกรรมไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า การเปลี่ยนพันธุ์ข้าวตามฤดูกาล การส่งเสริมการตระหนักรู้ต่อการตัดไม้บริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เพื่อป้องกันปัญหาดินสไลด์ และน้ำท่วม และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ซึ่งใช้พื้นที่ดินที่มีความเสี่ยงน้ำท่วมทำเป็นพื้นที่ปลูกไม้ต้นสูงที่ให้ผล อาทิเช่น ส้มโอ เป็นต้น

ภาพ 4 การทำฝายเพื่อกั้นน้ำไว้ในพื้นที่เกษตร

ที่มา: <http://www.landfortomorrow.org>

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม จากปัญหาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกษตรกรปลูกข้าวมีการปรับตัวทางสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะ คือ 1) การฟื้นฟูคุณภาพดิน เช่น การใส่

ฝุ่นอินทรีย์ การใส่ปุ๋ยบำรุงดิน การปลูกพืชคลุมดิน ซึ่งจะช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ช่วยดูดซับน้ำและสามารถระบายน้ำได้ดี 2) การบำรุงรักษาและฟื้นฟูดินที่โคนล้มด้วยดิน ทราายที่ทับถมจากน้ำท่วม โดยใช้วิธีการขุดฟื้นดินขึ้นให้ยืนต้นขึ้น และหาพื้นที่ทำไร่ข้าวผสมกับทำนาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนเพิ่มขึ้น ในภาพรวมเกษตรกรปลูกข้าวมีลักษณะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสรุปตามตารางที่ 2 ดังนี้

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การปรับตัวของเกษตรกร		
ด้านเศรษฐกิจ		
ปลูกข้าวร่วมพืชชนิดอื่น	26	96.29
หารายได้เสริม	24	88.89
ความต้องการของตลาด	25	92.59
ด้านสังคม		
เคลื่อนย้ายพื้นที่เกษตรกรรม	24	88.89
การเปลี่ยนพันธุ์ข้าว	26	96.59
ด้านสิ่งแวดล้อม		
ฟื้นฟูคุณภาพและโครงสร้างดิน	23	85.19
ทำไร่ข้าวผสมกับทำนา	25	92.59

ตารางที่ 2 ภาพรวมเกษตรกรปลูกข้าวมีลักษณะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตารางที่ 2 พบว่า ลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าว ด้านเศรษฐกิจคือ ปลูกข้าวร่วมพืชชนิดอื่น (ร้อยละ 96.29) หารายได้เสริม (ร้อยละ 88.89) ความต้องการของตลาด (ร้อยละ 92.59) ด้านสังคม คือ เคลื่อนย้ายพื้นที่เกษตรกรรม (ร้อยละ 88.89) การเปลี่ยนพันธุ์ข้าว (ร้อยละ 96.59) และด้านสิ่งแวดล้อม คือ ฟื้นฟูคุณภาพและโครงสร้างดิน (ร้อยละ 85.19) ทำไร่ข้าวผสมกับทำนา (ร้อยละ 92.59)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สรุปได้ดังนี้ ผลกระทบที่สำคัญ คือ การมีฤดูแล้งที่ยาวนานและฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล ถ้าฝนตกก็ตกมากกว่าในอดีต ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลผลิตของข้าว คุณภาพของเมล็ด อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพของดิน ในส่วนการปรับตัวของเกษตรกรในพื้นที่ พบว่ามีการปรับตัวในด้านเศรษฐกิจ การหารายได้เสริมจากอาชีพอื่น ในด้านการผลิต โดยการศึกษาความต้องการของตลาดและการปลูกพืชอื่นร่วมกับการปลูกข้าว ด้านสังคม (เคลื่อนย้าย

พื้นที่เกษตรกรรม การเปลี่ยนพันธุ์ข้าว) และด้านสิ่งแวดล้อม (ฟื้นฟูคุณภาพและโครงสร้างดิน ทำไร่น้ำท่วมขังกับทำนา)

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อผลผลิตข้าวในพื้นที่เมืองขอนแก่นที่ได้กล่าวในข้างต้นพบว่าสอดคล้องกับรายงานของสวรรยา ธรรมอภิพล และนิวัตร สิทธิภักดี (2560) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เห็นได้ชัดเจน คือการมีฤดูแล้งและฤดูฝนที่ยาวนาน รวมถึงการเกิดพายุลมแรงกว่าในอดีต ผลกระทบและการปรับตัวด้านเศรษฐกิจจากปริมาณผลผลิตมั่งคุดที่ลดลงและคุณภาพต่ำลงได้ส่งผลกระทบต่อรายได้ เกษตรกรมีการปรับตัว 3 ลักษณะ คือ การปลูกพืชแบบผสมผสานร่วมกับมังคุด การหาอาชีพเสริม และการเปลี่ยนแปลงอาชีพในระยะสั้น ผลกระทบและการปรับตัวด้านสังคม คือการย้ายพื้นที่เกษตรกรรมไปยังพื้นที่อื่นที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า ผลกระทบและการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรปรับตัวโดยการฟื้นฟูคุณภาพดินด้วยการใส่ปุ๋ย ปลูกพืชคลุมดินและการปลูกทดแทนเพิ่มเติมที่เสียหาย สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิมา พิกคงและคณะ (2564) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิด จังหวัดนครนายก ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สอดคล้องกับงานวิจัยของปณยาพร ปรางบาง และคณะ (2562) ที่ได้กล่าวเกษตรกรส่วนใหญ่เลือกปรับตัวโดยการใช้พันธุ์พืชที่มีความต้านทานต่อความแห้งแล้ง หาอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเกษตรและเพาะปลูกให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญาลักษณ์ ศรีโชค (2563) ที่ได้กล่าวว่า เกษตรกรเปลี่ยนรูปแบบการปลูกองุ่น โดยย้ายพื้นที่ปลูก จากการปลูกองุ่นในพื้นที่ลุ่มเป็นพื้นที่ดอน

ทั้งนี้ จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรปลูกข้าว เกษตรกรมีการปรับตัวด้วยการปลูกพืชที่เหมาะสมในแต่ละฤดูกาล เช่น ฤดูแล้งปลูก ถั่ว พืชผัก และเคลื่อนย้ายพื้นที่เกษตรกรรมไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า รวมถึงการวางแผนระบบการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้งด้วยการทำฝายกั้นน้ำขังไว้เพื่อปล่อยน้ำใส่พื้นที่นาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้การเกษตรได้รับผลผลิตที่ดีขึ้น

จากปัญหาผลกระทบและลักษณะการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าว ดังนั้นเพื่อลดผลกระทบต่อระบบเกษตรและวิธีการปรับตัวในการเพาะปลูกเพื่อผลผลิตที่ดี มีประสิทธิภาพมากขึ้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเรื่องวิธีการปรับตัวเพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองและแก้ไขปัญหาได้ในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผลกระทบต่อเกษตรกรปลูกข้าว จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในภูมิภาคตอนเหนือของ สปป.ลาว มีความรุนแรงและสร้างความเสียหายต่อสถานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรในพื้นที่ที่เกินกว่าความจำเป็นพื้นฐาน ที่เกษตรกรจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อลดและบรรเทาผลกระทบดังกล่าว โดยในเบื้องต้นเกษตรกรได้เปลี่ยนรูปแบบการปลูกข้าวร่วมกับ

การปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ในบางกรณีได้ย้ายพื้นที่ทำการปลูกข้าวที่มีความเหมาะสม และการเข้าถึงการอบรมในเรื่องผลกระทบและการปรับตัวในการทำเกษตรจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อผลผลิตที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องมีแนวทางการลดและบรรเทา และปรับตัวอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การเกษตรกรในชุมชน บ้านทราย เมืองชอน แขวงหัวพัน สปป.ลาว เป็นการเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติและสภาพอากาศในพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะส่งผลกระทบต่อชนิดพืชเกษตรในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเป็นการลดผลกระทบดังกล่าวกลุ่มเกษตรกรมีลักษณะการปรับตัวในการปลูกข้าวร่วมกับการปลูกพืชอื่น ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ชุมชน

ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรปลูกข้าวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผู้วิจัยได้ค้นพบและมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย คือส่วนงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ข้อมูลในเรื่องการปลูกพืชที่เหมาะสมและได้รับผลดี ข้อเสนอแนะระดับชุมชนควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการปรับตัวในการผลิตเพื่อการขาย เพื่อลดความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนในการผลิตมาเป็นการผลิตเพื่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นประเด็นหลักและมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การปรับตัวของเกษตรกรในการปลูกพืชชนิดอื่นที่มีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ
2. การสนับสนุนความสามารถของเกษตรกรในด้านวิธีการปรับตัวให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศเพื่อลดผลกระทบจากความมั่นคงทางอาหารอันเกิดจากภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นแหล่งผลิตหลักของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร แสนทวิสุข. (2561). การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก <http://www.wing2rtaf.net/departments/weather/images/commander/2.4%20.pdf>.
- ธัญญาลักษณ์ ศรีโชค. (2563). การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของเกษตรกรผู้ปลูกองุ่นรับประทานสด. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 3(1), 60-71.
- บุญยาพร ปรางบาง และคณะ. (2562). การรับรู้และการปรับตัวของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย. วารสารเกษตรพระวรุณ, 16(1), 105-119.

- ศศิมา พักคง, จักรพงษ์ หรั่งเจริญ, ยุทธพล สาเอี่ยม และนราศักดิ์ บุญมี. (2564). การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกมะยงชิด จังหวัดนครนายกต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 16(2), 57-66.
- สรวรยา ธรรมอภิพล และนิวัตร สิทธิศักดิ์. (2560). การปรับตัวของเกษตรกรสวนมังคุด จังหวัดระนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรณีศึกษา:ชุมชนบกราย ตำบลน้ำจืด อำเภอบางขัน จังหวัดระนอง. วารสารวิชาการ Veridian E- Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 10(3), 1350-1359.
- Chinvanno, S. (2009). Future Climate Projection for Thailand and Surrounding Countries: Climate change scenario of 21st century. The First China-Thailand Joint Seminar on Climate Change, 23-24 March 2009. Bangkok: Thailand Research Fund (TRF) and National Natural Science Foundation of China (NSFC).
- Kirk, P.M., Cannon, P.F., David, J.C. and J.A. Stalpers. (2009). Dictionary of The Fungi. Egham. UK: CABI Bioscience.

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและ
แก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
Participation of Public and People Networks Solving Forrest Fire
Problems in the Area of Mae Hia Subdistrict,
Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province

ดาวรุ่ง โสฬส¹, ประเสริฐ ปอนถิ่น² และ อภิรมย์ สีดาคำ³
Dawrung Sorod¹, Prasert Pontin² and Apirom Sidakham³

Received: 6 March 2023; Revised: 14 April 2023; Accepted: 17 April 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทาง และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาไฟป่า เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแม่เหียะ จำนวน 392 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน t-test F-test การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) หลักอปริหานิยธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ปัญหา อุปสรรค พบว่าขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาหรือความต้องการของเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า ขาดการกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า และ

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: dawrungsorod@gmail.com

ข้อเสนอแนะแนวทาง พบว่าควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า และควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการพิจารณาตรวจสอบ ทบทวน และแก้ไขโครงการหรือกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าก่อนนำไปใช้จริง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน; การป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า; หลักการบริหารนิยธรรม

Abstract

This research article has the objectives 1) to study the level of participation of government and public networks in preventing and solving forest fire problems in Mae Hia Sub-district. 2) to study the relationship between Buddhist principles and the participation of government and public networks in preventing and solving forest fire problems; 3) to study problems, obstacles, suggestions and guidelines and support the solution to wildfire problems It is an integrated research method. between quantitative research and qualitative research in quantitative research the sample group was 392 people in Mae Hia Sub-district. Data was collected using a questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation statistics. Pearson's correlation coefficient, t-test, F-test, qualitative research by in-depth interviews with 11 key informants/people. Data were analyzed by content analysis technique.

The results of the research revealed that, 1) the level of participation of government and public networks in preventing and solving forest fire problems, including the principles of transcendentalism. at the highest level and the participation of government networks and the public in all 4 aspects were at the highest level. 2) The supernatural doctrine was related to the participation of government networks and the public in preventing and solving problems. wildfire positive at statistically significant at the 0.01 level. 3) Problems Obstacles It was found that lack of participation in proposing problems or needs of networks in preventing and solving forest fire problems. Lack of resource usage assignments Sources of resources that will be used to prevent and resolve wildfire problems. and guiding suggestions It was found that they should be encouraged to participate in the planning process decision. Preventive work and solve forest fire problems and should encourage participation in considering, inspecting, reviewing, and correcting projects or activities to prevent and resolve forest fire problems before implementation.

Keywords: Public and Public Participation; Preventing and Solving forest fires; Aparihaniyadhamma

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แต่จากสถิติการบุกรุกพื้นที่ป่าจากกรมป่าไม้ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2555 มี เฉลี่ย 38,602.3 ไร่ต่อปี แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกในแต่ละปียังมีอยู่จำนวนมาก ซึ่งมีปัจจัยมาจากหลายสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งการลักลอบตัดไม้เพื่อนำมาขายก็ยังมีอย่างต่อเนื่องดังที่ปรากฏเป็นข่าวการเกิดไฟไหม้ป่าก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของการสูญเสียพื้นที่ป่าสาเหตุไฟไหม้ป่า นอกจากเกิดโดยธรรมชาติแล้วส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ในแต่ละปีจะมีพื้นที่ป่าถูกทำลายเป็นจำนวนมาก (ศูนย์สารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ, 2556) เนื่องด้วยปัจจุบันสถานการณ์ไฟป่า มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และเกิดปัญหาเป็นประจำในช่วงฤดูร้อนของทุกปีโดยปัญหาการเกิดไฟป่าส่วนใหญ่เป็นการเผาในที่โล่ง (Open Burning) อันมีสาเหตุมาจากความต้องการเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าของประชาชนในลักษณะต่าง ๆ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการขยายของเมือง (Urbanization) และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคเหนือทำให้มีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นสำหรับสาเหตุหลัก ๆ ของการเกิดไฟป่าสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การหาของป่า เช่น เห็ดถอบ ผักหวานป่า 2) การล่าสัตว์ เช่น หวังผึ้ง แหย่ไข่มดแดง ล่าไก่ป่า และหมูป่า เป็นต้น 3) การจุดไฟเผาป่าเพื่อเตรียมพื้นที่ทำการเกษตรของราษฎรและเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (สมชาย โกมลคงอยู่, 2561)

ต้องยอมรับว่าสาเหตุที่ปัญหาไฟป่าในภาคเหนือมีความรุนแรงมากเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทยเป็นเพราะลักษณะภูมิประเทศของภาคเหนือเองที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการไหลเวียนของอากาศเพราะมีภูเขาล้อมรอบเป็นแอ่งกระทะ โดยในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน อากาศในจังหวัดเชียงใหม่จะนิ่งและไหลเวียนน้อยมากทำให้หมอกควันจากไฟป่าเคลื่อนตัวได้น้อยและปกคลุมพื้นที่เชียงใหม่อย่างหนาแน่นขณะที่ช่วงเดือนอื่น ๆ ของปีปัญหาหมอกควันจากไฟป่าส่งผลกระทบต่อน้อยลงจากสภาพอากาศที่มีความหนาแน่นไม่เท่ากัน และทำให้เกิดการเคลื่อนที่ไหลเวียนของอากาศเฉลี่ยไปพื้นที่อื่น ๆ ในวงกว้างสำหรับแหล่งของควันไฟพบว่าส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่ป่าประมาณร้อยละ 86 ของพื้นที่ไฟไหม้ทั้งหมดและเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนและเกษตรประมาณร้อยละ 10 โดยในพื้นที่ชุมชนชาวบ้านในภาคเหนือส่วนใหญ่นิยมการปลูกลำไย และมะม่วงในสวนหรือบริเวณบ้านของตนเองทำให้มีใบไม้ร่วงหล่นเป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงใช้วิธีกวาดใบไม้ต่าง ๆ รวมกันแล้วจุดไฟเผาขณะที่ชาวบ้านที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ นิยมก่อกองไฟเพื่อไล่ยุงเพื่อไม่ให้กั้วและควายที่เลี้ยงเอาไว้รวมทั้งในเขตพื้นที่ตำบลแม่เหียะมีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบใช้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยและการพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่พื้นที่บางส่วนเป็นป่าไม้ซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ซึ่งพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นพื้นที่ที่เกิดไฟไหม้ป่าและได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควัน

อันดับต้น ๆ ของพื้นที่ภาคเหนือส่วนหนึ่งเพราะเป็นศูนย์กลางความเจริญและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเชียงใหม่ ดังนั้นเขตพื้นที่ตำบลแม่เหียะประสบปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน (เทศบาลเมืองแม่เหียะ, 2564) แม้ว่าภาครัฐจะมีการออกมาตรการแก้ไขปัญหาลดและป้องกันการเกิดไฟป่าอย่างละเอียดและต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปีกลับพบว่าผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2563 ยังไม่ประสบความสำเร็จและมีความรุนแรงมากขึ้นซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ว่ามาตรการดังกล่าวยังไม่ตรงจุดรวมถึงการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการตามมาตรการ ด้วยเหตุนี้การศึกษาถึงสาเหตุการเกิดหมอกควันที่แท้จริงและข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งเปรียบเสมือนกับบันไดขั้นต้นไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนที่ประสบผลสำเร็จ (นิพิฐพนธ์ ลิ้มตชัย, 2561) ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลให้ประชาชนหรือกลุ่มองค์กรชุมชนสามารถระดมขีดความสามารถในการตัดสินใจจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าเป็นฝ่ายรอรับคำสั่งเพียงฝ่ายอย่างเดียว (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชนในการแก้ไขปัญหาการเกิดไฟป่า โดยมุ่งหาคำตอบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชนในการแก้ไขปัญหาไฟป่าคืออะไร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการและแก้ไขปัญหาไฟป่าสามารถช่วยลดปัญหาเหล่านี้ลดลงได้อย่างไร และสาเหตุและผลกระทบของไฟป่าคืออะไร และการนำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สำคัญและเหมาะสม โดยนำหลักอปริหานิยธรรม คือคุณธรรมที่ใช้สำหรับประพฤติปฏิบัติของแต่ละบุคคล และหลักธรรมที่ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะหลักอปริหานิยธรรม ซึ่งเป็นธรรมสำหรับการปกครองที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของหมู่คณะ องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชนในการแก้ไขปัญหาการเกิดไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะเป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทาง และสนับสนุนการแก้ไขปัญหไฟป่า

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีกระบวนการวิจัยแต่ละขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแม่เหียะ โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) จากสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน โดยหน่วยประชากรในแต่ละหน่วยมีลักษณะเหมือนกันแล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามโดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม (อปปริหานิยธรรม) เพื่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการแก้ไขปัญหาการเกิดไฟฟ้า ดังนี้ 1) การประชุมเป็นนิตย 2) การพร้อมเพรียงกันประชุม 3) การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4) การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5) การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี 6) การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 7) การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้า ตามแนวคิดทฤษฎีของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T (1980) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทาง และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาไฟฟ้า โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha C= Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.859

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีของเทศบาลเมืองแม่เหียะ หัวหน้าสถานีควบคุมไฟฟ้าภูพิงค์ (ดอยสุเทพ) และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลแม่เหียะ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจก

แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) จำนวน 11 รูป/คน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 2) ตัวแทนเทศบาลเมืองแม่เหิยะ จำนวน 3 คน 3) ตัวแทนสถานีควบคุมไฟป่าภูพิงค์ (ดอยสุเทพ) จำนวน 2 คน 4) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 5) ตัวแทนชุมชนตำบลแม่เหิยะ จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถาม และนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ 1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป 2) คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้นและนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้ 3) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการคัดลอกข้อความและบันทึกอย่างละเอียดเพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและ

เชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวมแล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้า ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.729) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชน ทั้ง 4 ด้าน		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.58	0.720	มากที่สุด
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.61	0.740	มากที่สุด
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.59	0.721	มากที่สุด
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.60	0.735	มากที่สุด
ภาพรวม		4.60	0.729	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

สำหรับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอุปทานิยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.710) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ ดังนี้

หลักอุปทานิยธรรม		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การประชุมเป็นนิตย	4.58	0.706	มากที่สุด
2	การพร้อมเพรียงกันประชุม	4.63	0.720	มากที่สุด

หลักอภินายธรรม		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ	4.62	0.715	มากที่สุด
4	การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา	4.60	0.710	มากที่สุด
5	การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี	4.61	0.712	มากที่สุด
6	การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม	4.59	0.708	มากที่สุด
7	การอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม	4.57	0.703	มากที่สุด
ภาพรวม		4.60	0.710	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักอภินายธรรม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอภินายธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า พบว่า หลักอภินายธรรม โดยภาพรวมกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R = .928^{**}$) เมื่อมีหลักอภินายธรรมย่อมส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่ามากยิ่งขึ้น

3. ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า พบว่า 1) ขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาหรือความต้องการของเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า 2) ขาดมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า 3) ขาดการปฏิบัติตามนโยบาย ตลอดจนเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า และข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า พบว่า 1) ควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า 2) ควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการพิจารณาตรวจสอบ ทบทวนและแก้ไขโครงการหรือกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าก่อนนำไปใช้จริง 3) ควรมีการแสดงความคิดเห็น คำแนะนำหรือการ ทักท้วงต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า เมื่อเกิดข้อผิดพลาดหรือความบกพร่องผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เขียนคำร้อง ทำหนังสือแจ้ง หรือติดต่อด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่หลักอภินายธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.710$) เมื่อจำแนก

รายละเอียดเป็นรายชื่อ การประชุมเป็นนิตย การพร้อมเพรียงกันประชุม การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และการอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม และระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า ได้แก่ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชน ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.725) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายชื่อ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนวัณน์ ศรีษะเกษ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน: กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรม 7 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของนิพัทธ์ ลิ้มตชัย (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชนในการแก้ไขปัญหาการเกิดไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชนสามารถแยกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ด้านรูปแบบการสื่อสาร และด้านการประสานงานและดำเนินงาน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าในปัจจุบันภาครัฐ รัฐได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นโดยให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นตามวาระโอกาสต่าง ๆ 3) สาเหตุหลักของการเกิดไฟป่ามีทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ การเผาในพื้นที่ป่าการเผาในพื้นที่ทางการเกษตร และการเผาในพื้นที่ชุมชนซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาหมอกควันตามมาภายหลังภาวะหมอกควันที่เกิดขึ้นส่งผลทั้งในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านคมนาคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hawkes, D. (2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องนโยบายและแผนงานสาธารณะในการแก้ไขปัญหาไฟไหม้และหมอกควัน ผลการวิจัยพบว่านโยบายและแผนงานสาธารณะในการแก้ไขปัญหาไฟไหม้และหมอกควันประกอบด้วย 1) การกำหนดพื้นที่เผ่าระวังและดูแลรักษา 2) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งผู้วางกฎระเบียบผู้จัดการควันไฟเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3) ระบบป้องกันการลุกลามของไฟป่าและการแพร่กระจายของควันไฟ เช่นอุปกรณ์วัดคุณภาพอากาศแบบ Real Time และกฎหมายเกี่ยวกับการดูแลรักษาผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากหมอกควัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ฝาเจริญ และคณะ (2565) การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาบ้านตลาดขี้เหล็ก ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยชาวบ้านเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ป่าตั้งแต่มี 1) การมีส่วนร่วมจัดตั้งคณะกรรมการ 2) กำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์ 3) กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ 4) ปลุกต้นไม้เพิ่มในพื้นที่ป่า 5) การปลูกฝังจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 6) การจัดเวรยามลาดตระเวนป้องกันการลักลอบตัดไม้จัดทำแนวป้องกันไฟป่า

2. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างหลักอุปทานิยธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า พบว่า หลักอุปทานิยธรรม

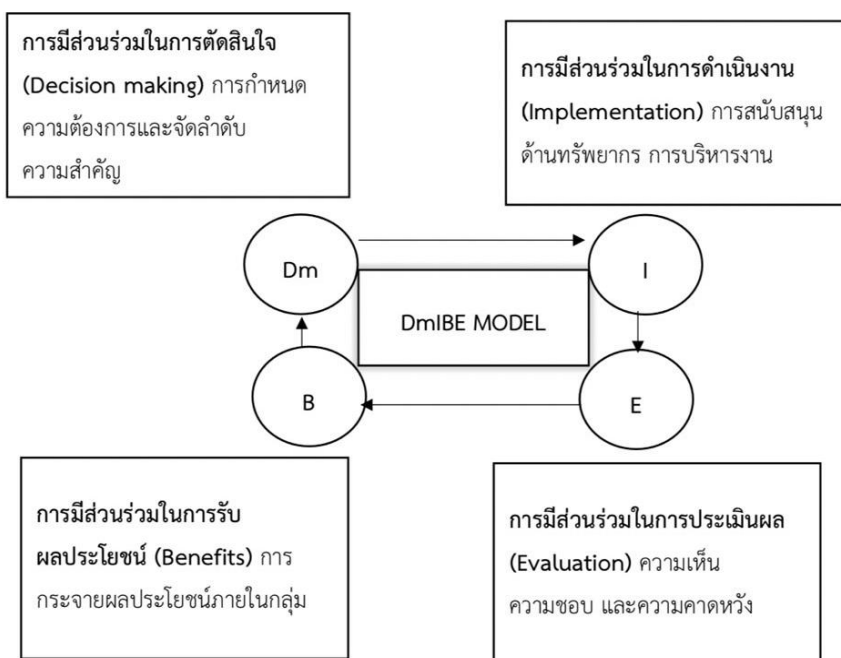
โดยภาพรวมกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R = .928^{**}$) เมื่อมีหลักการบริหารนิยธรรมส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระคาร์ณ อดิภทโท (ทองน้อย) (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเชิงเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตามหลักการบริหารนิยธรรมในเขตเทศบาลตำบลทุ่งน้อย อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการเชิงเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกับหลักการบริหารนิยธรรมในเขตเทศบาลตำบลทุ่งน้อย อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Pearson Correlation (r) = 0.744**) จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ผลการวิจัยปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า พบว่า 1) ขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาหรือความต้องการของเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า 2) ขาดมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า 3) ขาดการปฏิบัติตามนโยบาย ตลอดจนเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า และข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) ควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า 2) ควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการพิจารณาตรวจสอบ ทบทวนและแก้ไขโครงการหรือกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าก่อนนำไปใช้จริง 3) ควรมีการแสดงความคิดเห็น คำแนะนำหรือการทักท้วงต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า เมื่อเกิดข้อผิดพลาดหรือความบกพร่องผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เขียนคำร้อง ทำหนังสือแจ้ง หรือติดต่อด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยณัฐ สิทธิผล (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ 80 วัน แห่งการเผ่าระวัง และควบคุมหมอกควันไฟป่าในพื้นที่บ้านผาละลาย ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาอุปสรรคของราษฎรในพื้นที่บ้านผาละลาย ในการปฏิบัติตามมาตรการทางเลือกที่กำหนดไว้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาจากหมอกควัน คือ 1. ไม่มีความรู้ความสามารถในการทำตามมาตรการทางเลือก 2. ไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือและงบประมาณสำหรับการปฏิบัติตามมาตรการทางเลือก 3. ขาดการผลักดันอย่างจริงจังจากหน่วยงานภาครัฐหรือผู้นำชุมชน 2) แนวทางการสร้างความร่วมมือและการปลูกจิตสำนึกรับรู้ว่ามีผลจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเผ่าระวังและควบคุมปัญหาหมอกควันไฟป่าในพื้นที่ชุมชนบ้านผาละลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีดา ธรรมรักษา (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในการจัดการไฟป่าพรุควนเคร็งพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ่อล้อ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในระดับนโยบายที่เกิดจากปัจจัยภายในหน่วยงาน คือขาดงบประมาณ และขาดบุคลากรที่มีความรู้

เฉพาะและรับผิดชอบงานไฟฟ้าและปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอกหน่วยงาน คือการดำเนินงานของภาครัฐ (นโยบายการพัฒนาของภาครัฐ ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนท้องถิ่น) กฎหมายและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่” ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น DmIBE โมเดล สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) Dm= Decision making การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้นประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 2) I= Implementation การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้อาจมาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น 3) B= Benefits การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม 4) E= Evaluation การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญห ไฟฟ้า อยู่ใน ระดับมากที่สุด และหลักอุปหรานียธรรมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม นั้น อยู่ในเชิงบวกอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับปัญหา อุปสรรค พบว่า ขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอ ปัญหาหรือความต้องการของเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญห ไฟฟ้า และข้อเสนอแนะ แนวทาง พบว่าควรส่งเสริมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญห ไฟฟ้า ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีนโยบายเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้าน ในกรณี que เห็นว่าการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญห ไฟฟ้ามีผลกระทบและเกิดปัญหาต่อเครือข่าย

1.2 ควรมีนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญห ไฟฟ้าของเครือข่ายสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ

1.3 ควรมีการปฏิบัติตามนโยบาย ตลอดจนเข้าร่วม โครงการ หรือกิจกรรมใน การป้องกันและแก้ไขปัญห ไฟฟ้า

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การแสดงความคิดเห็น คำแนะนำหรือการ ทักท้วงต่อการดำเนินกิจกรรมหรือ โครงการการป้องกันและแก้ไขปัญห ไฟฟ้า เมื่อเกิดข้อผิดพลาดหรือความบกพร่องผ่านช่องทาง ต่าง ๆ เช่น เขียนคำร้อง ทำหนังสือแจ้ง หรือติดต่อด้วยตนเอง

2.2 การมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญห ไฟฟ้า

2.3 การมีส่วนร่วมในการพิจารณาตรวจสอบ ทบทวนและแก้ไขโครงการหรือกิจกรรม ในการป้องกันและแก้ไขปัญห ไฟฟ้าก่อนนำไปใช้จริง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักพุทธธรรมอื่น ๆ นอกจากหลักพุทธธรรม (อปริหานิยธรรม)

3.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- ชัยณัฐ สิทิมล. (2559). การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ 80 วัน แห่งการเฝ้าระวัง และควบคุมหมอกควันไฟฟ้าในพื้นที่บ้านผาตาย ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. นนทบุรี: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- เทศบาลเมืองแม่เหียะ. (2564). สำนักบริหารงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองแม่เหียะ. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565. เข้าถึงได้จาก <http://www.maehia.go.th/index.php>
- นิพิฐพนธ์ ลิ้มณตชัย. (2561). การมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชนในการแก้ไขปัญหาการเกิดไฟฟ้าและหมอกควัน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ปรีดา ธรรมรักษา. (2561). บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในการจัดการไฟฟ้าพฤษภาคมครั้งที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ่อล้อ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พระคำรณ อติภทโท (ทองน้อย). (2562). การบริหารจัดการเชิงเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตามหลักอปริหานิยธรรมในเขตเทศบาลตำบลทุ่งน้อย อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วินิจ ผาเจริญ และชาญชัย ฤทธิร่วม. (2565). การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนกรณีศึกษาบ้านตลาดขี้เหล็ก ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 3(1), 47-58.
- ศูนย์สารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ. (2556). ยุทธศาสตร์ภาครัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สมชาย โกมลคงอยู่. (2561). การใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อจำแนกต่อพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ภาคเหนือ. เชียงใหม่: สำนักงานป้องกันปราบปรามควบคุมไฟฟ้า.

- อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน: กรณีศึกษา
อำเภอหนองน้ำคำ จังหวัดขอนแก่น. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน, 1(2), 67-84.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). Rural Development Participation: Concepts and
Measures for Project design. Implementation and Evaluation. New York: the
Rural Development Committee. Center for International Studies. Cornell
University.
- Hawkes, D. (2012). Environmental tradition: studies in the architecture of
environment. Los Angeles: California Environmental Protection Agency.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตยภายใต้
การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของแม็ก สตัดท์
The Political Party and Democratic Interest Groups Under
Magstadt's Analytical Debate

พระเสกสรรค์ ฐานยุตโต¹, พระมหาภาณุวิชญ์ ภาณุวิชโย², พระสังวาน เขมปญโญ³,
ศราวุธ ขันธิชัย⁴ และ ณรงค์ศักดิ์ ต้าวงศ์⁵
PhraSeksan Thanayutto¹, Phramaha Phanuvich Panuwityo²,
Phra Sangwan Kammpanyo³, Sarawut Khanthawichai⁴ and Narongsak Taocome⁵

Received: 28 April 2023; Revised: 7 May 2023; Accepted: 10 May 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังนำเสนอเนื้อหาเรื่องพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของแม็ก สตัดท์ ซึ่งแนวคิดของแม็ก สตัดท์ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตยไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ปกป้องสิทธิ เสรีภาพของบุคคล 2) สังคมประชาธิปไตยมีความสลับซับซ้อนในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากกว่าสังคมเผด็จการ 3) กลุ่มผลประโยชน์เกิดและเติบโตในสังคมประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลเป็นผู้กระจายผลประโยชน์แก่สังคม จากการถกเถียงเชิงวิเคราะห์นั้นได้ชี้ให้เห็นว่าแนวคิดของแม็ก สตัดท์ เป็นสังคมในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีความสลับซับซ้อนมากกว่าสังคมเผด็จการ ซึ่งแนวคิดที่เห็นต่างจะเสนอว่าแนวคิดแบบรัฐเผด็จการมีการตัดสินใจและมีประสิทธิภาพในการจัดระเบียบในองค์กรที่เบ็ดเสร็จมากกว่าที่เป็นประชาธิปไตยแบบผลิบัน ด้วยเหตุนี้คุณลักษณะของระบอบประชาธิปไตยจึงก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลาย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จากสิทธิ เสรีภาพที่ระบอบการเมืองนี้เปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงออกถึงความคิดเห็นและความต้องการของตน

คำสำคัญ: พรรคการเมือง; กลุ่มผลประโยชน์; แม็กสตัดท์

¹ มหาวิทยาลัยบานาราสฮินดู ประเทศอินเดีย; Banaras Hindu University, India

^{2 3 4} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

⁵ เมืองออลังบาด รัฐมหาราษฏร, ประเทศอินเดีย; Babasaheb Ambedkar Marathwada University, India

Corresponding Author, E-mail: dr.sek2522@gmail.com

Abstract

This article aims to present the content of political parties and interest groups in democracy. Under the analytical discussion according to Magstadt's concept, Magstadt's concept has pointed out the importance of political parties and interest groups in democracy in 3 aspects: 1) Democracy is a system. Politics and governance that protect rights 2) Democratic societies are more complex politically, economically, and socially than dictatorial societies. 3) Interest groups are born and raised in democratic societies. because the government is the one who spreads the benefits to society, An analytical debate suggests that Magstadt's concept of a democratic society is more complex. authoritarian society A dissenting view suggests that dictatorships are more decision-making and efficient in organizing inclusive organizations than in budding democracies. As a result, the democratic nature of democracy gives rise to diverse interest groups. both political economy and society from the rights and liberties that this political system allows Let people express their opinions and needs.

Keywords: Political Party; Interest Groups; Magstadt

บทนำ

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์นั้น มีความสำคัญในระบอบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยโดยพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์เป็นสถาบันทางการเมืองสถาบันหนึ่ง ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของผู้ที่มีอุดมการณ์และแนวคิดและความต้องการที่คล้ายคลึงกัน ที่จะรวมกลุ่มกันกระทำการบางสิ่งบางอย่างให้เกิดขึ้นเป็นผลประโยชน์ต่อกลุ่มของตนเอง และมีการสรรหาคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะเข้าไปเป็นตัวแทนในรัฐสภา เพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ของกลุ่ม ด้วยเหตุนี้จึงเกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมา โดยมีกลุ่มผลประโยชน์เป็นผู้ชี้แนะ และเคลื่อนไหวอุดมการณ์ และยังเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญ ช่วยเชื่อมโยงประชาชนและการเมืองได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันการเลือกตั้งก็เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่ทำให้กลุ่มผลประโยชน์เข้ามามีบทบาทกับพรรคการเมือง และเพื่อให้พรรคการเมืองใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับปัจเจกบุคคล เสนอนโยบายโดยผ่านทางตัวแทนของพรรคด้วยเหตุนี้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงส่งผลให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลาย ทั้งทางการเมือง และเศรษฐกิจ จากเสรีภาพที่ระบอบการเมืองนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองของตน (सानนท์ ด้านภักดี และคณะ, 2561; วินิจ ฝาเจริญ, 2565)

แม็ก สตัดท์ (Magstadt, 2003) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันสืบเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ปกป้องสิทธิ เสรีภาพของบุคคล 2) สังคม

ประชาธิปไตยมีความสลับซับซ้อนในการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากกว่าสังคมเผด็จการ 3)กลุ่มผลประโยชน์เกิดและเติบโตในสังคมประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลเป็นผู้กระจายผลประโยชน์แก่สังคม แต่ก็ได้นำนักวิชาการและนักปรัชญาทางการเมืองทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ต่างก็ได้ให้นิยามความหมายเกี่ยวกับพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทั้งที่มีความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ แม็ก สตัดท์ (Magstadt) ดังที่ได้กล่าวเนื้อหาไว้เบื้องต้น

ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบบประชาธิปไตยภายใต้การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของ แม็กสตัดท์ โดยผู้เขียนจะแยกเนื้อหาสาระสำคัญ 1. นิยามของพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ 2. พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย 3. แนวคิดทฤษฎีของ แม็กสตัดท์ 4. การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ 5. สรุป โดยผู้เขียนต้องการที่จะวิเคราะห์เชิงถกเถียง พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ผ่านแนวคิดของ แม็กสตัดท์ (Magstadt) และจะได้นำแนวคิดของนักปรัชญาทางการเมืองมาร่วมถกเถียง หรือเปรียบเทียบด้วยเช่นกัน

เนื้อเรื่อง

1. นิยามของพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์

1.1 นิยามพรรคการเมือง

พรรคการเมืองมีความสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา โดยได้ยึดถือปรัชญาทางรัฐศาสตร์ที่กล่าวไว้ว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการให้สิทธิเสรีภาพแก่คนหมู่มากมีอิทธิพลหรืออำนาจเหนือ” พรรคการเมือง คือ บุคคลที่มารวมกลุ่มกันเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งและช่วงชิงอำนาจทางการเมือง พรรคการเมืองนั้นได้เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของคน เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์กับกลุ่มของตน และจะต้องมีอุดมการณ์ทางการเมือง ความเชื่อ ความคิดเห็น และทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการเกิดขึ้นของพรรคการเมืองได้เกิดจากหลายแนวคิด ดังนั้น ผู้เขียนจะได้ยกตัวอย่างนักคิดทางรัฐศาสตร์ที่ได้ให้นิยามและความหมายของพรรคการเมือง ดังนั้น มอริส ดูแวร์แยร์ (Maurice Duverger) (1972), วิลเลียม กู๊ดแมน (William Goodman) (1967) และโจเซฟ ลาพาลอมบารา และไมรอน ไวเนอร์ (Palombara Joseph La and Myron Weiner) (1966) ได้ให้นิยามและความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า พรรคการเมืองได้ถือกำเนิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของกลุ่มคนต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์มาร่วมมือกัน มารวมกลุ่มกัน เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ตอบสนองความต้องการในกลุ่มผลประโยชน์ของตน จะเรียกกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มนี้ว่า “พรรคการเมือง” (political party) และพรรคการเมืองนั้นมีจุดประสงค์ที่จะส่งตัวแทนของพรรคเข้าสมัครรับเลือกตั้ง มีความหวังว่าจะชนะการเลือกตั้ง เพื่อให้พรรคของตนเองได้เป็นรัฐบาล แล้วจึงจะมีอำนาจในการบริหารนโยบายหรือควบคุมนโยบายต่าง ๆ ตามที่พรรคนั้นได้เสนอนโยบายของตนเอาไว้ ในขณะเดียวกันพรรคก็แผ่แผ้ว (2544) นักวิชาการของไทยได้ให้นิยามว่า พรรคการเมือง คือกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองสอดคล้องกัน มารวมกลุ่มกันแล้วจึงส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง โดยมุ่งหวังว่าจะได้เป็น

รัฐบาล หากว่าพรรคการเมืองนั้นไม่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง พรรคการเมืองนั้นก็จะเข้าไปเป็นฝ่ายค้าน ซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายรัฐบาล

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นมึนักปรัชญา นักวิชาการที่ผู้เขียนได้หยิบยกมานั้นต่างก็ให้นิยามและความหมายของพรรคการเมืองที่สอดคล้องกัน โดยพรรคการเมืองนั้นได้มีการกำหนดประเด็นปัญหาและนโยบายของพรรคการเมืองแล้วจึงมีการส่งตัวแทนของพรรคเข้าสมัครรับ การเลือกตั้ง มีความมุ่งหวังไปเป็นรัฐบาลในการบริหารนโยบายของประเทศ แต่ถ้าหากไม่ได้เป็นรัฐบาลก็จะเป็นฝ่ายค้านมีหน้าที่ในการตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล นับได้ว่าพรรคการเมืองนั้นมีความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยพรรคการเมืองเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

1.2 นิยามและความหมายของกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์หรือที่เรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์พิเศษหรือกลุ่มผู้สนับสนุน คือกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่รวมตัวกันอย่างเป็นระบบซึ่งมารวมตัวกันเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์หรือประเด็นทางการเมืองหรือสังคมที่เฉพาะเจาะจง กลุ่มเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ กฎหมาย และกระบวนการตัดสินใจในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับชาติ กลุ่มผลประโยชน์อาจเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ที่หลากหลาย เช่น กลุ่มแรงงาน กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พวกเขามักจะบรรลุเป้าหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องกดดัน การระดมมวลชน และการดำเนินคดี

สำหรับกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมนั้น อีธริดจ์และแฮนเดลแมน (Ethridge, M. and Handelman, H., 2004) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์โดยใช้เกณฑ์ในด้านผลประโยชน์ไว้ดังนี้

(1) กลุ่มผลประโยชน์แรงงาน กลุ่มแรงงานนั้นจัดว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เรียกร้องความต้องการจากนายจ้างและรัฐบาล ในการเจรจา เรียกร้องอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม รวมทั้งสวัสดิการ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป

(2) กลุ่มธุรกิจ องค์กรทางธุรกิจต่าง ๆ ล้วนพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาล เพื่อให้รัฐบาลมีนโยบาย ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับกิจการของตน แต่ในขณะเดียวกันนั้นก็จะอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับกลุ่มแรงงานที่มักจะต่อรองการขึ้นค่าแรงอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการส่งผลกระทบต่อรายได้ในการประกอบการ

(3) กลุ่มเพศ ศาสนา เชื้อชาติ เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิ หรือความเท่าเทียมในด้านของเพศ ศาสนา หรือความเท่าเทียมทางเชื้อชาติ เพื่อให้หลุดพ้นจากการกดขี่ข่มเหงจากรัฐบาลหรือผู้อำนาจเหนือ เป็นการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม

(4) กลุ่มผลประโยชน์เพื่อสาธารณะ เป็นที่กลุ่มผลประโยชน์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้คนในสังคม โดยการกดดัน เรียกร้องเสนอแนะให้รัฐบาลเอื้อหนุนให้เกิดประโยชน์ตามที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ

(5) สมาคมวิชาชีพ สมาคมวิชาชีพมักจะรวมกลุ่มกัน เพื่อกดดัน เรียกร้องรัฐบาลให้ดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตน

จากที่กล่าวมาข้างต้น การเกิดขึ้นของกลุ่มผลประโยชน์ได้เกิดจากหลายแนวคิด ดังนั้น ผู้เขียนจะได้ยกตัวอย่างนักคิดทางรัฐศาสตร์ที่ได้ให้นิยามและความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ ดังนี้ อัลมอนต์ และเพาเวลล์ (Almond, G.A., Powell, G.B. & Mundt, R. (1993) และ จุมพล หนีพานิช (2545) ได้นิยามกลุ่มผลประโยชน์ไว้ว่า กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่มีความต้องการผลประโยชน์ทางการเมืองและมีแนวคิดที่เหมือนกัน แต่ในขณะเดียวกันได้มีสมาชิกบุคคลใดบุคคลหนึ่งของกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าว ได้จัดตั้งองค์การให้เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาช่วยให้สมาชิกในกลุ่มของตนเองได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่ในทั้งนี้เพื่อให้จุดประสงค์ของกลุ่มผลประโยชน์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในขณะเดียวกัน เดวิด บี. ทรูแมน (David B. Truman) (1971) ได้นิยามกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์คือ ปัจเจกบุคคลที่มีความคิดเห็น และมีความต้องการไปในทิศทางเดียวกัน มารวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในรูปแบบของการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคมทั้งนี้โครงสร้างทางสังคมของกลุ่มผลประโยชน์ได้มีความสลับซับซ้อนทำให้กลุ่มผลประโยชน์มีจำนวนมากและมีการแสดงบทบาทต่าง ๆ ทางสังคมเช่นกัน

ในนิยามและความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวมาข้างต้นนั้น นักปรัชญาทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ต่างก็ได้ให้นิยามและความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ มีความสอดคล้องกันโดยที่กลุ่มผลประโยชน์นั้นไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะเข้าไปมีอำนาจ หรือมีอิทธิพลในการบริหารงานเป็นรัฐบาลโดยตรง แต่กลุ่มผลประโยชน์นั้นเพียงแค่ต้องการแสดงอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง ซึ่งจะเรียกร้องและกดดันให้รัฐบาลทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตน

2. พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.1 พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่สื่อถึงสิทธิและเสรีภาพของตัวบุคคล และก็ยังรวมไปถึงการรวมตัวกัน ระบอบประชาธิปไตยจะมีพรรคการเมืองที่มีโครงสร้างเป็นองค์กรที่มีการจัดระบบระเบียบการบริหารที่ดี โดยมีสมาชิกของพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามกลไกที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ เช่นการควบคุมดูแลกิจการของประชาชนใช้อำนาจการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ แทนประชาชน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนั้นในสังคมการเมืองใด ๆ ก็ตามที่จะถือได้ว่ามีพัฒนาทางการเมืองอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก็จะต้องเป็นสังคมที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่านั้น (มะลิ ทิพย์ประจง, 2563) จากแนวคิดและเอกสารทางวิชาการที่สามารถอธิบายความสำคัญของพรรคการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ดังนี้ (วิทยา นภาศิริกุล และสุรพล ราชภัณฑารักษ์, 2539)

1. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิธีการต่าง ๆ ของแต่ละพรรคการเมือง
2. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการสรรหาบุคคลมาเป็นสมาชิกของพรรคและคัดสรรตัวแทนของพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง
3. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการเสนออุดมการณ์ของพรรค กล่าวคือการรวบรวมพลังเสียงของประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มาสนับสนุนพรรคการเมืองเพื่อให้มีโอกาสเป็นจัดตั้งรัฐบาล
4. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการรับฟังปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งของประชาชน เพื่อนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหาโดยวิถีทางประชาธิปไตย
5. พรรคการเมืองมีความสำคัญในฐานะฝ่ายค้านหรือผู้ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารในระบอบประชาธิปไตยแบบระบบรัฐสภา กล่าวโดยสรุปคือ พรรคการเมืองเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายรัฐบาล รวมทั้งเป็นสื่อกลางที่รับเรื่องเดือดร้อนจากประชาชนเพื่อนำไปประชุมหารือในรัฐสภาเพื่อแก้ไขปัญหา

2.2 กลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย

กลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญอย่างมากในระบอบประชาธิปไตย เพราะกลุ่มผลประโยชน์จะคอยแสดงข้อคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ให้ทราบถึงปัญหาหรือประเด็นการเมืองที่เกิดขึ้นและแสดงความต้องการของกลุ่ม หรืออุดมการณ์ที่ผู้ปกครองรับทราบ เพื่อประกอบการตัดสินใจและยังเป็นการเชื่อมระหว่างผู้ปกครองกับสมาชิกกลุ่ม อีกทั้งที่สำคัญคือทำหน้าที่คอยควบคุมการบริหารของผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ ตลอดจนเป็นการถ่วงดุลบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ด้วยกันเอง (สุขุม นวลสกุล, 2528) เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญอย่างมากต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงมีผู้วิเคราะห์ว่าในสังคมประชาธิปไตยนั้นเกิดขึ้น ดำรงอยู่และแสดงบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญต่อคุณภาพของระบบการเมือง กลุ่มผลประโยชน์จึงมีบทบาทหน้าที่ในการถ่วงดุลรัฐบาลไม่ให้ผลประโยชน์เกิดขึ้นกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ด้วยการเรียกร้อง กดดันผู้มีอำนาจตัดสินใจคำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มตนด้วย (ชมพู โกติรัมย์, 2551) ปัญหาและอุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาไปสู่รูปแบบประชาธิปไตยแบบสมบูรณ์แบบได้คือ การขาดกลุ่มผลประโยชน์ที่รักษาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ที่มีอิทธิพลเพียงพอต่อการกดดันและกำหนดนโยบายของรัฐบาล และควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผลให้มีกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน คือ กลุ่มทหารและข้าราชการสามารถเข้ามาคุมอำนาจทางการเมืองได้โดยง่าย และการขาดกลุ่มผลประโยชน์เช่นนี้ทำให้ระบบการเมืองไม่สามารถสนองตอบความต้องการและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ได้

3. แนวคิดทฤษฎีของ แม็กสตัดท์ (Magstadt)

แม็กสตัดท์ (Magstadt, 2003) หรือโทมัส เอ็ม แม็กสตัดท์ (Thomus M. Magstadt) เป็นนักคิดทางการเมืองชาวตะวันตก ที่ได้ทำการศึกษาพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบ

ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมและมีความน่าเชื่อถือเป็นอย่างมากในเหล่าประเทศตะวันตก โดยได้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผลประโยชน์เป็นส่วนหนึ่งของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1) ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ปกป้องสิทธิ เสรีภาพของบุคคล ซึ่งรวมถึงเสรีภาพในการแสดงออกและการรวมกลุ่ม ดังนั้นกลุ่มผลประโยชน์ไม่เพียงเป็นส่วนสำคัญ แต่ยังเป็นผลลัพธ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ของสังคมประชาธิปไตย

2) สังคมประชาธิปไตยมีความสลับซับซ้อนในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มากกว่า สังคมเผด็จการ ด้วยเหตุนี้คุณลักษณะของระบอบประชาธิปไตยจึงก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ที่ หลากหลาย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จากสิทธิ เสรีภาพที่ระบอบการเมืองนี้เปิดโอกาส ให้บุคคลได้แสดงออกถึงความคิดเห็นและความต้องการของตน

3) กลุ่มผลประโยชน์เกิดและเติบโตในสังคมประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลเป็นผู้กระจาย ผล ประโยชน์แก่สังคม การสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่สังคมของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ จึงมีส่วนต่อการ ก่อเกิดของกลุ่มผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตามมาด้วย

ตามที่แนวคิดของโรมัส เอ็ม แม็ก สตัดท์ ได้รับความนิยมและได้รับความน่าเชื่อถือมากในประเทศตะวันตก อาจเป็นเพราะว่าเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำลังเติบโตในประเทศตะวันตก เนื่องจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวคิดของ แม็ก สตัดท์นั้น ได้แสดงให้เห็นว่าประชาชนได้รับการปกป้องสิทธิ เสรีภาพของประชาชน โดยประชาชนสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงความคิดเห็น ความต้องการผ่านกลุ่มผลประโยชน์ของตน อีกทั้งความ หลากหลายของกลุ่มผลประโยชน์ ที่รับความเสรีภาพตามที่ตนต้องการตามระบอบประชาธิปไตยได้ให้อำนาจไว้ และกลุ่มผลประโยชน์นี้เองก็กำเนิดและเติบโตขึ้นในสังคมประชาธิปไตย จากแนวคิด ผู้จัดทำจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญ และทำการสังเคราะห์ และวิเคราะห์เชิงถกเถียงตามแนวคิด ดังกล่าวโดยจะกล่าวต่อไป

4. การถกเถียงเชิงวิเคราะห์

จากการศึกษาและวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาเรื่อง พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของ แม็ก สตัดท์ (Magstadt) โดยสามารถถกเถียงเชิงวิชาการได้ดังนี้

4.1 ผู้เขียนจะวิเคราะห์เชิงถกเถียงผ่านแนวคิดของแม็ก สตัดท์ (Magstadt) ดังที่กล่าวมาข้างต้นไว้ว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ปกป้องสิทธิ เสรีภาพของบุคคล ซึ่งรวมถึงเสรีภาพในการแสดงออกและการรวมกลุ่ม ดังนั้น กลุ่มผลประโยชน์ไม่เพียงเป็นส่วนสำคัญ แต่ยังเป็นผลลัพธ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ของสังคมประชาธิปไตย

จากประโยคของแม็ก สตัดท์ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากแหล่งข้อมูลที่รวบรวมมาได้ว่า ประชาธิปไตยนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของพรรคการเมือง กล่าวคือ ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่สื่อถึงการมีสิทธิและเสรีภาพในตัวบุคคล ทุกคนมีสิทธิในตัวเองในการ

แสดงออก ใช้ชีวิต ความคิด และการกระทำที่สามารถทำได้โดยอาศัยหลักการของการแบ่งแยกอำนาจ และหลักการที่ว่าด้วยความถูกต้องแห่งกฎหมาย และผู้นำมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เพื่อเป็นตัวแทนใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน การจะได้มาซึ่งผู้นำจะต้องมีการรวมกลุ่มกันของผู้มีอุดมการณ์หรือแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาเพื่อเป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งผู้นำ โดยผ่านการเลือกของสมาชิกผู้แทนราษฎรเพื่อไปบริหารและดูแลเรื่องกฎหมาย เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ จึงเป็นที่มาของระบอบประชาธิปไตยที่มีพรรคการเมืองเป็นเสมือนเครื่องมือที่ให้กับบุคคลที่ได้รับเลือกเข้ามาใช้อำนาจแทนประชาชน ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะเลือก รวมถึงมีสิทธิที่เรียกร้อง จนเกิดการรวมกลุ่มกันของผู้ที่มีแนวความคิดที่คล้ายกันทั้งในเรื่องที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเพื่อเรียกร้องในสิ่งที่กลุ่มหรือตนต้องการ จึงเป็นที่มาของกลุ่มผลประโยชน์ในการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ที่คอยถ่วงดุลอำนาจ ไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ใช้อำนาจตามอำเภอใจ การเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์นั้นอาจเกิดขึ้นได้หลายฝ่าย และใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น กดดัน เรียกร้อง เสนอแนะเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตน

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ปกป้องสิทธิ เสรีภาพของบุคคล รวมไปถึงเสรีภาพในการแสดงออกและรวมกลุ่ม เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นเครื่องมือที่ช่วยป้องกันสิทธิของประชาชนอย่างที่กำลังมาข้างต้น ทำให้ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในตนเองในการแสดงออกไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดเห็น การกระทำได้อย่างเสรี การแสดงออกของถึงอุดมการณ์ ระบอบประชาธิปไตยนั้นจะใช้เสียงข้างมากเป็นการตัดสินใจในการกระทำสิ่งใด ฉะนั้นแล้วด้วยเสียงเพียงคนหนึ่งคนไม่อาจเปลี่ยนแปลงอะไรได้ จึงเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มขึ้นเพื่อเรียกร้องหรือสนับสนุนกับสิ่งที่รัฐเสนอมา เพื่อที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งสิ่งนี้ได้แสดงให้เห็นว่านอกจากบุคคลจะมีสิทธิและเสรีภาพทางความคิด การแสดงออกแล้วยังสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงอุดมการณ์ให้กับผู้ที่มีอำนาจได้เห็นถึงปัญหาหรือเกิดการแก้ไขได้ในภายหลัง การกระทำต่าง ๆ เหล่านี้ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ แต่ก็ต้องยึดหลักความถูกต้องตามหลักกฎหมายเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อที่รุนแรงหรือเกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการจัดการกับการแสดงออกหรือการรวมกลุ่มกัน ทั้งนี้แสดงให้เห็นแล้วว่าการรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงออกหรือเรียกร้องที่ไม่ขัดต่อหลักกฎหมายเป็นสิ่งที่ถูกต้องกับประชาธิปไตย จึงเกิดกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ขึ้นในสังคมระบอบประชาธิปไตย และกลุ่มผลประโยชน์จะมีความสำคัญเป็นอย่างในระบอบประชาธิปไตย

พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ในมุมมองของสุภาภรณ์ ธาณี (2553) ได้ให้นิยามและความหมายของพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ แม็ก สตัดท์ ไว้ว่า ประชาธิปไตยเป็นรากฐานของสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออก การไม่แบ่งแยกและความเสมอภาคสิทธิพลเมืองความยินยอม และสิทธิในการใช้ชีวิต กล่าวคือสิทธิและเสรีภาพทำให้บุคคลได้แสดงออกและเกิดการรวมกลุ่มของคณะบุคคลที่มีแนวคิดสอดคล้องกันจึงทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ และได้มีแนวคิดของบรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์

(2542) ที่กล่าวว่าสังคมใดไม่มีการให้หลักประกันสิทธิในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือไม่มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย จะถือว่าไม่เป็นประชาธิปไตย อีกทั้งยังสอดคล้องกับความคิดของ จักรพันธ์ ชูเพชร (2551) ที่กล่าวไว้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีรัฐธรรมนูญเป็นข้อบัญญัติที่ระบุถึงสิทธิอำนาจ หน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองหรือรัฐกับประชาชน

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของ แม็ก สตัดท์ (Magstadt) สามารถสรุปได้ว่า สังคมในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน ซึ่งประชาชนสามารถแสดงออกโดยการรวมกลุ่ม เพื่อทำการประท้วงหรือเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มผลประโยชน์ของตน จะเห็นได้ว่าสังคมการปกครองระบอบประชาธิปไตย นั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงกลุ่มผลประโยชน์ได้อย่างเห็นได้ชัด

4.2 สังคมประชาธิปไตยมีความสลับซับซ้อนในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากกว่า สังคมเผด็จการ ด้วยเหตุนี้คุณลักษณะของระบอบประชาธิปไตยจึงก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ที่ หลากหลาย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จากสิทธิ เสรีภาพที่ระบอบการเมืองนี้เปิดโอกาส ให้บุคคลได้แสดงออกถึงความคิดเห็นและความต้องการของตน

จากแนวคิดของแม็ก สตัดท์ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจะวิเคราะห์ สังคมประชาธิปไตย พรรคทางการเมืองที่มีความซับซ้อน ภายใต้แนวคิดของแม็ก สตัดท์ ไว้ว่า กลุ่มสังคมประชาธิปไตยของพรรคการเมืองนั้นเป็นสังคมประชาธิปไตยที่มีความสลับซับซ้อนกันมากกว่าสังคมเผด็จการ ซึ่งสังคมประชาธิปไตย ที่เป็นทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ระบอบการปกครอง ที่มีพลเมืองเป็นเป็นเจ้าของอธิปไตย และเลือกผู้ปกครองซึ่งทำหน้าที่ออกกฎหมายโดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ นอกจากการเลือกตั้งแล้ว ความคิดที่เป็นรากฐานของประชาธิปไตย เช่น เสรีภาพในการชุมนุมและการพูดกัน การไม่มีการแบ่งแยกและมีความเสมอภาค สิทธิพลเมือง ความยินยอม สิทธิในการมีชีวิต นอกจากนี้ ประชาธิปไตยยังทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงผลประโยชน์ของตนและแบ่งอำนาจจากกลุ่มคนมาเป็นชุด กฎเกณฑ์แทน แต่ในทางกลับกัน สังคมเผด็จการ นั้นเป็นรูปแบบที่รัฐบาลที่มีลักษณะคือมีผู้นำคนเดียวหรือคนกลุ่มเดียว และมีความเป็นพหุนิยมทางการเมืองและต่อสู้เสรี เผด็จการก็คือระบอบที่ไม่ใช่ประชาธิปไตย จึงทำให้สังคมประชาธิปไตยมีความสลับซับซ้อนมากกว่าทางสังคมเผด็จการทั้งด้านการเมือง สังคม รวมถึงเศรษฐกิจ ซึ่งด้วยเหตุนี้ลักษณะระบอบสังคมประชาธิปไตยจึงมีกลุ่มประโยชน์ที่ตามมาด้วยกันอีกมากมาย เช่น ด้านการเมือง ก็การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นจริงได้จะต้องเกิดมาจากจิตสำนึกที่ดีของประชาชนในประเทศ นอกจากนี้แล้ว ประชาชนจะต้องพร้อมและยินดีที่จะใช้สิทธิของตนเองตามรัฐธรรมนูญมา ทุกคนยอมรับในความแตกต่างของตัวบุคคลให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชน มีการเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ด้านเศรษฐกิจและสังคม จำพวกที่มีความสัมพันธ์อำนาจต่อกลุ่มผู้ผลประโยชน์ มีอิสระในการใช้ชีวิต รัฐประชาธิปไตยทุกรัฐในโลกล้วนเกิดขึ้นมาจากแนวคิดในการให้สิทธิและความเสมอภาคแก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะถือว่าประชาชนทุกคนมีวิถีชีวิตเป็น

ของตนเอง ได้แสดงความคิดเห็นในหลากหลายด้านประกอบอาชีพ การเดินทาง เพราะทุกคนมีทั้งสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน สถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน มีสิทธิเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการหรือสิทธิของตนรวมไปถึงความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ได้

แนวคิดของเดวิด บี. ทูรแมน (David B. Truman) กล่าวว่าไว้ว่ากลุ่มผลประโยชน์หมายถึง กลุ่มที่รวมเอากลุ่มผลประโยชน์ที่มีแนวคิดและทัศนคติเหมือนกันไว้ด้วยกัน โดยมีรูปแบบการจัดตั้งและกิจกรรมที่เป็นข้อเรียกร้องที่ปรากฏต่อสังคม ซึ่งสังคมในประชาธิปไตยมีโครงสร้างตามเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสลับซับซ้อน และมีความหลากหลายจะได้ให้กลุ่มผลประโยชน์ประเภทต่าง ๆ มีจำนวนมากและแสดงบทบาทมากขึ้น และได้มีแนวคิดของแกรมแฮม วูดตัน (Graham Woodton) เชื่อว่ากลุ่มผลประโยชน์คือ กลุ่มหรือองค์กรที่ต้องการมีอิทธิพล ซึ่งส่งผลต่อนโยบายสาธารณะ โดยไม่ได้มุ่งหวังต่อตำแหน่งทางการเมือง และเมื่อกลุ่มผลประโยชน์ได้ทำการเสนอข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ของตนโดยผ่านสถาบันใด ๆ ของรัฐบาลก็ตามกลุ่มดังกล่าวจะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง (Woodton, G., 1978) อีกทั้งยังมีแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกได้มองว่า สิทธิในสินทรัพย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย ส่งผลร้ายต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากสิทธิที่เท่าเทียมจะทำให้ชนชั้นแรงงานและประชาชนที่ยากไร้ลงคะแนนให้รัฐบาลช่วงชิงทรัพย์สินของเหล่าเศรษฐีมาแจกจ่ายเป็นสวัสดิการจากรัฐ อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะบริโภคทันทีที่ได้รับเงิน ทำให้รัฐเสียโอกาสนำเงินดังกล่าวไปลงทุนเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ในทางกลับกัน เศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกมองว่ารัฐเผด็จการที่มีอำนาจในการตัดสินใจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจะช่วยให้สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว โดยไม่สนใจแรงกดดันระยะสั้นจากเหล่าแรงงานคนยากจน หรือภาคเอกชน รัฐเผด็จการจึงให้ความสำคัญกับอนาคตแตกต่างจากประชาธิปไตยที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีทั้งแนวคิดที่มีความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดของแม็ก สตัดท์ (Magstadt) โดยแนวคิดที่สอดคล้องสามารถกล่าวได้ว่า สังคมในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีความสลับซับซ้อนมากกว่า สังคมเผด็จการซึ่งแนวคิดที่เห็นต่างจะเสนอว่าแนวคิดแบบรัฐเผด็จการมีการตัดสินใจและมีประสิทธิภาพในการจัดระเบียบในองค์กรที่เบ็ดเสร็จมากกว่า

4.3 กลุ่มผลประโยชน์เกิดและเติบโตในสังคมประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลเป็นผู้กระจายผลประโยชน์แก่สังคม การสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่สังคมของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ จึงมีส่วนต่อการก่อเกิดของกลุ่มผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตามมาด้วย

ดังที่ได้กล่าวเบื้องต้น ผู้เขียนจะวิเคราะห์ในภาพรวมของกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวคือ กลุ่มผลประโยชน์มีบทบาทสำคัญในสังคมประชาธิปไตยโดยทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจที่สะท้อนถึงความต้องการและผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม กลุ่มผลประโยชน์ช่วยให้แน่ใจว่ารัฐบาลตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของพลเมือง กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นกระบอกเสียงสำหรับสมาชิก โดยกลุ่มจะ

รวบรวมประเด็นนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิก จากนั้นใช้ข้อมูลนี้เพื่อสนับสนุนนโยบายที่สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มผลประโยชน์ ผ่านการระดมความคิดเห็นของประชาชน เมื่อเช่นนั้นแล้วกลุ่มผลประโยชน์จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะในสังคมประชาธิปไตย พวกเขาช่วยให้แน่ใจว่ารัฐบาลตอบสนองต่อความต้องการของพลเมืองและกระจายผลประโยชน์ของสังคมประชาธิปไตยอย่างเป็นธรรม การก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์เป็นวิธีหนึ่งที่พลเมืองสามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความสนใจของกลุ่ม โดยสรุปกลุ่มผลประโยชน์มีบทบาทสำคัญในสังคมประชาธิปไตยโดยเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของสมาชิกและสนับสนุนนโยบายที่จะเป็นประโยชน์ต่อพวกเขา กลุ่มเหล่านี้ช่วยให้มั่นใจได้ว่ารัฐบาลจะตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจที่หลากหลายของพลเมือง และผลประโยชน์ของสังคมประชาธิปไตยได้รับการแจกจ่ายอย่างยุติธรรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2558) ได้อธิบายไว้ว่ากลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผลักดันเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อระบบการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยแบบพหุนิยม การเมืองแบบกลุ่มผลักดันอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองว่าเป็นปรากฏการณ์ของการต่อรองต่อสู้แข่งขันระหว่างกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ในสังคม เพื่อที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในกระบวนการนโยบายสาธารณะ สำหรับวินิจ ฝาเจริญ (2565) ได้กล่าวไว้ว่ากลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้มีเป้าหมายในอำนาจทางการเมืองโดยตรง แต่กลุ่มผลประโยชน์จะมุ่งเน้นแสดงการมีอิทธิพลเหนือผู้มีอำนาจทางการเมืองด้วยการเรียกร้อง เสนอแนะ กดดันให้เกิดหรือเปลี่ยนแปลง เชิงด้านกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลเพื่อให้สอดคล้องหรือเอื้อต่อผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้ กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองเหมือนกัน แต่ถ้าสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวนั้น ได้ก่อตั้งกลุ่มผลประโยชน์ที่มีการจัดระเบียบโครงสร้างอย่างตึ้นมา ที่จะช่วยให้พวกเขาได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่พวกเขาได้ตั้งไว้บรรลุผล กลุ่มที่พวกเขาจัดตั้งขึ้นมานั้นเรียกว่า กลุ่มกดดัน ซึ่งกลุ่มกดดัน หมายถึง กลุ่มผลประโยชน์ที่ได้ก่อตั้งองค์การหรือกลุ่มที่มีการจัดระเบียบโครงสร้างมาเป็นอย่างตึ้นมา เพื่อให้ได้รับการสนับสนุน โดยอาจจะใช้อิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต่อรัฐบาลหรือต่อนโยบายของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่เขาตั้งไว้บรรลุผลด้วยเช่นกัน จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของแม็ก สตัดท์ (Magstadt) โดยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์นั้นได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อให้ผลประโยชน์นั้นได้บรรลุตามที่กลุ่มได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

สรุป

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ สังเคราะห์เรื่องพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของ แม็ก สตัดท์ (Magstadt) ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่หลักแนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและคำนิยามไว้ว่า

พรรคการเมืองนั้น คือองค์กรหรือกลุ่มที่ได้รวบรวมคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ที่ไปในทิศทางเดียวการมารวมกลุ่มกัน จัดตั้งเป็นองค์กรอิสระขึ้นมา โดยมีการจัดระบบระเบียบ ภายในพรรคมีโครงสร้าง ซึ่งพรรคการเมืองนี้ก็มีจุดมุ่งหมายในการที่จะผลักดัน ให้ตัวแทนของพรรคตัวเองนั้นได้รับการเลือกตั้งให้เข้าไปเป็นรัฐบาล เพื่อที่จะสานต่อนโยบายให้เกิดขึ้นได้จริง หรือถ้าหากไม่ชนะการเลือกตั้งก็เข้าไปเป็นฝ่ายค้านเพื่อตรวจสอบการทำงาน และถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาล และผู้เขียนได้สรุปความหมายและคานิยามของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์ คือกลุ่มของผู้ที่มีความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คล้าย ๆ กัน มีแนวคิด มีอุดมการณ์เหมือนกันมารวมกลุ่มกัน ภายใต้อำนาจที่สามารถทำได้ตามสิทธิและเสรีภาพในระบอบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อเรียกร้องสิทธิ หรือเรียกร้องให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อให้เกิดจุดประสงค์ของกลุ่มผลประโยชน์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งกลุ่มผลประโยชน์นั้นไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลโดยตรง แต่กลุ่มผลประโยชน์นั้นต้องการแสดงอำนาจและกดดันให้รัฐบาลกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตน

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องของพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของ แม็ก สตัดท์ แล้วนั้นทำให้สรุปได้ว่า พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์นั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเป็นสถาบันทางการเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลไกที่สามารถช่วยขับเคลื่อนการเมืองการปกครองในรูปแบบของระบอบของประชาธิปไตย อีกทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์นั้นยัง ก่อกำเนิดและเติบโตมาจากปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในทางกลับกันพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ยังเป็นต้นตอที่ช่วยผลักดันให้เกิดแนวคิดประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน เพราะทั้งสองสิ่งนี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยสิ้นเชิง เพราะพรรคการเมืองเป็นองค์กรที่จะช่วยคัดสรรบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่จะเข้าไปเป็นคณะบริหาร รัฐบาลผ่านนโยบายที่พรรคการเมืองได้ตั้งเอาไว้ โดยมีกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มที่สนับสนุน ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากนโยบายของรัฐบาลหรือของพรรคการเมือง หรือได้รับผลประโยชน์ทางอ้อม ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์นี้จะช่วยเป็นแรงผลักดัน แรงสนับสนุน เป็นกระจุกสะทอน ผ่านการรวมตัวกัน เรียกร้องสิทธิ และผลประโยชน์ที่เป็นวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยทำตามสิทธิ เสรีภาพ ภายใต้อำนาจที่ได้รับจากการปกครองประชาธิปไตย ซึ่งได้อำนาจไว้ตามสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับ อีกทั้งการรวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์ยังได้รับการคุ้มครองตามอำนาจของประชาธิปไตย โดยให้เห็นถึงความต้องการที่แท้จริงของจุดมุ่งหมายของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้นต่างมีความประสงค์ความต้องการในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน แต่ล้วนแล้วเป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

องค์ความรู้ใหม่

จากผู้เขียนได้ศึกษาเรื่องพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้การถกเถียงเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดของ แม็ก สตัดท์ (Magstadt) ซึ่งแนวคิดของแม็ก สตัดท์

ได้ชี้ให้เห็นถึงกรอบแนวคิดพรการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตยที่กล่าวไว้สำคัญ 3 ประการได้แก่ 1) ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ปกป้องสิทธิ เสรีภาพของบุคคล 2) สังคมประชาธิปไตยมีความสลับซับซ้อนในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากกว่าสังคมเผด็จการ 3) กลุ่มผลประโยชน์เกิดและเติบโตในสังคมประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลเป็นผู้กระจายผลประโยชน์แก่สังคม ด้วยผู้เขียนได้วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดของแม็ก สตัดท์ ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ตามแผนภาพดังนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่จากวิเคราะห์ตามแนวคิดของแม็ก สตัดท์ (Magstadt)

เอกสารอ้างอิง

- จักร์ พันธุ์เพชร. (2551). การเมืองการปกครองไทยจากยุคสุโขทัยสู่สมัยทักษิณ. ปทุมธานี: มายด์พับลิชชิง.
- จุมพล หนิมพานิช. (2545). กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชมพู โกติรัมย์. (2551). จิตสำนึกทางสังคมปัจจัยหลักการพัฒนาประเทศ. วารสารสังคมพัฒนา, 36(1), 61-64.
- บรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2542). หลักความได้สัดส่วนตามหลักกฎหมายของเยอรมันและฝรั่งเศส. วารสารศาลรัฐธรรมนูญ, 1(2), 40-70.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2544). รัฐบาลผสม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทย์ไทย.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2558). สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย. หน่วยผลิตสื่อ
สอนเสริม ศูนย์โสตทัศนศึกษา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช.
- มะลิ ทิพย์ประจง. (2563). พรรคการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย. วารสาร มจร เพชรบุรี
ปริทรรศน์, 3(1), 3-8.
- วิทยา นภาศิริกุล และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วินิจ ผาเจริญ. (2565). พรรคการเมืองกลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง. สำนักบริหารและพัฒนา
วิชาการ: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- सानนท์ ด้านภักดี และคณะ. (2561). พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 7(2), 381-391.
- สุขุม นวลสกุล. (2528). การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- สุภาพรณ ธานี. (2553). กลยุทธ์การนำองค์การสู่ความเป็นเลิศของเทศบาลตำบลนาส่วง อำเภอบึง
เตย จ.อุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Almond, G.A., Powell, G.B. & Mundt, R. (1993). *Comparative Politics: A Theoretical Framework*. New York: Harper Collins College Publishers.
- Duverger, M. (1972). *Party Politics and Pressure Groups*. Sheffield: Nelson's University
Paperback.
- Ethridge, M. and Handelman, H. (2004). *Politics in a Changing World*. 3rded. Belmont
CA.: Wadsworth.
- Goodman, W. (1967). *The Two-Party System in the United States*. Toronto. D. Van
Nostrand Company, Inc.
- La Palombara J. & Weiner. M. Eds. (1966). *Political Parties and Political Development*.
Princeton. NJ: Princeton University Press.
- David, B. T. (1971). *Governmental Process Political Interests and Public Opinion*. New
York: Alfred A. Knopf.
- Woodton, G. (1978). *Interest group*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

**แผนชุมชน: การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชน
ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน**
**Community Plan: Land Use for Community Cultivation,
Phu Fa Subdistrict, Bo Kluea District, Nan Province**

คณิต ธนธรรมเจริญ¹ และ ศิริทิพย์ ผาเจริญ²
Khanit Thanuthamcharoen¹ and Sirintip Pharcharuen²

Received: 3 November 2022; **Revised:** 2 May 2023; **Accepted:** 3 May 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นบทความเชิงปฏิบัติการเชิงพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดระเบียบที่ดินทำกินของชุมชน เป็นการจำแนกเขตพื้นที่ทำกินที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์กับพื้นที่ป่าไม้ เพื่อการบริหารจัดการควบคุมและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าให้มีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการทำงานร่วมกับโครงการศูนย์ภูฟ้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และแกนนำตำบลภูฟ้า การดำเนินการการจัดระเบียบที่ดินให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของตำบลภูฟ้า จำนวน 6 ชุมชน คือ บ้านนาออก บ้านสบมาง บ้านห่านางหลวง และบ้านผาสุก บ้านห้วยล่อม และบ้านห้วยลอย โดยมีการจำแนกแนวเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ทำกินของชุมชน กับแนวเขตป่าไม้ และแนวเขตพื้นที่ระหว่างหมู่บ้านอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่ยอมรับร่วมกันเพื่อลดข้อขัดแย้งแนวเขตพื้นที่ มีการวางกฎระเบียบเกี่ยวกับสิทธิทำกินที่ดินชุมชน ซึ่งได้คืนผืนป่าจากพื้นที่ไร่เหล้าที่มีการทิ้งร้างมากกว่า 5 ปี จำนวนประมาณ 11,096 ไร่ และชุมชนได้เรียนรู้ประวัติการใช้ที่ดิน วิเคราะห์คุณสมบัติพื้นที่ทำกินเชิงอนุรักษ์ในเบื้องต้น และวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : แผนชุมชน; การใช้ประโยชน์ที่ดิน; ที่ดินทำกิน

Abstract

This academic article is a spatial workshop. with the purpose of organizing the arable land of the community It is a classification of arable land that villagers use with forest areas. To manage, control and solve the problem of smog and forest fires effectively. By integrating with the Phu Fah Center Project due to the royal initiative Association for Sustainable Ecological Development Office of Conservation Area 13

^{1 2} สมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน; Sustainable Habitat Development Association (SHDA)
Corresponding Author, E-mail: sirintip.rinn@gmail.com

(Phrae), Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation and Phu Fa Subdistrict Leaders, Implementation of land organization according to the intention of Phu Fa Subdistrict, comprising 6 communities, namely Ban Na Kok, Ban Sop Mang, Ban Aang Highway, and Ban Pha Suk, Ban Huai Lom and Ban Huai Loy. There is a classification of the area boundaries for the use of the community. with the forest border and the boundaries between villages clearly It is information that is mutually accepted to reduce boundary conflicts. Regulations have been put in place regarding the right to use community land. which restored approximately 11,096 rai of forest from rai areas that had been abandoned for more than 5 years, and the community learned the history of land use Preliminarily analyze the properties of the conservation arable area. and planning for sustainable land use.

Keywords: Community Plan; Land Use; Arable Land

บทนำ

ในการประชุมโครงการศูนย์ภูฟ้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2554 แกนนำชุมชนได้เสนอให้ดำเนินการจัดระเบียบที่ดินทำกินของชุมชน จำแนกเขตพื้นที่ทำกินที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์กับพื้นที่ป่าไม้เพื่อการบริหารจัดการควบคุมและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2559) ประชุมได้ให้ความเห็นชอบโดยผู้นำตำบลภูฟ้ารับเป็นแกนประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ แต่ต้องประสบปัญหาอุปสรรคหลายด้านทำให้การดำเนินการไม่สำเร็จ

กระทั่งในปี พ.ศ. 2556 สมาคมภูมิเนเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาจังหวัดน่าน ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และแกนนำตำบลภูฟ้าได้ปรึกษาหารือเพื่อที่จะสานงานการจัดระเบียบที่ดินให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของตำบลภูฟ้า วางแผนดำเนินการและได้ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2558 แล้วเสร็จไปจำนวน 4 ชุมชน คือ บ้านนาออก บ้านสบมาง บ้านท่าทางหลวง และบ้านผาสุก และดำเนินการในปี พ.ศ. 2558 – 2559 อีก 2 ชุมชน คือ บ้านห้วยล่อมและบ้านห้วยลอย

ในการประชุมคณะกรรมการแกนนำตำบลภูฟ้าประจำทุกเดือน เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2558 นายช่วย คำแคว้น กำนันตำบลภูฟ้า ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าเมื่อเดือนมีนาคม 2558 ที่ผ่าน มา ได้ถวายรายงานเรื่องการจัดระเบียบที่ดินทำกินชุมชนแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จเยี่ยมการดำเนินงานโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แล้วพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสถามว่าแล้วกำนันจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ที่ประชุมจึงได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางที่จะดำเนินการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อไป

เนื้อเรื่อง

1. การจัดระเบียบที่ดินชุมชน

1.1 บริบทพื้นที่

อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เดิมชื่อ “เมืองบ่อ” หมายถึงบ่อเกลือสินเธาว์ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ ในการผลิตเกลือสินเธาว์มาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน มีพื้นที่อยู่ติดแนวชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันประกอบด้วยเขตการปกครอง 4 ตำบล คือ ตำบลบ่อเกลือเหนือ 11 หมู่บ้าน ตำบลบ่อเกลือใต้ 15 หมู่บ้าน ตำบลภูฟ้า 6 หมู่บ้าน และตำบลงพงา 7 หมู่บ้าน

ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองการแย่งชิงมวลชนพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศไทยในอดีต เป็นพื้นที่ดำเนินการตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 24 มกราคม พ.ศ. 2532 ให้พัฒนาชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย จัดระเบียบทางการปกครอง พัฒนาคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเริ่มดำเนินงานตามพระราชดำรินี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา

และเป็นที่ตั้งโครงการภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งได้มีพระราชดำริเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ให้สำนักงานโครงการส่วนพระองค์ฯ ดำเนินการช่วยเหลือการพัฒนาในพื้นที่อำเภอบ่อเกลือ ประกอบด้วย 4 โครงการ ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการส่งเสริมสหกรณ์ และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และทรงโปรดฯ ให้จัดตั้งศูนย์ภูฟ้าพัฒนาขึ้น เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 เพื่อใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาและการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาไปสู่พื้นที่และราษฎร

1.2 อาณาเขตติดต่อของตำบลภูฟ้า

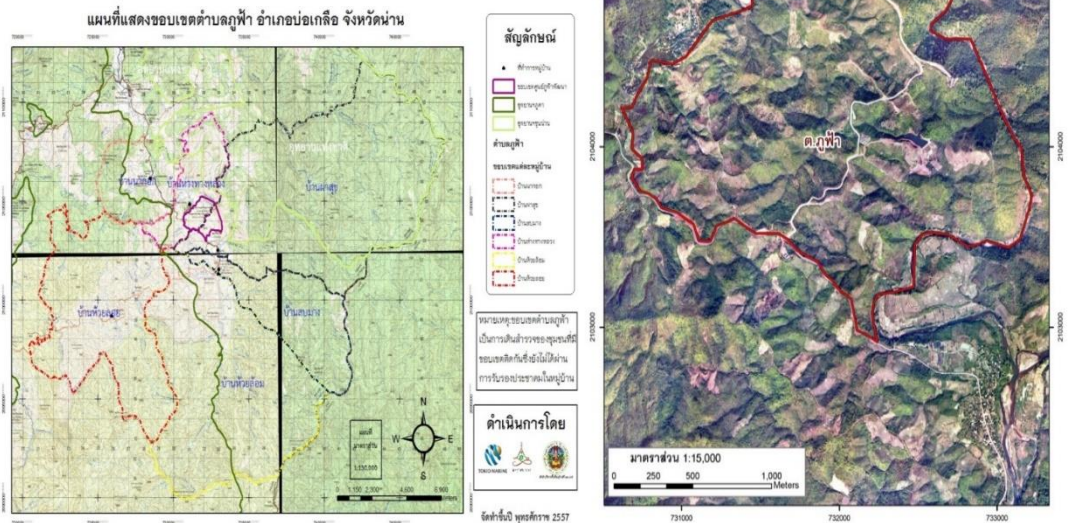
ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านแม่สะน่าน ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
ทิศตะวันออก	ติดกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านหลักลาย ตำบลอวน อำเภอปัว จังหวัดน่าน

1.3 สภาพภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของตำบลภูฟ้า สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน มีเทือกเขาภูฟ้า เทือกเขาขุนน้ำว้าน้อย เทือกเขาน้ำว้ากลาง เทือกเขาผีปันน้ำ เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำว้า แม่น้ำมาง และแม่น้ำปัน เป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่มีความลาดชันมาก ที่ราบลุ่มที่เหมาะสมเพื่อทำการเกษตร (ทำนา) มีเพียงร้อยละ 2 ของพื้นที่ทั้งหมด เท่านั้น

1.4 พื้นที่

พื้นที่ตำบลลู่ฟ้าตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูกา (ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อ 17 มิถุนายน 2542) อุทยานแห่งชาติขุนน่าน และเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยภูกา ป่าผาแดง

ภาพ 1 แผนที่แสดงขอบเขตตำบลลู่ฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

1.5 เนื้อที่

ตำบลลู่ฟ้ามีเนื้อที่ประมาณ 214,919 ไร่ แยกเป็น

พื้นที่หมู่บ้าน	ไร่	พื้นที่หมู่บ้าน	ไร่
บ้านนาออก หมู่ที่ 1	11,600	บ้านสบมาง หมู่ที่ 4	18,851
บ้านท่าทางหลวง หมู่ที่ 2	10,863	บ้านห้วยล้อม หมู่ที่ 5	57,884
บ้านผาสุข หมู่ที่ 3	71,439	บ้านห้วยลอย หมู่ที่ 6	44,282

ตารางที่ 1 เนื้อที่ตำบลลู่ฟ้า

1.6 ประชากร

ประชากรเป็นชนเผ่าลัวะ ประกอบด้วยชุมชน จำนวน 6 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 3,140 คน รวมเป็น 726 ครัวเรือน เป็นชาย 2,335 คน เป็นหญิง 1,531 คน แยกตามหมู่บ้านได้ดังนี้

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ประชากร/คน		รวม
			ชาย	หญิง	
หมู่ที่ 1	นาออก	88	172	164	336

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ประชากร/คน		รวม
			ชาย	หญิง	
หมู่ที่ 2	ห่าทางหลวง	168	423	386	809
หมู่ที่ 3	ผาสุข	154	270	248	518
หมู่ที่ 4	สบมาง	90	205	180	385
หมู่ที่ 5	ห้วยล้อม	119	302	359	661
หมู่ที่ 6	ห้วยลอย	107	237	194	431
รวม		726	2,335	1,531	3,140

ตารางที่ 2 ประชากร ตำบลภูฟ้า

ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ส่วนใหญ่ปลูกข้าวไร่ ทำไร่ สวน เพราะพื้นที่ทำกินมีสภาพเป็นที่ลาดชัน มีพื้นที่ราบเพียงเล็กน้อยที่เหมาะสมกับการทำนาค้า การทำการเกษตรอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาล ด้านอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือนเป็นอาชีพเสริม เช่น การจักสานหวาย กลุ่มจักสานหญ้าสามเหลี่ยมบ้านห่าทางหลวง, กลุ่มแปรรูปข้าว, หาชองป่า

1.7 ผลการสำรวจระเบียบที่ดินทำกิน

สมาคมภูมิณีเวชพัฒนาอย่างยั่งยืน โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และคณะกรรมการจัดระเบียบที่ดินชุมชนตำบลภูฟ้า ได้ดำเนินการจัดระเบียบที่ดินชุมชนตำบลภูฟ้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 โดยยึดหลักการทำงานอย่างมีส่วนร่วม การเรียนรู้ เข้าใจ เข้าถึงข้อมูล กระบวนการ วิธีการทำงานจัดระเบียบที่ดิน ผลการสำรวจ จำแนกประเภทที่ดินชุมชน ได้ดังนี้

ชื่อหมู่บ้าน	ที่ทำกิน	ที่นา	ที่อยู่อาศัย	ดินผืนป่า	ป่าใช้สอย	ป่าธรรมชาติ	รวม
	แปลง/ไร่	แปลง/ไร่	ไร่	ไร่/ราย	ไร่	ไร่	ไร่
บ้านนากกอก	304/2,653	151/384	40	2,322/89	2,011	4,190	11,600
บ้านห่าทางหลวง	239/3,563	127/135	104	2,479/105	596	3,986	10,863
บ้านผาสุก	220/1,422	162/188	77	1,000/77	1,187	67,565	71,439
บ้านสบมาง	220/1,425	25/25	59	-	320	17,022	18,851
บ้านห้วยล้อม	220/5,396	-	41	3,574/77	1,955	46,918	57,884
บ้านห้วยลอย	220/5,867	-	81	1,721/77	2,983	33,630	44,282
รวม	1,423/20,326	465/732	402	11,096/425	9,052	173,311	214,919

ตารางที่ 3 ผลการสำรวจระเบียบที่ดินทำกิน

หมายเหตุ : ผลการสำรวจ จำแนกประเภทที่ดินชุมชน

1.8 บทเรียนจากการดำเนินโครงการ

1. มีการจำแนกแนวเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ทำกินของชุมชน กับแนวเขตป่าไม้ และแนวเขตพื้นที่ระหว่างหมู่บ้านอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่ยอมรับร่วมกันเพื่อลดข้อขัดแย้งแนวเขตพื้นที่
2. เกิดความมั่นใจในสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชน
3. มีการวางกฎระเบียบเกี่ยวกับสิทธิทำกินที่ดินชุมชน และมีการบังคับใช้ ลดความขัดแย้ง และส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้
4. ได้คืนผืนป่าจากพื้นที่ไร่เหล้าที่มีการทิ้งร้างมากกว่า 5 ปี จำนวนประมาณ 11,096 ไร่
5. ได้เรียนรู้ประวัติการใช้ที่ดิน วิเคราะห์คุณสมบัติพื้นที่ทำกินเชิงอนุรักษ์ในเบื้องต้น

1.9 แนวทาง และกระบวนการดำเนินการจัดทำแผนชุมชน

คณะกรรมการหมู่บ้าน แขนงนำชุมชน โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาจังหวัดน่าน ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการประชุมหารือเป็นประจำทุกเดือน เพื่อติดตามความก้าวหน้าการจัดระเบียบที่ดินชุมชน ปกป้องแก้ไขปัญหาคอรัปชั่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การประชุมหารือร่วมกันเป็นประจำทำให้เกิดการพัฒนาความเข้มแข็งกระบวนการทำงานพัฒนาชุมชนในทุกด้าน ๆ มีการแสดงความคิดเห็น มีการสรุปบทเรียน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาแนวคิด และวิธีการปฏิบัติงาน

2. พัฒนาการกระบวนการแผนชุมชนตำบลภูฟ้า

จากการประชุมร่วมกันเป็นประจำนี้เป็นจุดก่อเกิดการพัฒนาแนวคิดในการจัดทำแผนชุมชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน เกิดความกระตือรือร้นที่จะมีแผนของแต่ละหมู่บ้าน แผนในภาพรวมของตำบล ซึ่งสรุปเป็นพัฒนาการกระบวนการแผนชุมชนตำบลภูฟ้า ได้ดังนี้

1. ความตระหนัก

การจัดทำแผนเพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชน ได้มีการพูดคุยอย่างต่อเนื่องในกระบวนการจัดระเบียบที่ดินชุมชน และในการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการจัดระเบียบที่ดินชุมชน แขนงนำชุมชน โดยสมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน และโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาจังหวัดน่าน ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้นำเสนอแนวคิดและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ แต่ที่ประชุมยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก เพราะอาจกำลังจดจ่ออยู่กับการทำงานสำรวจจัดระเบียบที่ดินชุมชนซึ่งยังไม่เรียบร้อยทุกหมู่บ้าน บางหมู่บ้านยังมีประเด็นที่ต้องแก้ไขปัญหา และการจัดทำแผนเป็นอีกขั้นตอนในลำดับต่อไปเมื่อจัดระเบียบที่ดินชุมชนแล้ว

เหตุที่คณะกรรมการแกนนำชุมชน เริ่มให้ความสนใจและเริ่มตระหนักว่าจะต้องดำเนินการจัดทำแผนชุมชนเพื่อการพัฒนาพื้นที่ดินทำกิน อาจสรุปได้ คือ

1) ผลสำเร็จของการจัดระเบียบที่ดินชุมชน ได้เกิดการเผยแพร่กระบวนการจัดระเบียบที่ดินชุมชน แก่บ้านและผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชนบางรายได้ถูกเชิญเป็นวิทยากรนำเสนอบทเรียนการจัดระเบียบที่ดินชุมชน เกิดเป็นความภาคภูมิใจและเกิดความมั่นใจในแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเป็นวิทยากรแกนนำชุมชนมักได้รับคำถามอยู่บ่อย ๆ ว่ามีการทำกินในพื้นที่ที่จัดระเบียบแล้วอย่างไรบ้าง

2) ในการทูลถวายรายงาน การจัดระเบียบที่ดินทำกินชุมชน และชุมชนได้คืนผืนป่าเพิ่มพื้นที่สีเขียวประมาณ 10,000 ไร่ แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เมื่อเดือนมีนาคม 2558 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงมีพระราชดำรัสถาม นายช่วย คำแคว้น แกนนำตำบลภูฟ้า ว่าเมื่อจัดระเบียบที่ดินแล้วจะทำอะไรต่อไป

3) ในปี พ.ศ. 2559 รัฐได้มีนโยบายเร่งรัดการแก้ไขปัญหาป่าต้นน้ำลำธาร จังหวัดน่าน ที่มีสภาพเสื่อมโทรม ในการนี้คณะกรรมการดำเนินการโครงการจัดการป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน (เขาหัวโล้น) จังหวัดน่าน สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2560) ได้พิจารณาเอารูปแบบการจัดระเบียบที่ดินทำกินชุมชนตำบลภูฟ้า เป็นรูปแบบหนึ่งในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ลุ่มน้ำน่าน โดยได้เชิญแกนนำชุมชนตำบลภูฟ้าไปเป็นวิทยากร และได้นำผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ มาศึกษาดูงานในพื้นที่ตำบลภูฟ้า ในการนี้ก่อให้เกิดคำถามรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธารได้อย่างไร

4) การนำประเด็นการวางแผนมาพูดคุยในการประชุมประจำเดือนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดกระบวนการและแนวคิดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกิน และการจัดการพื้นที่คืนผืนป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร ซึ่งเป็นกระบวนการต่อยอดความคิดพัฒนาแนวคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

และที่ประชุมคณะกรรมการแกนนำชุมชนตำบลภูฟ้า ได้ข้อสรุปร่วมกันว่าจะต้องดำเนินการจัดทำแผนชุมชนขึ้น โดยมีความคิดเห็นต่อแนวทาง กระบวนการ และประโยชน์ของการมีแผนชุมชน คือ

1) ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการทำแผนทุกขั้นตอน โดยมีความเห็นว่าการจัดทำแผนชุมชนที่ผ่านมาเป็นการทำโดยคนนอกชุมชน และเป็นความคิดของคนนอกเป็นส่วนใหญ่

2) ชุมชนยังขาดประสบการณ์ในการจัดทำแผน ขอความร่วมมือสมาคมภูมิวิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืนช่วยดำเนินการกระบวนการ และการมีส่วนร่วมของโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่)

3) เนื้อหาสำคัญของแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชน พื้นที่ใดจะปลูกพืชชนิดใดที่มีความเหมาะสม เช่น พื้นที่บริเวณอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลอย่างเดียว พื้นที่ที่พอมีนน้ำบ้างใน

หน้าแล้งหรือบริเวณที่สามารถพัฒนาระบบชลประทานได้ และพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์สามารถผันน้ำใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้

4) ทั้งตำบลต้องมีข้อมูลที่เป็นหนึ่งเดียวกัน ผู้นำชุมชนสามารถนำไปใช้ในการประสานแผนประสานความต้องการกับหน่วยงานที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมได้ หากการให้การสนับสนุนของหน่วยงานที่ต่างไปจากข้อมูลตำบลแล้ว เป็นหน้าที่การตัดสินใจของแกนนำแต่ละหมู่บ้าน และต้องแจ้งให้คณะกรรมการระดับตำบลทราบในการประชุมด้วย

5) ความเหมาะสมของชนิดพรรณพืชที่เป็นความต้องการของชาวบ้าน ต้องผ่านการวิเคราะห์ร่วมกันกับหน่วยงาน นักวิชาการ เพื่อความเหมาะสมกับลักษณะ คุณสมบัติของพื้นที่ และประโยชน์จากผลผลิตที่ควรจะได้รับ

2. การศึกษาดูงาน

เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้นำและแกนนำชุมชนได้เดินทางไปศึกษาดูงานศึกษารูปแบบการพัฒนาชุมชนและวิถีการดำเนินชีวิตชุมชนต้นแบบ 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านห้วยหินลาดโน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สหกรณ์การเกษตรตำบลแม่ทา ตำบลแม่ทา อำเภอแม่่อน จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเดือนมีนาคม 2559

บ้านห้วยหินลาดโน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนปกาสัยอยู่ ตั้งอยู่ในหุบเขาแวดล้อมด้วยป่าเขาสลับซับซ้อน มีวิถี “คนอยู่กับป่าอย่างเกื้อกูล” ดูแลรักษาป่าต้นน้ำไว้อย่างสมบูรณ์กว่า 10,000 ไร่ ดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากรและวัฒนธรรมผสมกลมกลืนธรรมชาติ พออยู่ พอกิน พอใช้ ได้รับการยกย่องเป็นชุมชนตัวอย่าง ได้รับรางวัลหมู่บ้านประชาธิปไตยดีเด่น พ.ศ. 2535 รางวัลลูกโลกสีเขียวประเภทชุมชนอนุรักษ์ดินน้ำป่า พ.ศ. 2542 ประเภทกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ป่า และประเภทรางวัลสิปปนนท์เกษตร 5 ปี แห่งความยั่งยืน พ.ศ.2548 รางวัลรูปธรรมในการจัดการทรัพยากรโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 พื้นที่นาร่องโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 ชุมชนนาร่องเขตสังคมวัฒนธรรมพิเศษจากมติ ครม. สิงหาคม 2553 และในการประชุมองค์การสหประชาชาติเรื่องป่าไม้ที่กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2556 นายปรีชา ศิริ แกนนำทางความคิด ปราชญ์ชาวบ้านห้วยหินลาดโน ได้รับรางวัลวีรบุรุษผู้รักษาป่า (Forest Hero) นับว่าเป็นผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย (คณิต ธนธรรมเจริญ, 2550)

ตำบลแม่ทา อำเภอแม่่อน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบชุมชนจัดการตนเอง มีแนวทางในการพัฒนาตนเองตามหลัก “ความพอเพียง” และ “พึ่งพาตนเอง” มีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนตำบลยกระดับเป็น “สถาบันพัฒนาทรัพยากรและเกษตรกรรมยั่งยืน” เป็นชุมชนเข้มแข็ง มีวิถีเกษตรกรรมยั่งยืน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการสำรวจจำแนกจัดระเบียบที่ดินทำกินชุมชน ซึ่งรัฐได้ยกให้เป็นโครงการนาร่องต้นแบบ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุข, 2565) โดยเมื่อ 15 เมษายน 2558 พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เดินทางมาเป็นประธานสักขีพยานมอบหนังสืออนุญาต

ให้ประชาชน 1,235 ครอบครัว เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา 16 แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 จำนวน 30 แปลง เป็นเนื้อที่ 7,282 ไร่

นอกจากนี้ ผู้นำและแกนนำชุมชนบางคนก็ยังเคยเดินทางไปศึกษาดูงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้เรียนรู้รูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมในพื้นที่ลุ่มน้ำอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การน้อมนำแนวพระราชดำริ เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำและการพัฒนาวิถีการดำเนินชีวิตชุมชนลุ่มน้ำแม่กวัง อำเภอดอยสะเก็ดอีกด้วย (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

3. คณะทำงานทำแผนชุมชน

หลังจากศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดูงานรูปแบบการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการอนุรักษ์และพัฒนา แล้วแกนนำได้มีการประชุมสรุปทบทวน หรือวิธีการที่จะดำเนินการจัดแผนชุมชนตำบลภูฟ้า จนได้ข้อสรุปว่า เพื่อให้การจัดทำแผนเป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรคัดเลือกตัวแทนชุมชนละ 2 คน เข้าร่วมเป็นคณะทำงานจัดทำแผนชุมชนกับเจ้าหน้าที่โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) และเจ้าหน้าที่สมาคมภูมิวิเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน แกนนำชุมชนคณะกรรมการจัดระเบียบที่ดิน และหัวหน้าหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้กำหนดกรอบการจัดทำแผน เป็นผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ เป็นผู้แสวงหาข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนการตัดสินใจ

คณะทำงานจัดทำแผนชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานรวบรวมข้อมูลรายแปลงที่ดินทำกิน ข้อมูลความต้องการชนิดพันธุ์พืช รูปแบบการเกษตรที่เหมาะสม ความต้องการในการปรับปรุงพัฒนาอาชีพ โดยจะจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกระบวนการจัดทำแผนชุมชนและสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น และวางแผนการปฏิบัติเป็นรายหมู่บ้าน ต่อไป

4. การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการทำความเข้าใจกระบวนการ และการสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยมีผู้นำ แกนนำ ตัวแทนชุมชนที่จะทำหน้าที่เป็นคณะทำงาน และมีคณะเจ้าหน้าที่โครงการจัดการป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน (เขาค้อไลน์) จังหวัดน่าน สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน) จำนวน 15 คน เข้าร่วมเรียนรู้และสังเกตการณ์เพื่อนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ ซึ่งได้ดำเนินการประชุมสัมมนาไปเมื่อระหว่างวันที่ 12 – 14 กันยายน 2559 ณ สำนักงานโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่)

สาระสำคัญในการเรียนรู้กระบวนการ และการสร้างเครื่องมือเพื่อการจัดทำแผนชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สรุปเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ได้ดังนี้

4.1 ทบทวนความเป็นมาของการจัดทำแผนชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำชุมชน เป็นผู้นำเสนอเนื้อหาความเป็นมา ปัญหา สาเหตุของการดำเนินงานจัดระเบียบที่ดินชุมชน ตำบลภูฟ้า ผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการจัดระเบียบที่ดินแล้ว และประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ จนมีหน่วยงาน องค์กรได้นำไปเป็นรูปแบบในการประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาทั้งในระดับพื้นที่ในท้องที่ตำบลใกล้เคียง ในระดับอำเภอได้นำเสนอในระดับจังหวัด รวมทั้งโครงการจัดการป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน (เขาหัวโล้น) จังหวัดน่าน สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ทั้งนี้เพื่อเป็นการทบทวน และต่อยอดแนวทาง ความสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำตำบลภูฟ้า สร้างความตระหนักให้เห็นถึงเหตุผลความจำเป็นที่ชาวตำบลภูฟ้าต้องคิดว่าเมื่อมีการจัดระเบียบที่ดินชุมชน มีการจำแนกที่ดินทำกิน พื้นที่คืนไร่เหล้ากลับคืนผืนป่า เพิ่มพื้นที่สีเขียว พื้นที่สาธารณประโยชน์ พื้นที่ส่วนที่เป็นป่าธรรมชาติ พื้นที่ในแต่ละประเภทจะมีการดำเนินการในการจัดการเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาได้อย่างไร

4.2 ความต้องการที่จะให้ตำบลภูฟ้าเป็นไปในอนาคต เป็นขั้นตอนที่ให้องค์ประชุมสัมมนาแสดงความคิดเห็น ความต้องการที่อยากจะเห็นภาพในอนาคตของชาวตำบลภูฟ้าในอนาคต หรือภาพฝันตำบลภูฟ้าที่น่าจะเป็น ซึ่งได้มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างหลากหลาย เช่น

- ชาวบ้านมีอาชีพเป็นหลักแหล่ง
- ไม่อยากให้มีการทำไร่เลื่อนลอยแล้ว เพราะดินเสื่อมคุณภาพและการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่มั่นคง
- ขอให้มีการขุดคลองตลอดทั้งปี
- ปลุกพืชเศรษฐกิจมีการลงทุนสูง
- ต้องการอาชีพเสริม
- ชุมชนเริ่มเรียนรู้ และค่อย ๆ ปรับตัวในการทำกิน คาดว่า 3 – 5 ปี น่าจะปรับตัวได้

- การเกษตรแบบปลอดสารเคมี เพื่อสุขภาพ และความยั่งยืนในการทำกิน

- ถ้ามีการดำเนินการพัฒนากันจริงจัง ภายใน 6 – 10 ปี ตำบลภูฟ้าจะพอกินพอใช้

- ที่ดินทำกินน้อยลง จะทำอย่างไรให้พอกิน

- การสนับสนุนจากภาครัฐมีความสำคัญ แต่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง

- แนวโน้มการใช้ที่ดินลดลง เพราะคนออกไปทำงานภาคอื่น จะใช้ที่ดินเฉพาะพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น บริเวณใกล้หมู่บ้าน ใกล้เส้นทางคมนาคม

- การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพที่สุด

- พื้นที่ชุมชนมีลักษณะเป็นดอยเป็นภูเขา น้ำไม่มี นาไม่มี ต้องหารูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะพื้นที่

- ขอให้พอมิ พอกิน พอใช้ ไม่ต้องพัฒนาแล้วรวย

- มีงานทำในบ้านผลิตให้พอกิน
- ถ้ามีการจัดการชลประทานได้ จะทำให้เกิดการลดพื้นที่ทำกินคืนเป็นผืนป่าได้อีก

- ขอให้ทำกินในที่ดินทำกินได้อย่างพอกิน ป่าไม้ไม่รบกวน

หลังจากได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งช่วยเสริมเติมเต็มความคิดเห็นเช่น ที่กล่าวมาทั้งหมดมักจะพูดถึงเฉพาะพื้นที่ทำกิน และการทำกิน จึงมีคำถามว่าแล้วพื้นที่ไร่เหล่าคืนผืนป่า พื้นที่ป่าใช้สอย ป่าอนุรักษ์ตามธรรมชาติจะดำเนินการกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งก็ได้แสดงความคิดเห็นว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วม มีกฎระเบียบช่วยเหลือเกื้อกูลภาครัฐในการจัดการด้วย

เมื่อแลกเปลี่ยนประเด็น ทำความเข้าใจกันอย่างครอบคลุมแล้ว องค์กรประชุมจึงช่วยกันพิจารณาถึงประเด็นคำหลักของความคิดเห็นทั้งหมดว่าแต่ละความคิดเห็นได้สะท้อนอะไร ต้องการที่จะเห็นการพัฒนาตำบลภูฟ้าเป็นอย่างไร เพื่อช่วยกันประมวลเป็นวิสัยทัศน์ของแผนชุมชนตำบลภูฟ้า และได้ “วิสัยทัศน์การใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนตำบลภูฟ้า” คือ **“พัฒนาอาชีพ พอกินพออยู่ พอใช้ และมีส่วนร่วม ดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”**

4.3 กำหนดประเด็นสำคัญเพื่อเป็นกรอบแผนชุมชน การก้าวไปสู่ความฝันหรือความต้องการที่ได้วางไว้ คือ การพัฒนาอาชีพให้เกิดความพอกิน พออยู่ พอใช้ และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่อุดมสมบูรณ์และเอื้อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ไม่เดือดร้อน ไม่ถูกเจ้าหน้าที่ป่าไม้รบกวน จึงได้ตั้งประเด็นกันว่า

- 1) ที่ดินทำกินที่ได้จัดระเบียบแล้วจะมีการใช้ประโยชน์กันอย่างไร ปลุกพืชอะไรให้ได้ออกได้ใช้

- 2) ที่ดินซึ่งเป็นไร่เหล่าเพื่อคืนผืนป่าเพิ่มพื้นที่สีเขียว จะมีการจัดการอย่างไร

- 3) ที่ดินทำกินมีข้อจำกัดเพราะส่วนใหญ่เป็นเนินเข้าสลับซับซ้อนและค่อนข้างสูงชัน ทำอย่างไรให้ชาวพอกิน มีอาชีพเสริม ไม่มีหนี้ไม่มีสิน

- 4) ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมและป่าธรรมชาติ ช่วยกันป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกขยายพื้นที่เข้าสู่ผืนป่าอีกต่อไปได้อย่างไร

จากประเด็นที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันต่อจากประเด็น 4.2 องค์กรประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการได้ช่วยกันสรุปเป็นประเด็นสำคัญเพื่อกำหนดเป็นกรอบแผนชุมชนตำบลภูฟ้า เป็น 4 แผนงานหลัก คือ 1) แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินอย่างยั่งยืน 2) แผนการส่งเสริมการจัดการผลผลิต และเศรษฐกิจชุมชน 3) แผนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) แผนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งชุมชน

4.4 แผนงานโครงการ กิจกรรม องค์กรประชุมสัมมนาได้ร่วมกันพิจารณาว่าในแต่ละแผนงานที่ได้กำหนดไว้ตาม ข้อ 4.3 ควรมีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามประเด็นที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งได้มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง รวมทั้งได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจเนื้อหา สาระสำคัญของงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแผนงานหลัก เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจ และเพื่อที่คณะทำงานจะได้นำความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนในการประชุมสัมมนา

ไปขยายแนวคิด ซึ่งเหมาะสมกับชุมชนให้เกิดความเข้าใจร่วมกันตามขั้นตอนกระบวนการการจัดทำแผนชุมชนต่อไปด้วย โดยในการประชุมสัมมนาได้ร่วมกันพิจารณาที่ละแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1) แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- ให้มีชาวกินได้อย่างเพียงพอ
- ที่ทำนามีน้อย เพิ่มพื้นที่ทำนาแบบนาขั้นบันได
- จัดการน้ำเพื่อการเกษตร ให้สามารถทำกินได้ตลอดปี
- ปลุกพืชอะไรดี มีกิจกรรมเสริม
- ข้อมูลที่ต้องใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจควรมีอะไรบ้าง
- ลักษณะพื้นที่ เช่น ความลาดชัน (พื้นที่เป็นหล่ง) พื้นที่ลาด-ราบ พื้นที่ราบ

เพื่อการทำนา การปลูกพืช

- คุณสมบัติของที่ดิน เช่น ความลึกของหน้าดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- แหล่งน้ำ เช่น แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำห้วย บริเวณที่สามารถพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรได้

ระบบน้ำเพื่อการเกษตรได้

- และในภาพรวมของพื้นที่ตำบลภูฟ้า คือเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ซึ่งการใช้ประโยชน์ต้องคำนึงถึงผลที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพลุ่มน้ำ

รูปแบบการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตามที่เคยได้รับรู้ เข้าใจ มีข้อมูลอยู่แล้วในระดับหนึ่ง และเรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมกัน ได้แก่

เกษตรผสมผสาน หมายถึง การทำการเกษตรแบบที่มีกิจกรรมที่หลากหลายหลายอย่าง เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน การปศุสัตว์ การประมง ผสมผสานอยู่ในพื้นที่การเกษตร รวมถึงการปลูกพืชที่มีความหลากหลายผสมผสานกันหลาย ๆ ชนิด ดังพระราชดำริว่า “หากสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสียหาย ก็ยังมีอย่างอื่นเหลือให้ได้อีก”

วนเกษตร หรือเกษตรป่าไม้ หมายถึง รูปแบบการเกษตรที่มีการจัดระบบนิเวศพื้นที่การเกษตรให้มีระบบที่ใกล้เคียงกับระบบนิเวศป่าไม้ หรือนิเวศป่าไม้ และหรือการจัดการพื้นที่ป่าไม้ให้เอื้อประโยชน์ในการเก็บหาผลผลิตเพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืน

ตัวอย่างรูปแบบการจัดกิจกรรมในพื้นที่การเกษตรตามระบบวนเกษตร

(1) การปลูกไม้ป่า ผสมผสานกับพืชเกษตร เช่น ระบบตองยา หรือการปลูกพืชเกษตรระหว่างช่องไม้สวนป่า

(2) การปลูกไม้ป่า ผสมผสานกับกิจกรรมการปศุสัตว์ หรือการจัดการทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์โดยการปลูกไม้ป่าเป็นหย่อม ๆ เพื่อให้ร่มเงาแก่สัตว์เลี้ยง

(3) การปลูกไม้ป่า ผสมผสานกับกิจกรรมการประมง เช่น การจัดการพื้นที่โดยการปลูกไม้ป่าจัดระบบนิเวศรอบสระเลี้ยงปลา หรือสัตว์น้ำ เป็นต้น

(4) การออกแบบกิจกรรมผสมผสานกันทั้งการปลูกไม้ป่า ไม้การเกษตร การปศุสัตว์ และการประมง

การจัดการผืนป่าใช้สอยของชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน เช่น

- การเก็บหาผลผลิตป่าไม้ เช่น หน่อ ผักหวาน ผักต่าง ๆ แผลงต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งอาหาร

- การปลูกเสริมผืนป่าให้มีคุณภาพมากขึ้น เช่น การปลูกหวายเสริม การปลูกเมี่ยง เพื่อเก็บผลผลิตเสริมสร้างรายได้

- การเพาะขยายพันธุ์พืชไม้ป่า เพื่อขยายพันธุ์เป็นพืชเสริมสร้างรายได้ เช่น การเพาะขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ

- การพึ่งพาระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งสมุนไพร เป็นแหล่ง ปศุสัตว์ชุมชน

- การจัดการผืนป่าที่มีศักยภาพด้านนันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

ปลูกไม้ 3 อย่าง ได้ประโยชน์ 4 อย่าง ตามแนวพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริ ให้ปลูกไม้แล้วชุมชนและสังคมได้ประโยชน์ โดยการปลูกไม้ 3 อย่าง ได้ประโยชน์ 4 อย่าง เพื่อการฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำ กล่าวคือ ไม้ 3 อย่าง คือ ไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือไม้ที่อยู่ในระบบนิเวศท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่รู้จักของคนในท้องถิ่น นั้นเป็นอย่างดี ไม้ 3 อย่าง ประกอบด้วย (คณิต ธนธรรมเจริญ, 2546)

1) ไม้ใช้สอย หมายถึง ไม้ที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในวิถีการดำเนินชีวิต เช่น ไม้สำหรับการก่อสร้าง ไม้ใช้ในการทำเครื่องมือการเกษตร รวมทั้งหัตถกรรม เครื่องใช้สอยในครัวเรือน กระบุง ตะกร้า เป็นต้น

2) ไม้พื้น หมายถึง ไม้ที่นำมาเป็นเชื้อเพลิงใช้สอยในครัวเรือนเพื่อการหุงหาอาหาร การแปรรูปพืชเกษตร เช่น การใช้ไม้พื้นเพื่อการนึ่งใบเมี่ยง ในชนบทไม้พื้นมีความสำคัญเชิงวัฒนธรรมชุมชน

3) ไม้กินได้ หมายถึง ไม้ที่ให้ผลผลิตเพื่อการกิน เป็นอาหาร และรวมถึงไม้สมุนไพรต่าง ๆ

ประโยชน์ 4 อย่าง ประโยชน์ที่จะได้รับจากการปลูกไม้ 3 อย่าง คือ 1) ชุมชนจะมีไม้เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างไม่ขาดแคลน และไม่ไปรบกวนไม้ป่าธรรมชาติ 2) ชุมชนมีไม้พื้นเพื่อการใช้สอยอย่างเพียงพอ 3) ชุมชนมีแหล่งอาหาร และแหล่งสมุนไพร ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และ 4) ทำให้เกิดการอนุรักษ์นิเวศธรรมชาติ เป็นการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร

ต้นทางป่าไม้ ปลายทางประมง ระหว่างทางเกษตรกรรม

เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในการพัฒนาตามหลัก “ภูมิสังคม” ในพื้นที่ลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวคือ ให้จัดการพื้นที่ตอนบนของพื้นที่ลุ่มน้ำให้

สรุป

การจัดระเบียบที่ดินทำกินของชุมชน เป็นการจำแนกเขตพื้นที่ทำกินที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์กับพื้นที่ป่าไม้เพื่อการบริหารจัดการควบคุมและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าให้มีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการทำงานร่วมกับ โครงการศูนย์ภูฟ้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และแกนนำตำบลภูฟ้า โดยยึดหลักการทำงานอย่างมีส่วนร่วม การเรียนรู้ เข้าใจ เข้าถึง ข้อมูล กระบวนการ วิธีการทำงานจัดระเบียบที่ดิน ผลการสำรวจ จำแนกประเภทที่ดินชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของตำบลภูฟ้า จำนวน 6 ชุมชน คือ บ้านนาออก บ้านสบมาง บ้านท่าทางหลวง และบ้านผาสุก บ้านห้วยล่อม และบ้านห้วยลอย โดยมีการจำแนกแนวเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ทำกินของชุมชนกับแนวเขตป่าไม้ และแนวเขตพื้นที่ระหว่างหมู่บ้านอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่ยอมรับร่วมกันเพื่อลดข้อขัดแย้งแนวเขตพื้นที่ มีการวางกฎระเบียบเกี่ยวกับสิทธิทำกินที่ดินชุมชน ซึ่งได้คืนผืนป่าจากพื้นที่ไร่เหล้าที่มีการทิ้งร้างมากกว่า 5 ปี จำนวนประมาณ 11,096 ไร่ และชุมชนได้เรียนรู้ประวัติการใช้ที่ดิน วิเคราะห์คุณสมบัติพื้นที่ทำกินเชิงอนุรักษ์ในเบื้องต้น และวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ซึ่งในการจัดทำแผนชุมชนการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนนั้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากการระดมความคิดเห็นหลายฝ่าย ได้มีประเด็นที่สำคัญเพื่อกำหนดเป็นกรอบแผนชุมชนตำบลภูฟ้า เป็น 4 แผนงานหลัก คือ 1) แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินอย่างยั่งยืน 2) แผนการส่งเสริมการจัดการผลผลิต และเศรษฐกิจชุมชน 3) แผนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) แผนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งชุมชน ซึ่งกรอบแผนชุมชนนี้ได้พิจารณาาร่วมกันดำเนินการแก้ไข หรือสร้างสรรค์ให้เกิดแก่ชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป โดยตระหนักถึงการดูแลวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมชุมชน ที่ต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เคลื่อนตัวอยู่ตลอดเวลา และมีอาจหลักนี้ได้

องค์ความรู้ใหม่

จากผู้เขียนร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเชิงพื้นที่ โดยมีการระดมความคิดเห็นทั้งภาครัฐและแกนนำชุมชน พร้อมเครือข่ายที่ได้ร่วมกันจัดทำแผนชุมชนเพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชนตำบลภูฟ้า อำเภอปอเกือ จังหัดน่าน เพื่อให้มีดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมความสำเร็จที่น่าชื่นชม ยกย่องประการที่สำคัญ คือ ความสามารถในการรวมตัว สร้างพลังขับเคลื่อนเพื่อคืนพื้นที่ป่า ซึ่งทำให้ได้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากไ้ลงพื้นที่ดังนี้ 1) มีการจำแนกแนวเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ทำกินของชุมชน กับแนวเขตป่าไม้ และแนวเขตพื้นที่ระหว่างหมู่บ้านอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่ยอมรับร่วมกันเพื่อลดข้อขัดแย้งแนวเขตพื้นที่ 2) เกิดความมั่นใจในสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชน 3) มีการวางกฎระเบียบเกี่ยวกับสิทธิทำกินที่ดินชุมชน และมีการบังคับใช้ลดความขัดแย้ง และส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ 4) ได้คืนผืนป่าจากพื้นที่ไร่เหล้าที่มีการทิ้งร้างมากกว่า 5 ปี จำนวนประมาณ 11,096 ไร่ 5) ได้เรียนรู้ประวัติการใช้ที่ดิน วิเคราะห์คุณสมบัติพื้นที่ทำกินเชิงอนุรักษ์ในเบื้องต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2560). โครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม ศูนย์ประสานงานหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณิต ธนุธรรมเจริญ. (2546). การจัดการลุ่มน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- _____. (2546). ไม้ 3 อย่างให้ประโยชน์ 4 ประการ. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- _____. (2550). แนวคิดและการทำงานส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ โครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม. เอกสารนำเสนอในการอบรมเรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ณ โรงแรมเทวราช จังหวัดน่าน.
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2552). การจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ. เอกสารการสัมมนาวิชาการ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2559). แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กปร.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2554). สสส.ยก “แม่ทา” ต้นแบบศูนย์เรียนรู้ “วิถีพอเพียง” เตรียมขยายผลสู่ 40 ตำบลน้อย. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/eqWJ5>

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

ผู้เขียนบทความที่ส่งบทความมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย “Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences (JSMIS)” จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องยินยอมและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ รูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัยอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงในเนื้อหาและอ้างอิงในท้ายบทความ ต้องเป็นตามหลักเกณฑ์ของวารสารในรูปแบบของการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตาม APA Style 6th edition ทศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทศนะและความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำซ้อนของผลงานด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบของ ThaiJo ไม่เกิน 25% ผู้ใดประสงค์จะตีพิมพ์บทความต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารดังนี้

1. ผู้เขียนต้องศึกษารูปแบบและตรวจสอบการเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบของวารสาร
2. ต้นฉบับบทความต้องเป็นไฟล์เวิร์ด (Microsoft word) เท่านั้น
3. กระดาษ A4 มีความยาวระหว่าง 10-15 หน้า (รวมหน้าเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว โดยใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาดอักษร 16 pt. ตั้งค่านำกระดาษโดยเว้นขอบกระดาษ ขอบบน – ล่าง ขอบขวา - ซ้าย เท่ากันทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และย่อหน้า 7 เคาะ
4. การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องมีความชัดเจนและชื่อกำกับได้ภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวธรรมดา ขนาด 14 pt. เช่น ตารางที่ หรือ Table และภาพ หรือ Figure และโมเดล หรือ Model รูปภาพที่นำเสนอต้องมีคำอธิบายรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ ซึ่งเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับโดยต้องมีคำอธิบายกระชับและสอดคล้องกับรูปที่นำเสนอ
5. ชื่อเรื่อง ต้องมีภาษาไทย (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) และภาษาอังกฤษ (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง
6. ชื่อผู้พิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (16 pt.) ไม่ต้องระบุตำแหน่งทางวิชาการ คำนำหน้า นาย/นาง/นางสาว/ยศตำแหน่ง (ยกเว้นกรณีเป็นพระภิกษุ) พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยชิดขอบขวา และใช้ตัวเลขยกกำกับหน้าชื่อผู้เขียนแสดงชื่อหน่วยงาน กรณีมีผู้ร่วมเขียน 2 คนขึ้นไป สังกัดสถาบันเดียวกัน ให้แสดงเพียง 1 หมายเลขเท่านั้น แต่หากผู้ร่วมเขียนมาจากหลายสถาบันให้ระบุหมายเลขยกกำกับ หน้าชื่อ 1 2 3 ตามลำดับ

7. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 350 คำ
8. กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 3 -5 คำ
9. การใช้ตัวเลขต้องใช้ตัวเลขอารบิกเท่านั้น
10. สามารถส่งบทความเข้าระบบ ThaiJo ในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย ได้ที่ <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JSMS>

ส่วนการเตรียมต้นฉบับในบทความมีเนื้อหาแต่ละประเภทมีการเรียงลำดับ ดังนี้ บทความวิจัย ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์การวิจัย ประเด็นของงานวิจัย การระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัยและองค์ความรู้จากการวิจัย โดยสรุปให้สั้นและกระชับความ
บทนำ (Introduction) ระบุเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหา
3. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับข้อ
4. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแผนการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิก็ได้
6. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด พร้อมระบุองค์ความรู้จากการวิจัย
7. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge) เป็นนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากงานวิจัย สามารถนำเสนอรูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย
8. สรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
9. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยใช้การอ้างอิงระบบ APA

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract)
3. บทนำ (Introduction)

4. เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและระบุงค์ความรู้ใหม่
5. สรุป (Conclusion)
6. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)
7. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

บทความปริทรรศน์ (Review Article) ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract)
3. บทนำ (Introduction)
4. เนื้อเรื่อง (Content)
5. บทวิจารณ์ (Discussion)
6. สรุป (Conclusion)
7. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)
8. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

การอ้างอิงท้ายบทความ ตามหลักเกณฑ์ APA

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์/ หมายถึง การเว้นวรรค
หนังสือ	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์)	ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ/(พิมพ์ครั้งที่)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	(พระมหาวิชัย วชิรเมธี, 2551) (Erwin, W., 1976)	พระมหาวิชัย วชิรเมธี. (2551). ธรรมาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โพสท์บุ๊กส์. Erwin, W. (1976). Participation Management: Concept Theory and Implementation. Atlanta: Georgia State University.
ผู้แต่ง 2 คน	(พจนาน สุวนศรีและสมภาพ ยี่จ่อหอ, 2556) (Cohen, J.M. and Uphoff, N.T., 1977)	พจนาน สุวนศรีและสมภาพ ยี่จ่อหอ. (2556). คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์. Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1977). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specific. New York: Cornell University.
ผู้แต่ง 3-6 คน		ผู้แต่ง1./ผู้แต่ง2./และผู้แต่ง3./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ/(พิมพ์ครั้งที่)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.
	(นพรัตน์ บุญขจร, ชัยสิทธิ์ เอกเทศและพงศ์ภัทร โลกสวย, 2552)	นพรัตน์ บุญขจร, ชัยสิทธิ์ เอกเทศและพงศ์ภัทร โลกสวย. (2552). ระบบสารสนเทศทั้งภูมิศาสตร์ลุ่มน้ำปิง: การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำปิงเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรณีที่มีผู้แต่ง 6 คนหรือมากกว่า 6 คนขึ้นไปลงเฉพาะผู้แต่งคนแรกตามด้วยคำว่า et al. หรือ และคณะ
ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์เหมือนกัน แต่ต่างชื่อเรื่อง	(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ก) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ข)	สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ก). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ข). สังคมวิทยาองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

	ข) กรณีภาษาต่างประเทศใช้ a, b ตามหลัง ค.ศ.	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
หนังสือแปล ใช้รูปแบบเดียวกับ หนังสือทั่วไป	(คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์ , ธีโอดอร์, 2557)	คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์, ธีโอดอร์. (2557). การบริหารการตลาด [Harvard business review on reinventing your marketing] (ณัฐยา สันตระการ ผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (อ้างอิงใน)	(Bazzano, 2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) (Bennett, 2000 as cited in Stone, 2013)	วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีศึกษาต่อ การศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ. Stone, R. J.. (2013). Managing human resources. (4th ed.). Milton, Australia: Wiley.
วิทยานิพนธ์/ คุณูปนิพนธ์	(ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์)	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณูปบัณฑิต)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือชื่อ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา.
	(พระมหาวิจิตร ฝาเจริญ, 2550) (Johnson, M. D., 2004)	พระมหาวิจิตร ฝาเจริญ. (2550). การปกครองของตนเองของชาวบ้าน: กรณีศึกษา บ้านหนองหนอง ตำบลอ้งอ อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร. จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. Johnson, M. D. (2004). A methodology for determining engineering costs and their effects on the development of product families. (Dissertation Doctor of Philosophy. Mechanical Engineering Department of Mechanical Engineering). Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology.
รายงานการวิจัย	(ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์)	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(รายงานการวิจัย)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	(วิจิตร ฝาเจริญ, 2559) (Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G., 2015)	วิจิตร ฝาเจริญ. (2559). การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นบ้านอย่าง ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริการศึกษา บ้านป่าสักงาม ตำบลลงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. (รายงานการวิจัย). วิทยาลัยบริหาร ศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through Third Grade. (Research Report). Nashville, TN: Vanderbilt University, Peabody Research Institute.
บทความวารสาร	(ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.
	(วิจิตร ฝาเจริญ, 2561) (Leidner, D., Alavi, M. and Kayworth, T., 2006)	วิจิตร ฝาเจริญ. (2561). ขบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนต่อการคัดค้าน โรงงานกำจัดขยะมูลฝอยครบวงจรบ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอดอย สะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร., 6(2), 431- 444. Leidner, D., Alavi, M. and Kayworth, T. (2006). The Role of Culture in Knowledge Management: A Case Study of Two Global Firms. International Journal of e-Collaboration, 2(1), 17-40.
หนังสือพิมพ์	(ชื่อผู้แต่ง/ผู้เขียน,/ปีที่ พิมพ์)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน)/ชื่อบทความ/ชื่อหนังสือพิมพ์,/หน้า.
	(สมหมาย จันทรเรือง, 2559) (Erich, 1994)	สมหมาย จันทรเรือง. (2559, 21 ธันวาคม). กฎมนเฑียรบาล. มติชน. น. 15. Erich, R.S. (1994, June 28). Chain a paradise for counterfeit CDs. Bangkok Post, p.4.

ราชกิจจานุเบกษา	(ชื่อพระราชบัญญัติ./ปีที่พิมพ์)	ชื่อพระราชบัญญัติ./ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./เล่มที่/.../ตอนที่/.../หน้า-...
	(พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, 2553)	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. (2553, 22 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก, หน้า 12
การสัมภาษณ์	(ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ปีที่พิมพ์, วัน เดือนที่สัมภาษณ์)	ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ปีที่พิมพ์, วัน เดือน)/ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ชื่อผู้สัมภาษณ์)
	(สุรพล พรหมกุล, 2562, 17 กุมภาพันธ์)	สุรพล พรหมกุล. (2562, 17 กุมภาพันธ์). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของภาคพลเมืองต่อการทวงคืนผืนป่าโดยสุเทพ. (วินิจ ฝาเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์	(ชื่อผู้แต่ง./ปีที่จัดทำ)	ผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./วันที่สืบค้น/เข้าถึงได้จาก/ http://www.xxxxxxxxxx (ใช้คำว่า เข้าถึงได้จากสำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)
	(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2559) (Leithwood, K., 2006)	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2559). การรองรับสถานภาพองค์กรชุมชน. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก http://www.codi.or.th/community . Leithwood, K. (2006). A review of the research: Educational leadership. The laboratory for student success at the temple university center for research in human development and education. University of Toronto. 23 September 2022. Retrieved from http://www.temple.edu/lss .
เอกสารการประชุมทางวิชาการ	(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า)	ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท. ใน หรือ In ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
	(วินิจ ฝาเจริญ, 2562. น. 564) (Soutar & Mazzarol, 1995, pp.85-110)	วินิจ ฝาเจริญ. (2562). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มชาวมอญเกี่ยวกับการคัดค้านเหมืองแร่ถ่านหิน: แนวคิด หลักการ รูปแบบและยุทธวิธี. ในการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 5 (น.564) สำนักบริการวิชาการ (UNISERV) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. Soutar, G., & Mazzarol, T. W. (1995). Gaining competitive advantage in education services exports: Forward integration and strategic alliances in a maturing market. In G. Tower (Ed.), Proceeding of the Academy of International Business Southeast Asia Regional Conference, Asia Pacific International Business: Regional integration and global competitiveness (pp. 85-110). Perth: Murdoch University.

หมายเหตุ: 1. ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้นำไปใส่ท้ายชื่อ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม

2. กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อทั้งสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับเอกสารภาษาไทย และใช้เครื่องหมาย “&” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะก่อนและหลัง

3. ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้น โดยเว้น 1 ระยะ และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้น หรือ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค

4. ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ให้ส่งรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย และเว้นวรรคจากชื่อหน่วยงานใหญ่ไปหาชื่อหน่วยงานย่อย

สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ APA Style 6th edition เช่น APA Formatting and Style Guide. From [http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/American Psychological Association \(APA\) 6th edition style Examples](http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/American_Psychological_Association_(APA)_6th_edition_style_Examples). From www.lib.monash.edu.au/tutorials/citing/apa-a4.pdf

วิธีเรียงอ้างอิง การเรียงอ้างอิงใช้หลักการเกี่ยวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือ Dictionary ที่เป็นสากล โดยคำที่มีสะกดจัดเรียงไว้ก่อนคำที่มีรูปสระตามลำดับตั้งแต่ กก - กย ดังนี้

ก ข ค ฅ ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ฤ ฦ ฤ ฏ ภา ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะตัวเดียวกัน เรียงลำดับตามรูปสระ ดังนี้

อะ อัว อัวะ อา อำ อี้ อี อู อุ เอะ เอ เอาะ เอา เอ็น เอีย เอียะ เอื้อ เอื้อะ แอ แอะ โอะ โอะะ ไอ ไอ

รูปแบบการเขียนบทความวิจัย

ตั้งค่านำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวปกติ

ไม่ต้องระบุคานำหน้าชื่อ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อผู้เขียนหลัก¹ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียนหลัก, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2 และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3 (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า (ระบุตามวัตถุประสงค์)
สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-350 คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract

ขอแจ้งให้ผู้นับนธทราบว่...ยังไม่ต้องแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษ จนกว่าจะมีการประเมินและแก้ไขบทความ
เสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding author, e-mail:

บทนำ (TH SarabunPSK 18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 1 ระบุความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง)

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐาน การแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนา (อ้างอิง)

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 3 การศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ (อ้างอิง)

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 4 สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นปัญหา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังจะได้ศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ
2. เพื่อ
3. เพื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัย (ระบุรูปแบบของการวิจัย) ประกอบด้วย (เรียงลำดับตามวิธีดำเนินการวิจัย)

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)
2. การวิจัยเชิงปริมาณ (ระบุเครื่องมือวิจัย ค่าความเชื่อมั่น วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ประชากร สถิติที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล)
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (ระบุเครื่องมือวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล)
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)
5. การวิจัย..... (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)

สรุปผลการวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า
2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า
3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า

ตั้งค่าน้ำกระดาษ 85
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย | 3

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ.....

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ.....

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ.....

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการ
เขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.
2.
3.

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.
2.
3.

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุน

สนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

เอกสารอ้างอิง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 5 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (**ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ**) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA

รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ

ตั้งค่านำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวานำกระดาษ)

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวานำกระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16
point ตัวปกติ ไม่ต้องระบุค่านำหน้า
ชื่อชิดขวานำกระดาษ)

ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียนหลัก, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2 และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3 (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา

.....ย่นหัว 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point.....

.....ควรระบุ ว่า บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective) สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-350 คำ

.....คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา
.....กึ่งกลางนำกระดาษ)

.....ขอแจ้งให้ผู้มีหน้าที่ทราบว่าจะไม่ต้องแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษจนกว่าจะมีการประเมินและแก้ไขบทความเสร็จ
.....จเรียบร้อยแล้ว เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

.....Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding author, e-mail:

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point

ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือค้ำโครงของบทความเป็นอย่างไร

เนื้อเรื่อง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แง่ข้อเท็จจริง ให้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

สรุป (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ หัวย่นท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมาสำคัญอย่างไรสามารถนำไปทำอะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไปหรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะ แสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการ เขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

เอกสารอ้างอิง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

บทความวิชาการอ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิง ในเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้ แบบ APA

ตั้งค่านำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point

ตัวปกติไม่ต้องระบุค่านำหน้าชื่อชิดขวาหน้า
กระดาษ)

ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)

ชื่อผู้เขียนหลัก, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2 และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3 (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา

.....
.....ย่อหน้า 0.7".....หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16.1ปกติ 16 point.....

.....
.....ควรระบุว.บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์.(Objective).สรุปให้สั้นกะทัดรัด.หรือไม่เกิน 300-350 คำ

.....
.....คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา

.....
.....กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

.....
.....ขอแจ้งให้ผู้มีหน้าที่ทราบว่าจะไม่ต้องแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษจนกว่าจะมีการประเมินและแก้ไขบทความเสร็จ.....
.....จึงเรียนมาเพื่อทราบ.....
.....
.....

Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding author, e-mail:

รูปแบบการเขียนบทความปริทรรศน์

2 | Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences (JSMIS)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 point

.....ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร.....

เนื้อเรื่อง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

.....ส่วนย่อยที่ 1. ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

.....ส่วนย่อยที่ 2. วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ให้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

.....ส่วนย่อยที่ 3. สรุปความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของข้าพเจ้าต่อประเด็นที่นำเสนอ

บทวิจารณ์ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....การเขียนวิจารณ์ คือ การค้นหาคดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อม

.....ข้อเสนอแนะทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

สรุป (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

.....หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไรสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง

.....หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไปหรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแส

.....วงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปยืนยันของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการ

.....เขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

ตั้งค่านำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย | 3

เอกสารอ้างอิง

บทความวิชาการอ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิง
ในเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร
A-Z (ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้
แบบ APA

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย

Social Sciences and Modern Integrated Sciences

สำนักงานศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

1 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

Email: jsmis2020.journal@gmail.com โทร. 093-241-9191